

C/2023/1446

8.12.2023

MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN

Kommissionens riktlinjer för undantag från artikel 101 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt för jordbruksproducenters hållbarhetsavtal i enlighet med artikel 210a i förordning (EU) nr 1308/2013

(C/2023/1446)

Innehållsförteckning

	<i>Sida</i>
1. Inledning	3
1.1. Allmän bakgrund	3
1.1.1. Bakgrund	3
1.1.2. Undantag från artikel 101.1 i EUF-fördraget genom artikel 210a	4
1.2. Undantagets rättsliga bakgrund	5
1.2.1. Artikel 210a är tillämplig endast på hållbarhetsavtal som begränsar konkurrensen	5
1.2.2. Hållbarhetsavtal som begränsar konkurrensen och inte uppfyller villkoren i artikel 210a kan omfattas av andra regler	5
1.3. Riktlinjernas syfte och räckvidd	6
2. Personer och produkter som omfattas av artikel 210a	6
2.1. Definition av företag och hållbarhetsavtal enligt artikel 210a	6
2.2. Personer som omfattas av artikel 210a	7
2.3. Produkter inom tillämpningsområdet för artikel 210a	11
3. Materiellt tillämpningsområde för artikel 210a	11
3.1. Hållbarhetsmål enligt artikel 210a	12
3.2. Hållbarhetsstandarder som tillämpas enligt artikel 210a	14
3.2.1. Hållbarhetsavtalet måste omfatta en hållbarhetsstandard med anknytning till ett hållbarhetsmål	14
3.2.2. Hållbarhetsstandarder bör leda till konkreta och mätbara resultat, eller om det inte är möjligt, till resultat som går att observera och beskriva	14
3.2.3. Hållbarhetsstandarderna måste gå längre än den relevanta obligatoriska standarden	15
4. Konkurrensbegränsningar	17
4.1. Vad är en konkurrensbegränsning?	17
4.2. Vad är inte en konkurrensbegränsning?	18
5. Nödvändighet enligt artikel 210a	19
5.1. Inledning	19
5.2. Begreppet nödvändighet	20

5.3.	Steg 1 – Hållbarhetsavtalets nödvändighet	21
5.3.1.	Kan hållbarhetsstandarderna även uppnås genom att en aktör agerar på egen hand?	23
5.3.2.	Bestämmelserna i hållbarhetsavtalet och deras nödvändighet	25
5.4.	Steg 2 – Konkurrensbegränsningarnas nödvändighet	27
5.4.1.	Begränsningens art	28
5.4.2.	Begränsningens intensitet	29
5.5.	Exempel på tillämpning av nödvändighetstestet	32
6.	Tillämpning i tiden av artikel 210a	36
6.1.	Hållbarhetsavtal som ingås före offentliggörandet av riktlinjerna	36
6.2.	Force majeure	36
6.3.	Övergångsperiod	37
6.4.	Misslyckat uppnående av standarden	37
6.5.	Fortlöpande granskning av nödvändigheten	38
6.5.1.	I vilka fall är det sannolikt att nödvändighetskriteriet inte längre är uppfyllt?	38
6.5.2.	Vilka alternativ har parterna om begränsningarna inte längre bedöms vara nödvändiga?	40
7.	Yttrandeordning enligt artikel 210a.6.	40
7.1.	Sökande som lämnar in begäran	40
7.2.	Bakgrund till förslaget	41
7.3.	Kommissionens bedömning och innehållet i yttrandet	41
7.4.	Frist för att avge ett yttrande	42
7.5.	Ändrade omständigheter efter det att yttrandet antagits	42
7.6.	Yttrandets verkningar	43
8.	Intervention i efterhand från nationella konkurrensmyndigheter och kommissionen i enlighet med artikel 210a.7.	43
8.1.	Målen för den gemensamma jordbrukspolitiken äventyras	43
8.2.	Hindrande av konkurrens	45
8.3.	Förfarandemässiga aspekter	46
9.	Bevisbörda för uppfyllandet av villkoren i artikel 210a	47
Bilaga A –	Flödesschema för bedömningen i enlighet med artikel 210a	48
Bilaga B –	flödesschema för bedömningen av nödvändighetstestet	49
Bilaga C –	Ordlista	50
Bilaga D -	Artikel 210a i förordning (EU) nr 1308/2013 - Vertikala och horisontella initiativ för hållbarhet	52

Bilaga E – Exempel på konkurrensbegränsningar	53
1. Begränsningar rörande pris	53
2. Begränsningar rörande produktion	54
3. Begränsningar rörande insatsvaror	54
4. Begränsningar rörande kunder, leverantörer eller territorier	55
5. Begränsningar rörande informationsutbyte	56
6. Begränsningar som rör det sätt på vilket hållbarhetsstandarder fastställs	57

1. INLEDNING

1.1. Allmän bakgrund

1.1.1. Bakgrund

- (1) Syftet med dessa riktlinjer är att förklara villkoren för tillämpningen av artikel 210a i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1308/2013 ⁽¹⁾ (*förordningen om en samlad marknadsordning*), vilken infördes genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/2117 ⁽²⁾ (*artikel 210a*).
- (2) Artikel 210a infördes som en del av 2021 års reform av unionens gemensamma jordbrukspolitik för att stödja övergången till ett hållbart livsmedelssystem i unionen och stärka producenternas ställning i den jordbruk-baserade livsmedelskedjan.
- (3) Hållbar utveckling avses i artikel 3.3, artikel 3.5 och artikel 21.2 f i fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget) samt artikel 11 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget). Hållbar utveckling är också ett prioriterat mål för unionspolitiken i allmänhet. Vidare har kommissionen åtagit sig att genomföra FN:s mål för hållbar utveckling ⁽³⁾. I linje med detta åtagande omfattar den europeiska gröna given en tillväxtstrategi som ska göra EU till ett rättvisare och mer välmående samhälle med en modern, resurseffektiv och konkurrenskraftig ekonomi där det från 2050 och framåt inte längre förekommer några nettoutsläpp av växthusgaser och där den ekonomiska tillväxten har frikopplats från resursförbrukningen ⁽⁴⁾.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1308/2013 av den 17 december 2013 om upprättande av en samlad marknadsordning för jordbruksprodukter och om upphävande av rådets förordningar (EEG) nr 922/72, (EEG) nr 234/79, (EG) nr 1037/2001 och (EG) nr 1234/2007 (EUT L 347, 20.12.2013, s. 671).

⁽²⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/2117 av den 2 december 2021 om ändring av förordningarna (EU) nr 1308/2013 om upprättande av en samlad marknadsordning för jordbruksprodukter, (EU) nr 1151/2012 om kvalitetsordningar för jordbruksprodukter och livsmedel, (EU) nr 251/2014 om definition, beskrivning, presentation och märkning av, samt skydd av geografiska beteckningar för, aromatiserade vinprodukter och (EU) nr 228/2013 om särskilda åtgärder inom jordbruket till förmån för unionens yttersta randområden (EUT L 435, 6.12.2021, s. 262).

⁽³⁾ Generalförsamlings resolution av den 25 september 2015, 70/1, Att förändra vår värld – 2030-agendan för hållbar utveckling.

⁽⁴⁾ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, Europeiska rådet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén – Den europeiska gröna given (COM(2019) 640 final).

- (4) Två centrala strategier i den gröna given är relevanta för den jordbruksbaserade livsmedelskedjan. Strategin för biologisk mångfald ⁽⁵⁾ har som mål att vända förlusten av biologisk mångfald genom att investera i skydd och återställande av naturen. Från jord till bord-strategin ⁽⁶⁾ hanterar frågan om hållbara livsmedelssystem på ett övergripande sätt. Den omfattar hållbar livsmedelsproduktion, livsmedelsbearbetning och handel, men även hållbar livsmedelskonsumtion, hälsosamma kostvanor och livsmedelsavfall. En övergång till ett hållbart livsmedelssystem kan både ge miljömässiga, hälsomässiga och sociala fördelar och erbjuda ekonomiska vinster.
- (5) De båda strategierna i den gröna given omfattar en rad icke-bindande kvantitativa mål för att förbättra jordbrukets hållbarhet fram till 2030, däribland mål för att i) minska den totala försäljningen av antimikrobiella medel till produktionsdjur och vattenbruk; ii) minska den totala användningen av kemiska bekämpningsmedel; iii) minska näringsförlusterna på grund av användningen av gödselmedel; iv) öka den areal som används för ekologiskt jordbruk; och v) öka arealen med landskapselement som gynnar en hög biologisk mångfald ⁽⁷⁾. I strategierna förtecknades en rad insatser, däribland lagstiftningsinitiativ, för att nå dessa mål.
- (6) Aktörerna i den jordbruksbaserade livsmedelskedjan, särskilt enskilda producenter av jordbruksprodukter (*producenter*), är centrala för de strategierna och ska uppfylla obligatoriska unionskrav och nationella krav. De kan också öka hållbarheten genom att överträffa de obligatoriska unionskraven och nationella kraven.
- (7) Såsom anges i skäl 62 i förordning (EU) 2021/2117 kan vissa vertikala och horisontella initiativ rörande jordbruks- och livsmedelsprodukter, vilka syftar till att tillämpa krav strängare än de obligatoriska kraven, ha positiva effekter på hållbarhetsmålen ⁽⁸⁾. Sådana initiativ kan också stärka producenternas ställning i leveranskedjan och förbättra deras förhandlingsposition ⁽⁹⁾.
- (8) Samtidigt kan aktörerna i den jordbruksbaserade livsmedelskedjan avskräckas från samarbete på grund av de finansieringskällors som krävs och en oro för att ett sådant samarbete omfattas av artikel 101.1 i EUF-fördraget.

1.1.2. Undantag från artikel 101.1 i EUF-fördraget genom artikel 210a

- (9) Genom artikel 210a införs ett undantag från artikel 101.1 i EUF-fördraget. Det antogs av Europaparlamentet och rådet i enlighet med artikel 42 i EUF-fördraget. Det omfattar avtal, beslut och samordnade förfaranden antagna av producenter av jordbruksprodukter som rör produktion av eller handel med jordbruksprodukter och som syftar till en högre hållbarhetsstandard än den som krävs enligt unionsrätten eller nationell rätt. Sådana avtal kan antingen ingås mellan producenter (horisontella avtal) eller mellan producenter och andra aktörer på olika nivåer av den jordbruksbaserade livsmedelskedjan (vertikala avtal).
- (10) I dessa riktlinjer avser termen "hållbarhetsavtal" alla typer av avtal, beslut eller samordnade förfaranden som antas av producenter, både horisontellt och vertikalt, som rör produktion av eller handel med jordbruksprodukter och som syftar till en högre hållbarhetsstandard än den som krävs enligt unionsrätt eller nationell rätt, oavsett samarbetsform.
- (11) Hållbarhetsavtal som uppfyller villkoren i artikel 210a är undantagna från tillämpningen av artikel 101.1 i EUF-fördraget och inget föregående beslut om detta krävs.

⁽⁵⁾ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén, EU:s strategi för biologisk mångfald för 2030 – Ge naturen större plats i våra liv (COM(2020) 380 final).

⁽⁶⁾ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén, Från jord till bord-strategin för ett rättvisare, hälsosammare och miljövänligare livsmedelssystem (COM(2020) 381 final).

⁽⁷⁾ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén, EU:s strategi för biologisk mångfald för 2030 – Ge naturen större plats i våra liv (COM(2020) 380 final).

⁽⁸⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1308/2013 av den 17 december 2013 om upprättande av en samlad marknadsordning för jordbruksprodukter och om upphävande av rådets förordningar (EEG) nr 922/72, (EEG) nr 234/79, (EG) nr 1037/2001 och (EG) nr 1234/2007 (EUT L 347, 20.12.2013, s. 671).

⁽⁹⁾ Se föregående fotnot.

1.2. Undantagets rättsliga bakgrund

1.2.1. Artikel 210a är tillämplig endast på hållbarhetsavtal som begränsar konkurrensen

- (12) Artikel 101.1 i EUF-fördraget omfattar ett generellt förbud mot avtal, beslut sammanslutningar av företag och samordnade förfaranden som begränsar konkurrensen. Om ett avtal begränsar konkurrensen, är det automatiskt ogiltigt och kan föranleda böter, såvida det inte uppfyller villkoren för ett undantag enligt artikel 101.3 i EUF-fördraget, för ett särskilt undantag enligt artikel 210a, eller för något annat undantag från artikel 101.1 i EUF-fördraget. Artikel 101.1 i EUF-fördraget är tillämplig på avtal som kan påverka handeln mellan medlemsstater och som märkbart kan begränsa konkurrensen. Artikel 210a är tillämplig enbart på hållbarhetsavtal som omfattas av artikel 101.1 i EUF-fördraget. Den är därför inte tillämplig på avtal som omfattas av ordningen för stöd av mindre betydelse ⁽¹⁰⁾ eller som inte påverkar handeln mellan medlemsstaterna ⁽¹¹⁾.
- (13) På vissa villkor får avtal som avser hållbarhetsstandarder begränsa konkurrensen. Genom artikel 210a undantas vissa typer av hållbarhetsavtal som uppfyller villkoren i artikel 210a från tillämpningen av artikel 101.1 i EUF-fördraget.
- (14) Precis som med alla undantag från en allmän princip måste tillämpningsområdet för artikel 210a tolkas restriktivt, samtidigt som hänsyn tas till de mål som eftersträvas med undantaget ⁽¹²⁾. Syftena med och villkoren för tillämpning av artikel 210a, liksom gränserna för denna tillämpning, härrör uteslutande från förordningen om en samlad marknadsordning.
- (15) Vilka typer av hållbarhetsavtal som sannolikt omfattas av artikel 101.1 i EUF-fördraget förklaras i avsnitt 4 i dessa riktlinjer.

1.2.2. Hållbarhetsavtal som begränsar konkurrensen och inte uppfyller villkoren i artikel 210a kan omfattas av andra regler

- (16) Hållbarhetsavtal som begränsar konkurrensen men inte uppfyller villkoren i artikel 210a får fortfarande undantas från förbudet i artikel 101.1 i EUF-fördraget, om de omfattas av andra undantag från den artikeln.
- (17) Hållbarhetsavtal som begränsar konkurrensen och inte omfattas av artikel 210a och andra undantag i förordningen om en samlad marknadsordning omfattas av artikel 101.1 i EUF-fördraget. Producenter och aktörer bör analysera sådana avtal mot bakgrund av de horisontella riktlinjerna och de vertikala riktlinjerna ⁽¹³⁾ och bör överväga huruvida deras avtal kan vara undantagna enligt artikel 101.3 i EUF-fördraget, inbegripet enligt någon gruppundantagsförordning ⁽¹⁴⁾.

⁽¹⁰⁾ Meddelande från kommissionen – Tillkännagivande om avtal av mindre betydelse som inte märkbart begränsar konkurrensen enligt artikel 101.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (tillkännagivande om avtal av mindre betydelse) (EUT C 291, 30.8.2014, s. 1).

⁽¹¹⁾ Kommissionens tillkännagivande – Riktlinjer om begreppet påverkan på handeln i artiklarna 81 och 82 i EG-fördraget (EUT C 101, 27.4.2004, s. 81).

⁽¹²⁾ Se, för ett liknande resonemang, dom av den 14 november 2017, APVE m.fl., C-671/15, EU:C:2017:860, punkterna 45 och 46.

⁽¹³⁾ Meddelande från kommissionen – Godkännande av innehållet i ett utkast till meddelande från kommissionen – Kommissionens tillkännagivande: Riktlinjer om vertikala begränsningar, 2021/C 359/02, C/2021/5038.

⁽¹⁴⁾ Rådets förordning (EEG) nr 2821/71 av den 20 december 1971 om tillämpning av fördragets artikel 85.3 på grupper av avtal, beslut och samordnade förfaranden (EGT L 285, 29.12.1971, s. 46); kommissionens förordning (EU) nr 1217/2010 av den 14 december 2010 om tillämpning av artikel 101.3 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på grupper av avtal om forskning och utveckling (EUT L 335, 18.12.2010, s. 36); kommissionens förordning (EU) nr 1218/2010 av den 14 december 2010 om tillämpningen av artikel 101.3 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på vissa grupper av specialiseringsavtal (EUT L 335, 18.12.2010, s. 43); rådets förordning nr 19/65/EEG av den 2 mars 1965 om tillämpning av fördragets artikel 85.3 på vissa grupper av avtal och samordnade förfaranden, EGT 36 (6.3.1965, s. 533); rådets förordning (EG) nr 1215/1999 av den 10 juni 1999 om ändring av förordning nr 19/65/EEG om tillämpning av fördragets artikel 81.3 på vissa grupper av avtal och samordnade förfaranden, EGT L 148 (15.6.1999, s. 1); Kommissionens förordning (EU) nr 461/2010 av den 27 maj 2010 om tillämpningen av artikel 101.3 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på grupper av vertikala avtal och samordnade förfaranden inom motorfordonssektorn, EUT L 129, 28.5.2010, s. 52; kommissionens förordning (EU) 2022/720 av den 10 maj 2022 om tillämpningen av artikel 101.3 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på grupper av vertikala avtal och samordnade förfaranden, EUT L 134 (11.5.2022, s. 4).

1.3. Riktlinjernas syfte och räckvidd

- (18) Syftet med dessa riktlinjer är att skapa rättslig säkerhet genom att hjälpa producenter och aktörer i den jordbruksbaserade livsmedelskedjan att bedöma sina hållbarhetsavtal⁽¹⁵⁾. Syftet med dessa riktlinjer är också att ge nationella domstolar och nationella konkurrensmyndigheter vägledning om tillämpningen av artikel 210a. Riktlinjerna ger vägledning om i) vilka personer och produkter som omfattas av artikel 210a; ii) det materiella tillämpningsområdet för artikel 210a; iii) de typer av konkurrensbegränsningar som inte omfattas av tillämpningen av artikel 101.1 i EUF-fördraget enligt artikel 210a; iv) begreppet nödvändighet enligt artikel 210a; v) när i tiden artikel 210a tillämpas; vi) förfarandet för att begära ett yttrande från kommissionen om huruvida ett visst hållbarhetsavtal uppfyller kraven i artikel 210a; vii) villkoren för efterhandsingripande av kommissionen och av nationella konkurrensmyndigheter; och viii) bevisbördan för att påvisa huruvida villkoren i artikel 210a är uppfyllda. Med tanke på det potentiellt stora antalet typer och kombinationer av hållbarhetsavtal och de marknadsförhållanden under vilka de används, är det omöjligt att ge entydig vägledning för varje tänkbart scenario. Dessa riktlinjer utgör därför inte en checklista som kan tillämpas mekaniskt. Varje hållbarhetsavtal måste bedömas i sitt specifika ekonomiska och rättsliga sammanhang.
- (19) Fastän dessa riktlinjer är avsedda att hjälpa producenter och aktörer på olika nivåer av den jordbruksbaserade livsmedelskedjan, vilka överväger att ingå ett hållbarhetsavtal eller vilka redan har ingått ett sådant avtal, är det enbart Europeiska unionens domstol som är behörig att tolka artikel 210a.
- (20) Utöver artikel 210a utesluter artiklarna 172b, 210, 209 och 222 i förordningen om en samlad marknadsordning vissa avtal, beslut och samordnade förfaranden från tillämpningen av artikel 101.1 i EUF-fördraget. Dessa bestämmelser omfattar olika krav och tjänar olika syften. I vissa fall kan ett hållbarhetsavtal uppfylla villkoren i både artikel 210a och en annan bestämmelse i förordningen om en samlad marknadsordning. Varje enskild bestämmelses tillämplighet måste bedömas separat.

2. PERSONER OCH PRODUKTER SOM OMFATTAS AV ARTIKEL 210A

2.1. Definition av företag och hållbarhetsavtal enligt artikel 210a

- (21) Domstolen har definierat "företag" som "varje enhet som består av personliga, materiella och immateriella tillgångar som bedriver en ekonomisk verksamhet, oavsett enhetens rättsliga form och oavsett hur den finansieras"⁽¹⁶⁾. Varje fysisk eller juridisk person är ett företag om den erbjuder produkter eller tjänster på en marknad. Ett företag kan vara en enskild jordbrukare, en familjeägd gård, en lantbrukskooperativ förening, ett bearbetningsföretag eller en multinationell detaljhandelskedja. I vissa fall är offentliga organ företag om de bedriver en ekonomisk verksamhet som inte utgör en uppgift som hör till statens grundläggande uppgifter⁽¹⁷⁾.
- (22) Eftersom företag är ett ekonomiskt begrepp kan ett enda företag omfatta flera juridiska personer⁽¹⁸⁾. Detta innebär att ett avtal mellan ett moderbolag och dess helägda dotterbolag, eller mellan två helägda dotterbolag i samma moderbolag, inte kan strida mot artikel 101.1 i EUF-fördraget, eftersom avtalet inte ingås mellan olika företag⁽¹⁹⁾.

⁽¹⁵⁾ För närmare upplysningar, se också bilaga A – Flödesschema för bedömningen i enlighet med artikel 210a

⁽¹⁶⁾ Domstolens dom av den 16 juni 1987, kommissionen/Italien, 118/85, ECLI:EU:C:1987:283, punkt 7; domstolens dom av den 18 juni 1998, kommissionen/Italien, 35/86, ECLI:EU:C:1998:303, punkt 36; domstolens dom av den 12 september 2000, Pavlov m.fl., C-180/98–C-184/98, ECLI:EU:C:2000:428, punkt 75; domstolens dom av den 25 mars 2021, Deutsche Telekom/kommissionen, C-152/19 P, ECLI:EU:C:2021:238, punkt 72.

⁽¹⁷⁾ Domstolens dom av den 18 mars 1997, Diego Cali & Figli Srl/Servizi ecologici porto di Genova SpA (SEPG), C-343/95, ECLI:EU:C:1997:160, punkt 22.

⁽¹⁸⁾ Gemensam ekonomisk verksamhet bedöms normalt genom att man analyserar förekomsten av funktionella, ekonomiska och organisatoriska kopplingar mellan enheterna. Se exempelvis domstolens dom av den 16 december 2010, AceaElectrabel Produzione Spa/kommissionen, C-480/09 P, ECLI:EU:C:2010:787, punkterna 47–55; domstolens dom av den 10 januari 2006, Ministero dell'Economia e delle Finanze/Cassa di Risparmio di Firenze SpA m.fl., C-222/04, ECLI:EU:C:2006:8, punkt 112.

⁽¹⁹⁾ Domstolens dom av den 24 oktober 1996, Viho Europe BV/kommissionen, C-73/95 P, ECLI:EU:C:1996:405, punkterna 15–18.

- (23) Ett avtal avser alla handlingar som innebär att minst två företag uttrycker en gemensam vilja att samarbeta ⁽²⁰⁾. Uttrycksformen saknar betydelse. Ett undertecknat och notariebestyrkt avtal, en muntlig överenskommelse eller ett utbyte av emoji'er i textmeddelanden kan alla utgöra ett avtal.
- (24) En företagsammanslutning avser en enhet, oavsett form, som omfattar företag inom samma sektor och åtar sig att företräda och försvara deras gemensamma intressen med avseende på andra ekonomiska aktörer, regeringsorgan och allmänheten ⁽²¹⁾. Exempel på sammanslutningar är branschorganisationer, yrkes- och tillsynsorgan samt kooperativ som inte själva är ekonomiskt aktiva i den angelägenhet de samordnar. Ett beslut av en sammanslutning är ett brett begrepp som omfattar i) regler och föreskrifter; ii) formella beslut som är bindande för en eller flera medlemmar; iii) uppförandekoder; och iv) icke bindande rekommendationer som återspeglar sammanslutningens föresats att samordna medlemmarnas agerande på marknaden i enlighet med rekommendationens villkor.
- (25) Ett samordnat förfarande avser en form av samordning mellan företag som inte har slutit ett avtal men ändå medvetet byter ut de risker som konkurrensen innebär mot ett praktiskt samarbete ⁽²²⁾. Ett avsiktligt utbyte av konfidentiella uppgifter mellan konkurrenter skulle exempelvis kunna göra det möjligt för dem att konkurrera mindre intensivt, även om konkurrenterna aldrig uttryckligen har diskuterat någon konkurrensbegränsning.
- (26) I praktiken är skillnaden mellan "avtal", "beslut av sammanslutningar" och "samordnade förfaranden" av begränsad betydelse. Enligt domstolen överlappar begreppen varandra och omfattar "olika former av samförstånd som är av samma art men som skiljer sig åt vad avser intensitet och de former som de kommer till uttryck i" ⁽²³⁾.

Exempel 1: En producent börjar garantera att alla dess jordgubbar är fria från bekämpningsmedel och tar ut ett högre pris vid försäljningen av dem. En konkurrerande producent lägger märke till att den första producenten säljer alla sina jordgubbar till högre pris och börjar också ta ut ett högre pris. Snart börjar alla producenter ta ut ett högre pris eftersom de alla hänvisar till att deras jordgubbar är fria från bekämpningsmedel. I situationer där det inte finns något avtal: varje producent agerar på egen hand med beaktande av konkurrenternas aktuella eller förväntade agerande.

Exempel 2: En grupp producenter träffas för att diskutera hur jordgubbsodling kan göras mer hållbar. De diskuterar sätt att sluta använda bekämpningsmedel på jordgubbarna, men är oroliga för att andra konkurrenter kommer att sälja till lägre pris om de tar detta steg var för sig. Producenterna förklarar att de inte kommer att använda bekämpningsmedel nästa säsong om de andra enas om att göra likadant. Åtagandena skrivs varken ner eller sparas. Ingen av producenterna använder bekämpningsmedel på sina jordgubbar följande år. Detta är ett avtal. Även om skriftlig dokumentation saknades uttryckte producenterna tydligt sin avsikt att agera på ett visst sätt på marknaden, både genom sina uttalanden vid mötet och genom att faktiskt göra vad de lovade.

2.2. Personer som omfattas av artikel 210a

- (27) Artikel 210a gäller hållbarhetsavtal som minst en producent av jordbruksprodukter är part i och som ingås med andra producenter (horisontella avtal) eller med en eller flera aktörer på olika nivåer av livsmedelsförsörjningskedjan (vertikala avtal), inbegripet grossist och detaljhandelsdistribution.

⁽²⁰⁾ Domstolens dom av den 6 januari 2004, BAI och kommissionen/Bayer, C-2/01 P och C-3/01 P, ECLI:EU:C:2004:2, punkt 97.

⁽²¹⁾ Förslag till avgörande av generaladvokat Léger av den 10 juli 2001, Wouters, C-309/99, EU:C:2001:390, punkt 61.

⁽²²⁾ Domstolens dom av den 14 januari 2021, Konkurrens- och konsumentverket, C-450/19, ECLI:EU:C:2021:10, punkt 22.

⁽²³⁾ Domstolens dom av den 8 juli 1999, kommissionen/Anic Partecipazioni, C-49/92 P, EU:C:1999:356, punkt 131.

Exempel: Ett horisontellt avtal kan exempelvis avse ett åtagande mellan konkurrerande producenter om att endast föda upp fjäderfä i enlighet med bestämda djurskyddsstandarder som är högre än vad som krävs i unionsrätt eller nationell rätt. Ett vertikalt avtal kan exempelvis avse ett åtagande mellan vissa producenter och distributörer om att endast saluföra fjäderfä uppfött i enlighet med bestämda hållbarhetsstandarder som är högre än vad som krävs i unionsrätt eller nationell rätt.

- (28) En eller flera producenter av jordbruksprodukter måste vara part i hållbarhetsavtal. Parterna kan också vara andra aktörer på olika nivåer i livsmedelskedjan, även inom produktion, bearbetning, distribution och handel. I dessa riktlinjer kallas parter i hållbarhetsavtal allmänt "aktörer". I praktiken kan följande olika typer av aktörer komma i fråga för tillämpningen av artikel 210a:
- (a) *producenter*: producenter av jordbruksprodukter enligt definitionen i bilaga I till EUF-fördraget, som ytterligare förklaras i bilaga I till förordningen om en samlad marknadsordning. De omfattar producenter av jordbruksråvaror och producenter av vissa bearbetade jordbruksprodukter (t.ex. sockerbearbetningsföretag som producerar socker eller kvarnar som producerar mjöl) ⁽²⁴⁾.
  - (b) aktörer på "produktionsnivån": leverantörer av insatsvaror för jordbruksproduktion, såsom utsäde, bekämpningsmedel, utrustning och arbetsinsatser samt leverantörer av förpackningar, i den mån alla dessa leverantörer spelar en roll i tillämpningen av de hållbarhetsstandarder som anges i avsnitt 3.2 genom att hållbarhetsavtalets genomförs.
  - (c) aktörer på "produktionsnivån": aktörer, även kallade "bearbetningsföretag" eller "tillverkare", som bearbetar jordbruksprodukter för att producera andra produkter som inte anges i bilaga I till EUF-fördraget ⁽²⁵⁾, i den mån de bidrar till att de hållbarhetsstandarder som anges i avsnitt 3.2 uppnås genom att hållbarhetsavtalets genomförs.
  - (d) aktörer på "produktionsnivån", inbegripet distributionen : näringsidkare, grossister, detaljhandlare och tjänsteleverantörer inom livsmedelssektorn, inbegripet hotell, restauranger och kaféer, samt transport- och logistikföretag, i den mån dessa aktörer bidrar till att de hållbarhetsstandarder som anges i avsnitt 3.2 uppnås genom att hållbarhetsavtalets genomförs.
- (29) Aktörer verksamma på marknaden både som producenter och aktörer på andra nivåer i livsmedelskedjan, till exempel inom detaljhandeln, kan delta i hållbarhetsavtalet som producenter, förutsatt att de verkligen agerar som producenter. Annars måste minst en annan producent vara part i hållbarhetsavtalet.
- (30) Så länge villkoren i artikel 210a är uppfyllda kan hållbarhetsavtal vara bilaterala avtal, till exempel mellan producenter och detaljhandlare; trepartsavtal, till exempel mellan producenter, bearbetningsföretag och distributörer; eller till och med multilaterala avtal som involverar aktörer på fler än tre nivåer i livsmedelskedjan.
- (31) Parter i hållbarhetsavtal får vara enskilda aktörer och sammanslutningar eller andra kollektiva enheter som omfattar producenter eller andra företag som avses i punkt (28), oavsett deras juridiska karaktär eller huruvida de är formellt erkända enligt unionsrätt eller nationell rätt, under förutsättning att minst en av parterna i hållbarhetsavtalet är en producent eller en sammanslutning av producenter. Sådana kollektiva enheter kan exempelvis vara producentorganisationer, sammanslutningar av producentorganisationer eller branschorganisationer eller jordbrukskooperativ.

⁽²⁴⁾ Att producenter av bearbetade produkter som förtecknas i bilaga I till EUF-fördraget deltar i hållbarhetsavtalet, innebär inte nödvändigtvis att producenter av primärprodukter som behövs för produktionen av dessa bearbetade produkter samtidigt deltar i avtalet. I ett hållbarhetsavtal med producenter av betsocker är det till exempel inte obligatoriskt att även sockerbetsodlarna är parter i det avtalet.

⁽²⁵⁾ Detta kan omfatta flera på varandra följande steg i behandlingen.

- (32) Kollektiva enheter får också utforma hållbarhetsavtal utan att samarbeta med någon annan enhet i den jordbruksbaserade livsmedelskedjan. Eftersom minst en av parterna i hållbarhetsavtalet måste vara en producent eller en sammanslutning av producenter, måste de tillämpliga reglerna för beslutsfattande i dessa organisationer, och särskilt reglerna i deras stadgar, säkerställa att producenterna faktiskt deltar i avtalet på alla nivåer inom organisationen och att kraven i artikel 210a iakttas. Producenter i en branschorganisation kan till exempel också företrädas av fackföreningar eller andra organisationer som kollektivt företräder producenternas intressen, om så föreskrivs i stadgarna eller andra avtalsvillkor ⁽²⁶⁾.

Exempel: En branschorganisation för ost representerar tre nivåer i livsmedelskedjan: mjölkproducenter, ostproducenter och ostdistributörer. Enligt branschorganisationens regler får denna ingå en överenskommelse eller låta medlemmarna på varje nivå fatta ett majoritetsbeslut om godkännande. När ett hållbarhetsavtal ingås i branschorganisationen för en mer hållbar produktion och distribution av ost, måste en majoritet om 70 % av mjölkproducenterna rösta för (första nivån), 60 % av ostproducenterna (andra nivån) och 55 % av mjölk- och ostdistributörerna (tredje nivån). I detta scenario kan branschorganisationens beslutsfattande organ ingå ett hållbarhetsavtal som är bindande för alla dess medlemmar. Vid tillämpningen av artikel 210a är samtliga producenter och distributörer med medlemskap i branschorganisationen, antingen direkt eller indirekt genom deras representativa organ och sammanslutningar, parter i hållbarhetsavtalet, även de som inte har röstat för avtalet.

- (33) Det spelar ingen roll om en part i ett hållbarhetsavtal är etablerad inom eller utanför unionen. Det viktiga är att hållbarhetsavtalet genomförs i unionen, om så bara delvis, eller att det kan ha en omedelbar, väsentlig och förutsebar effekt på konkurrensen på den inre marknaden ⁽²⁷⁾. Om det till exempel finns kakaoböneproducenter utanför unionen som säljer sina produkter till distributörer för vidareförsäljning i unionen, kan avtalet utgöra ett hållbarhetsavtal inom tillämpningsområdet för artikel 210a.
- (34) Endast efterlevnad av en hållbarhetsstandard betraktas inte i sig som ett avtal vid tillämpningen av artikel 210a. För att efterlevnaden av en hållbarhetsstandard ska ge upphov till ett avtal krävs ytterligare ett steg, nämligen att aktörerna i den berörda jordbruksbaserade livsmedelskedjan uttrycker en avsikt att gemensamt genomföra avtalet, dvs. att det finns en gemensam vilja. I praktiken är skillnaden mellan ett avtal om att anta en hållbarhetsstandard och efterlevnad av en standard att aktören i det senare fallet ensidigt kan besluta att när som helst sluta tillämpa standarden.
- (35) En aktör blir part i ett hållbarhetsavtal vid tillämpningen av artikel 210a när det föreligger en gemensam avtalsvilja mellan flera parter. Den gemensamma viljan ska utgöra ett troget uttryck för parternas vilja ⁽²⁸⁾.
- (36) Minst en producent vara part i ett hållbarhetsavtal för att det ska omfattas av artikel 210a.2. Producenterna är därför viktiga parter i hållbarhetsavtal, även om initiativet att ingå ett sådant avtal kan komma från andra aktörer. En producent som är part i ett avtal då det upprättas måste delta i utformningen, antagandet och genomförandet av standarden.
- (37) Producenter kan bli parter i avtalet i ett senare skede utan att ha deltagit i förhandlingen om eller antagandet av det, förutsatt att de visar gemensam vilja att vara bundna av hållbarhetsavtalet. I det fallet måste producentens eller producenternas anslutning till hållbarhetsavtalet omfattas av reglerna om avtalets tidsmässiga tillämpningsområde (se avsnitt 6).

⁽²⁶⁾ Dom av den 15 juni 2023, *Saint-Louis sucre*, ECLI:EU:C:2023:486, C-183/22, punkt 38 ff.

⁽²⁷⁾ Se, i detta avseende, domstolens dom av den 6 september 2017, *Intel*, C-413/14 P, ECLI:EU:C:2017:632, punkterna 40–45 och där angiven rättspraxis.

⁽²⁸⁾ Se, i detta avseende, förstainstansrättens dom av den 26 oktober 2000, *Bayer AG/kommissionen*, T-41/96, ECLI:EU:T:2000:242, punkt 69; domstolens dom av den 13 juli 2006, *kommissionen/Volkswagen*, C-74/04 P, ECLI:EU:C:2006:460, punkt 39; förstainstansrättens dom av den 30 april 2009, *CD-Contact Data GmbH*, T-18/03, ECLI:EU:T:2009:132, punkt 48.

Exempel 1: En grupp stormarknadskedjor som tillsammans står för 70 % av grossistinköpen av äpplen i en medlemsstat enas om att enbart köpa äpplen som är garanterat fria från bekämpningsmedel för att främja hållbar äppelodling. Eftersom denna grupp står för en stor andel av inköpen, bedömer de flesta äppelproducenter att de inte har något annat val än att följa den standard som gruppen av stormarknadskedjor har fastställt för att säkerställa att deras produkter inte utesluts från marknaden. De slutar använda bekämpningsmedel och certifierar att äpplena är fria från bekämpningsmedel, hellre än att riskera att deras äppelproduktion inte kan säljas. Det föreligger utan tvekan ett avtal mellan stormarknadskedjorna. Äppelproducenterna är dock inte parter i något sådant avtal. Även om producenterna levererar produkter som uppfyller en hållbarhetsstandard, har de själva inte enats med stormarknadskedjorna om innehållet i standarden och deras val att uppfylla standarden är inte beroende av att andra äppelproducenter uppfyller denna standard. Producenterna kommer därmed inte att vara part i avtalet mellan stormarknadskedjorna. Detta hindrar dock inte producenterna att bli parter i hållbarhetsavtalet med stormarknadskedjorna i framtiden.

Exempel 2: I ett något annorlunda scenario enas en grupp stormarknadskedjor om att endast köpa äpplen som är garanterat fria från bekämpningsmedel. En organisation av äppelproducenter tar fram ett kontrollmärke som certifierar att medlemmarnas produkter är fria från bekämpningsmedel. Organisationen licensierar kontrollmärket för användning på stormarknadernas förpacknings- och marknadsföringsmaterial. Licensavgifterna fördelas mellan de producenter som är medlemmar i organisationen. I sådana fall är organisationen en sammanslutning av producenter som har beslutat att anta och tillhandahålla ett kontrollmärke. Detta beslut utgör ett hållbarhetsavtal mellan producenterna. Dessutom kan samma hållbarhetsavtal även omfatta det licensavtal som undertecknats mellan organisationen och stormarknaderna.

- (38) Avtal om hållbarhetsnormer för jordbruksprodukter kommer sannolikt att innebära förbättringar av *produktionen*, men artikel 210a är också tillämplig på avtal om hållbarhetsstandarder som rör *handel* med jordbruksprodukter. När avtal om hållbarhetsstandarder avser handel med jordbruksprodukter, krävs det också att minst en producent deltar.

Exempel 1: Pärönproducenter och en grupp grossister ingår ett avtal. Enligt avtalet kommer producenterna att anta produktionstekniker som, samtidigt som användningen av kemisk behandling som förbättrar päronens hållbarhetstid avskaffas, kommer att leda till mer livsmedelsavfall eftersom sådana produktionstekniker kommer att öka risken för att päronen förstörs eller förstörs innan de når konsumenten. Grossisterna måste anpassa lagringsförhållandena och göra nödvändiga ombyggnationer för att säkerställa att päronen håller sig i gott skick tills de levereras till detaljhandeln. I ett sådant fall avser hållbarhetsförbättringarna både produktionen av och handeln med jordbruksprodukter. Artikel 210a skulle vara tillämplig på den del av hållbarhetsavtalet som rör ändringar i grossisternas lagringsförhållanden, eftersom den delen skulle vara nära kopplad till tillhandahållandet av en mer hållbar produkt på marknaden.

Exempel 2: En grupp detaljhandlare och grossister enas om att använda ett system med återvunna behållare för transport och placering i lager av färsk frukt och färska grönsaker. Även om avtalet avser en hållbarhetsstandard som kan gå längre än vad som föreskrivs i lag, är artikel 210a inte tillämplig eftersom avtalet inte kommer att omfatta någon producent.

Exempel 3: En grupp livsmedelshandlare och livsmedelsproducenter enas om ett initiativ för cirkulär ekonomi för att skapa ett gemensamt system för insamling av avfall. Detaljhandlare åtar sig att samla in sitt avfall och omvandla det till gödselmedel, medan tillverkarna åtar sig att använda gödselmedlen i sin produktion. Eftersom avtalet innebär att producenterna åtar sig att använda de gödselmedel som genereras genom avfallsinsamlingsystemet, kommer artikel 210a att vara tillämplig.

2.3. Produkter inom tillämpningsområdet för artikel 210a

- (39) För att omfattas av artikel 210a måste ett hållbarhetsavtal i) avse en eller flera jordbruksprodukter som anges i bilaga I till EUF-fördraget, med undantag för fiskeri- och vattenbruksprodukter (produkter som omfattas av bilaga I) och ii) avse produktion av eller handel med sådana produkter.
- (40) Att artikel 210a begränsas till jordbruksprodukter är en följd av tillämpningsområdet för artikel 1 i förordningen om en samlad marknadsordning, som endast omfattar jordbruksbaserade livsmedelsprodukter och därför utesluter all andra produkter (*produkter som inte omfattas av bilaga I*).
- (41) Ett hållbarhetsavtal kan vara giltigt även om det gäller både produkter som omfattas av bilaga I och produkter som inte omfattas av bilaga I. Undantaget enligt artikel 210a gäller endast den del av hållbarhetsavtalet som avser produkter som omfattas av bilaga I.

Exempel 1: Ett avtal gäller det hållbara förpackandet av malt i helt återvinningsbara vattentäta transportpåsar och öl i fat helt framställda av återvunna metaller. Artikel 210a kommer endast gälla den del av avtalet som avser malt, eftersom öl inte omfattas av bilaga I.

Exempel 2: Ett avtal avser leverans av matavfall från flera restauranger och från de producenter som levererar till dessa restauranger. Detta avfall kommer sedan att användas för produktion och saluföring av biodrivmedel. Artikel 210a ska tillämpas endast på den del av avtalet som rör leverans av avfall för produktion av biodrivmedel och inte saluföring av biodrivmedel som inte ingår i bilaga I.

Exempel 3: Ett avtal avser leverans av hållbart producerat fjäderfä till matsalstjänster. Avtalet omfattar fjäderfäproducenter som levererar fjäderfä till producenter av färdiglagade rätter och en organisation som företräder de personalmatsalar som köper de färdiglagade rätterna. Artikel 210a skulle endast gälla den del av avtalet som avser leverans av fjäderfä till producenterna av färdiglagade rätter, inte den del som avser leveransen av färdiglagade rätter till personalmatsalar. Endast fjäderfäkött är en produkt som förtecknas i bilaga I; de färdiglagade måltider som innehåller detta kött är inte det.

Exempel 4: Ett avtal avser leverans av tomater, svamp, grönsaker och örter av hållbart slag för bearbetning till olika såser, såsom pesto, tomater med svamp, tomater med aubergin, lök och kapris samt saluföring av sådana såser. Artikel 210a skulle endast tillämpas på den del av avtalet som rör produktion och leverans av tomater, svamp och örter av hållbart slag, och inte saluföringen av såserna, eftersom såser är produkter som inte omfattas av bilaga I.

3. MATERIELLT TILLÄMPNINGSOMRÅDE FÖR ARTIKEL 210A

- (42) Det är nödvändigt att göra åtskillnad mellan de hållbarhetsmål som anges i artikel 210a.3, hållbarhetsstandarder som krävs för att uppnå de hållbarhetsmålen, och de genomförandeåtgärderna som ingår i ett hållbarhetsavtal för att uppnå dessa standarder.

Exempel: Hållbarhetsmålet skulle kunna vara att förhindra markerosion. Syftet med hållbarhetsavtalet skulle kunna vara tillämpningen av en standard som kunde bestå av mätbara mål i form av kvantitativa eller kvalitativa kriterier som går utöver en obligatorisk standard, t.ex. genom användning av en täckgröda på vintern för att undvika markerosion. Avtalet skulle kunna omfatta särskilda genomförandeåtgärder, exempelvis skyldigheter att använda vissa maskiner eller utrustning, införa riskhanteringsverktyg eller främja spridningen av tekniskt kunnande, bland annat utbildning, rådgivning, samarbete och kunskapsutbyte, digital teknik eller praxis vad gäller hållbar förvaltning av näringsämnen.

3.1. Hållbarhetsmål enligt artikel 210a

- (43) Hållbarhetsavtal måste syfta till att uppnå en hållbarhetsstandard som bidrar till ett eller flera av följande hållbarhetsmål för att uppfylla villkoren i artikel 210a:
- (a) Miljömål, inbegripet begränsning av och anpassning till klimatförändringar, hållbar användning och skydd av landskap, vatten och mark, omställning till en cirkulär ekonomi, inbegripet minskning av matsvinn, förebyggande och begränsande av föroreningar samt skydd och återställande av biologisk mångfald och ekosystem.
  - (b) Produktion av jordbruksprodukter på sätt som minskar användningen av bekämpningsmedel och hanterar risker till följd av sådan användning eller som minskar faran för antimikrobiell resistens i jordbruksproduktionen.
  - (c) Djurhälsa och djurskydd.
- (44) De miljömål som anges i artikel 210a.3 a är endast exempel; det kan förekomma olika typer och variationer av mål. Exempelvis får ett mål som eftersträvas av en aktör och som har en positiv miljöeffekt på produktionen eller bearbetningen av jordbruksprodukter eller på handeln med jordbruksprodukter, (inklusive distribution, anses utgöra ett hållbarhetsmål inom tillämpningsområdet för artikel 210a. Förteckningen över mål i artikel 210a.3 b och 210a.3 c är dock uttömmande.

Exempel på hållbarhetsmål som omfattas av artikel 210a

Exempel 1: Även om det inte uttryckligen nämns i artikel 210a.3 hör minskade luftföroreningar, förbättrad luftkvalitet och minskade utsläpp av växthusgaser samman med miljömålen. Följaktligen omfattas dessa ändringar av tillämpningsområdet för artikel 210a.3 a.

Exempel 2: Även om det inte uttryckligen anges i artikel 210a.3, hör undvikande av plastavfall samman med målet om omställning till en cirkulär ekonomi eller av målet om förebyggande och begränsning av miljöföroreningar. Följaktligen omfattas dessa mål av tillämpningsområdet för artikel 210a.3 a.

Exempel 3: Att förbättra markens motståndskraft mot erosion, öka markens biologiska mångfald, förbättra markens sammansättning och säkerställa sjöfartsskydd hör samman med målet om hållbar användning och skydd av landskap, vatten och mark. Följaktligen omfattas de målen av tillämpningsområdet för artikel 210a.3 a.

Exempel 4: Minskningen av bevattningsmetodernas inverkan på vattenresurser och ekosystem, spara vatten och skydda vattenkvaliteten är kopplad till målet om hållbar vattenanvändning. Följaktligen omfattas dessa ändringar av tillämpningsområdet för artikel 210a.3 a.

Exempel 5: Avfallsminskning, såsom hantering och tillvaratagande av biprodukter, restflöden och livsmedelsavfall, till exempel genom ökad resurseffektivitet eller främjande av innovativa lösningar, är kopplad till målet för övergången till en cirkulär ekonomi. Följaktligen omfattas dessa ändringar av tillämpningsområdet för artikel 210a.3 a.

Exempel 6: Förbättring av den naturliga ekologiska processen inom jordbruket, inbegripet kretslopp av näringsämnen, markbördighet, naturlig bekämpning av växtskadegörare, karantän och vattenskydd genom tekniker som kompostering, täckgrödor och användning av nyttiga insekter, är olika typer av miljömål. Följaktligen omfattas dessa ändringar av tillämpningsområdet för artikel 210a.3 a.

Exempel 7: En mildring av effekterna av ogynnsamma väderförhållanden och anpassningsåtgärder är olika typer av miljömål. Följaktligen omfattas dessa ändringar av tillämpningsområdet för artikel 210a.3 a.

Exempel 8: Förbättring av djurens livskvalitet, inbegripet deras känslotillstånd, deras förmåga att uttrycka visst normalt beteende och säkerställande av att de har tillräckligt med utrymme, lämpliga anläggningar och möjlighet vistas tillsammans med andra djur av sitt eget slag, omfattas av det djurskyddsmål som fastställs i artikel 210a.3 c.

Exempel 9: Skydd av djur från skador och sjukdomar genom lämpliga förebyggande metoder, snabb diagnos och behandling omfattas av det djurhälsomål som fastställs i artikel 210a.3 c.

- (45) En hållbarhetsstandard får ha till syfte att bidra till ett eller flera av de mål som anges i artikel 210a.3.
- (46) Hållbarhetsavtalet bör klargöra det eller de hållbarhetsmål som hållbarhetsstandarderna syftar till att bidra till, så att bedömningen av huruvida ett hållbarhetsavtal uppfyller villkoren för uteslutning enligt artikel 210a underlättas.
- (47) Om ett hållbarhetsavtal syftar till att bidra till flera mål, varav några inte omfattas av artikel 210a.3, är det endast de i artikel 210a.3 angivna målen som är relevanta för bedömningen av om hållbarhetsavtalet omfattas av artikel 210a.
- (48) En hållbarhetsstandard får ha till syfte att bidra till ett eller flera av de mål som inte anges i artikel 210a.3. Dessa skulle kunna omfatta sociala mål, såsom arbetsvillkor för jordbruksarbetare eller hälsosam och näringsrik kost för konsumenter, eller ekonomiska mål, såsom utveckling av varumärken som ersätter jordbrukarna på ett rättvisare sätt. I sådana fall kan de aspekter av hållbarhetsstandarderna som är avsedda att bidra till dessa sociala eller ekonomiska mål inte beaktas vid fastställandet av huruvida ett hållbarhetsavtal uppfyller villkoren för uteslutning enligt artikel 210a, särskilt huruvida eventuella konkurrensbegränsningar i detta avtal är nödvändiga för att uppnå hållbarhetsstandarderna, vilket förklaras närmare i avsnitt 5.

Exempel på hållbarhetsavtal avseende sådana mål som omfattas av artikel 210a

Exempel 1: Spannmålsproducenterna ingår ett avtal med spannmålsindustrin, enligt vilket spannmålsproducenterna ska införa förbättrande landskapselement, såsom häckar, och spannmålsförädlarna kommer överens om att betala ett högre pris för spannmålsproducenternas hållbarhetsinsatser. Detta kan omfattas av målet att skydda och återställa biologisk mångfald och ekosystem som fastställs i artikel 210a.3 a, om hållbarhetsavtalet syftar till att bidra till det målet.

Exempel 2: Honungsproducenter och mjölbearbetningsföretag samtycker till att saluföra produkter som kommer från honung skördad från bikupor i vilka endast icke-kemiska produkter används för bekämpning av varroakvalster. Detta avtal kan omfattas av målet om djurhälsa och djurskydd i artikel 210a.3 c, om hållbarhetsavtalet syftar till att bidra till det målet.

Exempel 3: Spannmålsproducenterna kommer överens om att använda precisionsjordbruk för att minska användningen av bekämpningsmedel och gödselmedel. Detta kan omfattas av miljömål i artikel 210a.3 c, om hållbarhetsavtalet syftar till att bidra till det målet.

Exempel 4: Mjolkproducenter och bearbetningsföretag kommer överens om att tillåta bete för mjölkkor så djurens livskvalitet förbättras. Detta kan omfattas av målet om djurens välbefinnande i artikel 210a.3 c, om hållbarhetsavtalet syftar till att bidra till det målet.

Exempel på hållbarhetsavtal som syftar till mål som antingen inte faller inom tillämpningsområdet för artikel 210a, eller delvis faller inom dess tillämpningsområde:

Exempel 1: Mjolkproducenter och bearbetningsföretag enas om att utveckla varumärken som garanterar producenterna rättvisare ersättning. Mjolkproducenternas ökade inkomster kan leda till ökade investeringar i miljö- eller djurskyddsmål. Om syftet med avtalet är att säkerställa producenterna en rättvisare ersättning, skulle detta mål inte omfattas av de mål som avses i artikel 210a.3.

Exempel 2: Mjolkproducenter och bearbetningsföretag enas om att förbättra djurens välbefinnande och samtidigt säkerställa rättvisa arbetsvillkor för jordbruksarbetare. Endast de aspekter av avtalet som syftar till att uppnå de mål som omfattas av artikel 210a.3, såsom djurskydd, kan omfattas av undantaget enligt artikel 210a. Däremot kan övriga delar av avtalet, t.ex. de som avser rättvisa arbetsvillkor, inte beaktas i bedömningen.

3.2. Hållbarhetsstandarder som tillämpas enligt artikel 210a

3.2.1. Hållbarhetsavtalet måste omfatta en hållbarhetsstandard med anknytning till ett hållbarhetsmål

- (49) För att ett hållbarhetsavtal ska uppfylla villkoren i artikel 210a måste det omfatta en hållbarhetsstandard som avtalsparterna måste iakttä i syfte att bidra till ett eller flera av de hållbarhetsmål som omfattas av artikel 210a.3.
- (50) Hållbarhetsstandarden kan vara en befintlig standard eller en standard som avtalsparterna eller en standard av en tredje part etablerad med anledning av avtalet.
- (51) Hållbarhetsstandarden kan ange ett mål som ska uppfyllas och kan, men måste inte, föreskriva särskild teknik eller särskilda produktionsmetoder. Följaktligen är det möjligt att parterna till ett hållbarhetsavtal inte bara behöver åta sig att uppnå det eller de mål som fastställs i standarden, utan även måste använda en viss teknik eller produktionsmetod, t.ex. markskyddsmetoder, praxis vad gäller djurbete för att nå det målet.
- (52) En hållbarhetsstandard kan leda till att ett frivilligt märke, en logotyp eller ett varumärkesnamn skapas för produkter som uppfyller kraven i standarden.
- (53) Undantaget enligt artikel 210a kan endast tillämpas på den del av produktionen av jordbruksprodukter som täcks av avtalet och som uppfyller kraven i hållbarhetsstandarden.

Exempel: Ett hållbarhetsavtal syftar till att minska användningen av bekämpningsmedel med 8 %. En tillverkare som är part i avtalet är verksam på två olika geografiska platser. På den ena av platserna åtar sig producenten att efterleva standarden, medan producenten på den andra fortsätter att använda bekämpningsmedlen i så stor utsträckning som möjligt. Endast den plats där producenten försöker efterleva standarden kan omfattas av undantaget i artikel 210a.

- (54) Vid bedömningen av om en hållbarhetsstandard omfattas av artikel 210a spelar det ingen roll om hållbarhetsstandarden mottar eller har mottagit stöd från unionen eller nationellt stöd. Det faktum att genomförandet av en viss standard stöds av unionsfinansiering eller nationell finansiering är dock relevant för att bedöma om eventuella konkurrensbegränsningar som beskrivs i avsnitt 5 är nödvändiga.

3.2.2. Hållbarhetsstandarder bör leda till konkreta och mätbara resultat, eller om det inte är möjligt, till resultat som går att observera och beskriva

- (55) Hållbarhetsstandarden kan fastställa kvantifierade mål eller föreskriva att särskilda metoder eller praxis ska tillämpas. Standarden kan till exempel föreskriva att en viss insatsvara eller en viss jordbruksmetod inte ska användas.
- (56) De resultat som uppnås tack vare standarden måste vara konkreta och mätbara. Om det inte är möjligt att numeriskt kvantifiera de uppnådda resultaten, bör dessa ändå vara observerbara och möjliga att beskriva. I dessa fall finns det inget behov av att kvantifiera den inverkan som hållbarhetsavtalet syftar till att uppnå.

Exempel 1: I ett avtal med målet att minska användningen av bekämpningsmedel fastställs en standard som föreskriver en minskning av användningen av bekämpningsmedel med 40 %. Det måste då vara nödvändigt att visa att tillämpningen av standarden leder till en mätbart minskad användning av bekämpningsmedel. Det skulle dock inte vara nödvändigt att påvisa att enskilda producenters minskade användning av bekämpningsmedel ledde till en förbättring av vattenkvaliteten i regionen, såsom minskat läckage av bekämpningsmedel i grundvattnet.

Exempel 2: Om ett hållbarhetsavtal har till syfte att öka den biologiska mångfalden genom odling av vissa insektsvänliga vilda växter och ursprungliga sorter är det kanske inte möjligt att kvantifiera resultatet av den förbättrade biodiversiteten. Det måste emellertid vara möjligt att beskriva vilket arbete som utförts och vilka resultat som uppnåtts, exempelvis vilka växter som är mer insektsvänliga, eller vilka ursprungliga sorter som bör planteras.

3.2.3. Hållbarhetsstandarderna måste gå längre än den relevanta obligatoriska standarden

- (57) Den hållbarhetsstandard som ska tillämpas enligt det hållbarhetsavtal som omfattas av artikel 210a, måste gå längre än vad som föreskrivs i unionsrätt eller nationell rätt. Detta innebär att hållbarhetsstandarderna måste införa hållbarhetskrav som går utöver vad som krävs enligt en befintlig obligatorisk standard. Om varken unionsrätt eller nationell rätt föreskriver något specifikt hållbarhetskrav måste avtalet innebära att hållbarhetskrav införs.
- (58) En obligatorisk standard är en standard fastställd på unionsnivå eller medlemsstatsnivå och som anger de nivåer, ämnen, produkter eller tekniker som ska uppnås/ användas eller undvikas av enskilda producenter eller aktörer. Standarder eller mål som är bindande för medlemsstaterna men inte för enskilda företag anses inte obligatoriska standarder i den mening som avses i artikel 210a.

Exempel på ett mål som är bindande för medlemsstaterna, men inte för enskilda företag: I kommissionens förslag till förordning om hållbar användning av bekämpningsmedel ⁽²⁹⁾ fastställs mål för en minskning med 50 % av både den totala användningen av och risken med kemiska bekämpningsmedel och användningen av "farligare" bekämpningsmedel fram till 2030. Även om dessa mål skulle vara bindande för medlemsstaterna, skulle de inte vara bindande för enskilda företag. Därför skulle dessa mål inte betraktas som obligatoriska standarder i den mening som avses i artikel 210a.

Exempel på ett mål som är bindande för en region, men inte för enskilda företag: I ett scenario där förslaget till förordning om hållbar användning av bekämpningsmedel antas, skulle en region kunna besluta att själv införa ett mål om att gradvis minska användningen av bekämpningsmedel med 50 % fram till 2030. Även om ett sådant beslut skulle vara bindande för medlemsstaterna, skulle det inte vara bindande för enskilda företag. Därför skulle ett sådant beslut inte betraktas som obligatoriska standarder i den mening som avses i artikel 210a.

Exempel på ett mål som är bindande för enskilda företag: I ett scenario där förslaget till förordning om hållbar användning av bekämpningsmedel antas skulle en medlemsstat kunna besluta att införa ett bindande krav på producenter att gradvis minska användningen av bekämpningsmedel med olika nivåer (t.ex. 30/50/70 %) inom olika sektorer senast 2030. Sådana nationella bestämmelser skulle vara bindande för enskilda och därför betraktas som en obligatorisk standard i den mening som avses i artikel 210a.

- (59) Oavsett om aktörer i länder utanför EU är parter till ett hållbarhetsavtal utgörs obligatoriska standarder av unionsstandarder eller standarder som fastställts av medlemsstaterna. Om hållbarhetsavtalet hänvisar till en standard i ett land utanför EU, måste tredjelandetsstandarderna gå längre än motsvarande obligatoriska unionsstandard eller, i avsaknad av en sådan, obligatoriska medlemsstatsstandarder för att omfattas av undantaget enligt artikel 210a.

Exempel 1: En kakaoproducent i ett land utanför EU ingår ett hållbarhetsavtal med en chokladtillverkare i unionen som syftar till att gå längre än en obligatorisk unions- eller medlemsstatsstandard. Därför kan hållbarhetsavtalet troligen omfattas av undantaget i artikel 210a.

⁽²⁹⁾ Förslag till EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING om hållbar användning av växtskyddsmedel och om ändring av förordning (EU) 2021/2115 (COM(2022) 305 final).

Exempel 2: En kakaoproducent i ett land utanför EU ingår ett hållbarhetsavtal med en chokladtillverkare i unionen som syftar till att gå längre än en obligatorisk standard i ett land utanför EU. Hållbarhetsavtalet kan endast omfattas av undantaget enligt artikel 210a i den mån det går utöver en obligatorisk unionsstandard eller, i avsaknad av en sådan, en obligatorisk standard i en medlemsstat.

- (60) Om en obligatorisk standard i en medlemsstat är striktare eller går längre än motsvarande unionsstandard, måste producenter och aktörer som är verksamma i den medlemsstaten följa den mer krävande standarden.
- (61) Beroende på rättsordningen i varje medlemsstat kan det finnas obligatoriska standarder även på regional eller lokal nivå. En obligatorisk standard bör betraktas som gällande standard vid tillämpningen av artikel 210a, om den fastställs på regional eller lokal nivå och den relevanta produktionen eller handeln enligt hållbarhetsavtalet äger rum inom den specifika regionen eller orten. Om ett hållbarhetsavtal omfattar flera regioner eller orter, var och en med olika obligatoriska standarder, bör standarden enligt hållbarhetsavtalet överskrida den tillämpliga standarden i den region eller ort där den produktion eller handel som omfattas av avtalet äger rum. Om avtalet till exempel syftar till att förbättra hållbar odling av äpplen, kommer den tillämpliga standarden att vara den som gäller för den region eller ort där äppelproduktionen äger rum.
- (62) Hållbarhetsavtal får täcka kvalitetsordningar i förordning (EU) nr 1151/2012⁽³⁰⁾, kommissionens delegerade förordning (EU) 2019/33⁽³¹⁾ eller kvalitetsmärkning som omfattas av tillämplig nationell lagstiftning, men endast i den mån de ordningarna och märkningarna återspeglar hållbarhetsstandarder som går utöver vad som krävs enligt unionsrätt eller nationell rätt.
- (63) I avsaknad av obligatoriska standarder på unionsnivå eller nationell nivå kommer hållbarhetsavtal som syftar till att höja hållbarhetsnivån att vara berättigade till undantag enligt artikel 210a. Detta gäller även i fråga om hållbarhetsavtal som syftar till att påskynda en övergång eller tidig omställning till obligatoriska unionsstandarder eller nationella standarder som har antagits eller överenskommit men ännu inte trätt i kraft. Aktörerna måste tänka på att en fortsatt tillämpning av samma produktions- och handelsmetoder såväl före som efter ett avtals ikraftträdande, dvs. att inga förbättringar görs i fråga om tillämpningen av mer hållbara produktions- eller handelsmetoder, skulle kunna leda till att nödvändighetstestens krav enligt beskrivningen i avsnitt 5 nedan inte är uppfyllda. Det kan dock förekomma situationer där aktörer har börjat få betydligt större svårigheter att upprätthålla samma produktions- och handelsmetoder (betydligt högre kostnader, betydande begränsningar av tillgången till viktiga insatsvaror osv.), vilket skulle kunna motivera behovet av samarbete.
- (64) Hållbarhetsavtal kommer inte längre att omfattas av artikel 210a från och med det att likvärdiga eller mer långtgående unionsstandarder eller nationella standarder träder i kraft (se avsnitt 6.5).
- (65) På grund av det stora antalet olika typer och kombinationer av obligatoriska hållbarhetsstandarder på unionsnivå och nationell nivå för vart och ett av hållbarhetsmålen i artikel 210a.3 är det inte möjligt att i dessa riktlinjer upprätta en uttömmande förteckning över hållbarhetsstandarder i unionsrätt eller nationell rätt.
- (66) Det är inte heller möjligt att i dessa riktlinjer ange med hur mycket den antagna hållbarhetsstandarderna måste överstiga den obligatoriska standarden. Skillnaden mellan den antagna hållbarhetsstandarderna och den obligatoriska hållbarhetsstandarderna kommer i stället att behöva bedömas från fall till fall med hänsyn tagen till de konkurrensbegränsningar som hållbarhetsavtalet medför och huruvida sådana begränsningar är nödvändiga (se avsnitt 5).

⁽³⁰⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1151/2012 av den 21 november 2012 om kvalitetsordningar för jordbruksprodukter och livsmedel (EUT L 343, 14.12.2012, s. 1).

⁽³¹⁾ Kommissionens delegerade förordning (EU) 2019/33 av den 17 oktober 2018 om komplettering av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1308/2013 vad gäller ansökningar om skydd av ursprungs- och geografiska beteckningar och traditionella uttryck inom vinsektorn, invändningsförfarandet, begränsningar i fråga om användning, ändringar av produktspecifikationer, avregistrering av skydd samt märkning och presentation (EUT L 9, 11.1.2019, s. 2).

Exempel 1: Producenter och aktörer enas om att minska livsmedelssvinnet med 50 % vid produktion och bearbetning av ärtor, genom att optimera skördetekniker, investera i effektivare lagringskapacitet och förbättra förpackningen. Det finns ingen obligatorisk hållbarhetsstandard för minskning av livsmedelssvinn på unionsnivå och ingen tillämplig nationell hållbarhetsstandard. I fall som detta skulle hållbarhetsstandarderna gå utöver vad som föreskrivs i unionsrätt eller nationell rätt.

Exempel 2: Mjölproducenter och detaljhandlare enas om att främja omställningen till ekologisk mjölkproduktion i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/848 ⁽³²⁾. Även om det i förordning (EU) 2018/848 anges vilka produktionsmetoder som jordbrukare måste använda för att få märka sina produkter ekologiska, utgör de produktionsmetoderna inte obligatoriska standarder på unionsnivå eller nationell nivå. I ett sådant fall skulle en standard som kräver att mjölk produceras med ekologiska metoder gå utöver vad som krävs enligt unionsrätten eller nationell rätt.

4. KONKURRENSBEGRÄNSNINGAR

- (67) I detta avsnitt klargörs vilka typer av begränsningar som sannolikt omfattas av artikel 101.1 i EUF-fördraget och som därför skulle kunna omfattas av undantaget i artikel 210a, om de uppfyller kraven i den artikeln.
- (68) I detta avsnitt beaktas inte huruvida konkurrensbegränsningar som sannolikt omfattas tillämpningsområdet artikel 101.1 EUF-fördraget också sannolikt skulle uppfylla kraven för undantag enligt artikel 101.3 i EUF-fördraget. Avsikten är inte heller att uttömmande behandla frågan om när hållbarhetsavtal begränsar eller inte begränsar konkurrensen.

4.1. Vad är en konkurrensbegränsning?

- (69) Begreppet konkurrensparametrar är grundläggande för att förstå vad som utgör en konkurrensbegränsning. Företag konkurrerar genom att erbjuda kunder något som är mer attraktivt än det som alternativa leverantörer erbjuder under de givna förhållandena. Även om priset kan vara avgörande vid vissa typer av köpare kan även andra faktorer spela en roll. Till exempel kan det finnas en leverantör som erbjuder en produkt av högre kvalitet, med bättre egenskaper, större variation och som ger bättre service och är mer innovativ. Vissa faktorer kan påverka en leverantörs förmåga att sänka sitt pris eller förbättra sina egenskaper, såsom leverantörens förmåga att producera en viss produktionsnivå till en lägre kostnad än konkurrenterna, effektivare produktionsmetoder och produktionsteknik, försörjningskällor, transport och logistik. Sådana pridfaktorer och andra faktorer kallas gemensamt för "konkurrensparametrar".
- (70) Ett avtal begränsar konkurrensen i den mening som avses i artikel 101.1 i EUF-fördraget om det är sannolikt att det kommer att påverka de relevanta konkurrensparametrarna på en viss marknad. Ett avtal kan innebära en konkurrensbegränsning eftersom det innehåller en uttrycklig eller underförstådd skyldighet att inte konkurrera med avseende på en eller flera konkurrensparametrar. Det kan också begränsa konkurrensen genom att minska rivaliteten mellan avtalsparterna eller minska rivaliteten mellan dem och tredje man ⁽³³⁾. I bilaga E ges en översikt över de viktigaste konkurrensbegränsningar som kan förekomma i hållbarhetsavtal, samt en beskrivning av hur de olika typerna av begränsningar kan tillämpas i praktiken.
- (71) I vissa fall kan det aktuella hållbarhetsavtalet till sin natur anses begränsa konkurrensen. Ett avtal mellan en grupp konkurrerande företag om att de alla ska ta ut samma pris av sina respektive kunder kan sannolikt i sig anses begränsa konkurrensen.

⁽³²⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/848 av den 30 maj 2018 om ekologisk produktion och märkning av ekologiska produkter och om upphävande av rådets förordning (EG) nr 834/2007 (EUT L 150, 14.6.2018, s. 1).

⁽³³⁾ Riktlinjer för tillämpningen av artikel 81.3 i fördraget (EUT C 101, 27.4.2004, s. 97) (riktlinjerna om artikel 101.3 i EUF-fördraget). Hänvisningen till artikel 81.3 i titeln beror på att tillkännagivandet offentliggjordes innan Lissabonfördraget hade antagits. Sedan Lissabonfördraget antagits betecknas artikel 81 i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen artikel 101 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

- (72) I andra fall kan det berörda hållbarhetsavtalet visserligen leda till att konkurrensen begränsas, även om det till sin natur inte anses vara konkurrensbegränsande. I sådana fall beror sannolikheten för att ett avtal begränsar konkurrensen på flera faktorer, bland annat den marknadsandel som påverkas av hållbarhetsavtalet eller förekomsten av andra företag som skulle kunna börja tillverka konkurrerande produkter. Anledningen är att om det finns tillräckligt många producenter som inte omfattas av hållbarhetsavtalet kommer kunderna fortfarande att ha konkurrerande alternativ. Det är därför osannolikt att hållbarhetsavtalet i fråga kommer att begränsa konkurrensen.
- (73) Ett hållbarhetsavtal kan innehålla flera konkurrensbegränsningar. Exempelvis kan ett djurskyddsinitiativ omfatta ett särskilt avtal om en obligatorisk tilläggsavgift som ska betalas till jordbrukare som uppfyller vissa djurskyddskriterier, där avtalet om tilläggsavgiften utgör ett avtal om en priskomponent. Dessa kriterier skulle även kunna innebära krav avseende det utrymme som enskilda djur ska ha tillgång till, vilket skulle kunna leda till ett lägre antal djur som kan födas upp (produktionsbegränsning), eller föreskriva särskilda foderkrav (insatsvarubegränsning).
- (74) Ett hållbarhetsavtal behöver bara innehålla en enda begränsning för att konkurrensen i den mening som avses i artikel 101.1 i EUF-fördraget ska anses vara begränsad; antalet begränsningar saknar således betydelse.

Exempel på ett avtal som begränsar konkurrensen: Sojaodlare i en region avser att sluta med användningen av kemiska bekämpningsmedel för att minska föroreningarna och skydda vattensystemen. På grund av den potentiellt minskade avkastningen och de ekonomiska förluster som kan bli resultatet om de genomför ett sådant initiativ på egen hand enas de dock inte bara om att sluta använda konstgödsel utan också om att höja sina priser per ton för att upprätthålla den tidigare lönsamhetsnivån. Hållbarhetsavtalet begränsar sannolikt konkurrensen genom att begränsa jordbrukarnas möjlighet att själva fastställa sina försäljningspriser.

Exempel på ett avtal som sannolikt inte begränsar konkurrensen: En grupp odlare som vill sluta använda kemiska bekämpningsmedel tar fram en kvalitetsmärkning för "hållbar soja" som har producerats utan konstgödsel. När konstgödsel utesluts kan skördarna väntas minska, vilket skulle kunna minska odlarnas inkomster. Gruppen gör därför betydande investeringar för att öka konsumenternas medvetenhet om kvalitetsmärkningen och miljövinsterna med att konstgödsel utesluts och därigenom övertyga dem om att hållbar soja är mer värd än soja som producerats med konstgödsel. Alla odlare som intygar att deras soja producerats utan konstgödsel får delta i ordningen och kan lämna den när som helst. Till skillnad från det föregående exemplet finns det inga bestämmelser om prissättning.

Hållbarhetsavtalet begränsar sannolikt inte konkurrensen. Det är möjligt att ordningen leder till en konkurrensbegränsning om ett stort antal sojaproducenter deltar, vilket begränsar alternativen för konsumenter som inte vill köpa hållbar soja. Om endast ett begränsat antal sojaproducenter deltar i ordningen, t.ex. producenter som står för mindre än 10 % av utbudet, kommer eventuella konkurrensbegränsningar emellertid att vara obetydliga, eftersom ordningen endast kommer att medföra en obetydlig minskning av utbudet och kunder som inte vill eller kan betala mer för hållbar soja fortfarande kommer att ha alternativ.

4.2. Vad är inte en konkurrensbegränsning?

- (75) Inte alla hållbarhetsavtal begränsar konkurrensen. Det är osannolikt att hållbarhetsavtal som inte påverkar konkurrensparametrarna, som pris, kvantitet, kvalitet, valmöjligheter eller innovation påverkar konkurrensen. Exemplet i de följande styckena är illustrativa och icke uttömmande.
- (76) För det första är det osannolikt att hållbarhetsavtal som inte avser konkurrenternas ekonomiska verksamhet, utan företagens interna uppträdande, begränsar konkurrensen. Till exempel kan konkurrenterna försöka förbättra det övergripande anseendet för industrin genom att ta miljöansvar. I detta syfte får de komma överens om åtgärder för att eliminera engångsplast i sina affärslokaler, inte överskrida en viss omgivningstemperatur i byggnader eller begränsa mängden tryckmaterial per dag.

- (77) För det andra är det osannolikt att hållbarhetsavtal skulle begränsa konkurrensen i den mening som avses i artikel 101.1 i EUF-fördraget: Inrättandet av en databas med information om leverantörer som har hållbara leveranskedjor, använder hållbara produktionsmetoder och tillhandahåller hållbara insatsvaror, eller om distributörer som säljer produkter på ett hållbart sätt, utan att kräva att parterna till avtalet att de köper från dessa leverantörerna eller säljer till de distributörerna.
- (78) För det tredje är det osannolikt att hållbarhetsavtal mellan konkurrenter begränsar konkurrensen i den mening som avses i artikel 101.1 i EUF-fördraget, om de avser organisationen av en branschomfattande kampanj för att öka kundernas medvetenhet eller av kampanjer som syftar till att öka kundernas medvetenhet om vilket miljöavtryck deras konsumtion har, utan att dessa kampanjer utgör gemensam reklam för särskilda produkter.
- (79) Om ett hållbarhetsavtal inte medför någon konkurrensbegränsning är artikel 101.1 i EUF-fördraget inte tillämplig och behöver hållbarhetsavtalet inte heller omfattas av undantaget i artikel 210a. I dessa fall kommer parterna till hållbarhetsavtalet att kunna genomföra avtalet.

5. NÖDVÄNDIGHET ENLIGT ARTIKEL 210A

5.1. Inledning

- (80) Enligt artikel 210a.1 ska artikel 101.1 i EUF-fördraget inte tillämpas på avtal som antas av producenter av jordbruksprodukter som rör produktion av eller handel med jordbruksprodukter och som syftar till en högre hållbarhetsstandard än den som föreskrivs i unionsrätt eller nationell rätt, förutsatt att dessa avtal endast innebär begränsningar av konkurrensen som är "nödvändiga" för att uppnå den hållbarhetsstandard. Nödvändigheten är därför ett av de villkor som aktörer måste uppfylla för att kunna omfattas av undantaget i enlighet artikel 210a.
- (81) I detta avsnitt förklaras hur begreppet nödvändighet bör tolkas i enlighet med artikel 210a. Det ger vägledning om hur villkoret om nödvändighet bör tillämpas på olika konkurrensbegränsningar beroende på vilka hållbarhetsstandarder som eftersträvas. Detta avsnitt syftar inte till att fastställa särskilda former och typer av begränsningar som parterna får eller inte får införa i sina hållbarhetsavtal. Syftet är i stället att fastställa en metod för att bedöma under vilka omständigheter de huvudsakliga typerna av begränsningar sannolikt skulle vara nödvändiga för att uppnå en hållbarhetsstandard, och att illustrera en sådan metod med hjälp av en uppsättning icke uttömmande exempel.
- (82) Innan en bedömning görs av om en konkurrensbegränsning som följer av ett hållbarhetsavtal, är nödvändig, måste parterna avgöra huruvida det föreligger en konkurrensbegränsning (se avsnitt 4). Om hållbarhetsavtalet i fråga inte begränsar konkurrensen behöver nödvändigheten inte bedömas. I sådana fall kan aktörerna börja genomföra hållbarhetsavtalet direkt.
- (83) En konkurrensbegränsnings eventuella nödvändighet enligt artikel 210a är nödvändig måste bedömas i förhållande till den standard som hållbarhetsavtalet syftar till att uppnå. Uppnåendet av standarden kan innebära att man antingen producerar eller handlar med jordbruksprodukter i enlighet med standarden.
- (84) Om ett hållbarhetsavtal inte är nödvändigt, kan kommissionen eller de nationella konkurrensmyndigheterna slutligen undersöka avtalet och bedöma huruvida det strider mot artikel 101.1 EUF-fördraget, huruvida det uppfyller villkoren för ett undantag enligt artikel 101.3 EUF-fördraget eller om det kan omfattas av ett annat undantag från artikel 101.1 EUF-fördraget. Detta kan leda till bötesföreläggande om en överträdelse av artikel 101.1 EUF-fördraget konstateras och om inga andra undantag eller uteslutningar är tillämpliga.

5.2. Begreppet nödvändighet

- (85) Begreppet nödvändighet används redan inom unionens konkurrensrätt. Enligt artikel 101.3 i EUF-fördraget får förbudet i artikel 101.1 i EUF-fördraget förklaras icke tillämpligt på avtal som bidrar till att förbättra produktionen eller distributionen av varor eller till att främja tekniskt eller ekonomiskt framåtskridande, samtidigt som konsumenterna tillförsäkras en skälig andel av den vinst som därigenom uppnås och som inte i) ålägger de berörda företagen begränsningar som inte är nödvändiga för att uppnå dessa mål, och ii) ger dessa företag möjlighet att sätta konkurrensen ur spel för en väsentlig del av varorna i fråga.
- (86) Begreppet nödvändighet enligt artikel 101.3 i EUF-fördraget förklaras närmare i riktlinjerna om artikel 101.3 i EUF-fördraget ⁽³⁴⁾ och tillämpas regelbundet i rättspraxis från Europeiska unionens domstol ⁽³⁵⁾.
- (87) På grund av att artikel 210a och artikel 101.3 i EUF-fördraget har en liknande lydelse är en bedömning av om en begränsning är nödvändig enligt artikel 101.3 i EUF-fördraget en lämplig utgångspunkt för nödvändighetsbedömningen som avses i artikel 210a. Det finns emellertid även vissa viktiga skillnader mellan de två artiklarna, vilket gör att standarden för nödvändighet också skiljer sig åt.
- (88) I riktlinjerna om artikel 101.3 i EUF-fördraget beskrivs ett tvåfaldigt test för att fastställa huruvida en konkurrensbegränsning är nödvändig. I steg 1 i testet undersöks huruvida själva avtalet, det vill säga det avtal som omfattas av artikel 101.1 i EUF-fördraget, rimligen är nödvändigt för att uppnå de effektivitetsvinster som avtalet medför. I steg 2 bedöms huruvida *de individuella konkurrensbegränsningar* som följer av avtalet också rimligen är nödvändiga för att uppnå dessa effektivitetsvinster.
- (89) Även om nödvändighetsbedömningen enligt artikel 210a också är föremål för ett tvåstegstest, tillämpas ett sådant test inom en annan rättslig ram än tvåstegstestet i den mening som avses i artikel 101.3 i EUF-fördraget. Unionens medlagstiftare, dvs. Europaparlamentet och Europeiska unionens råd, ansåg att vissa vertikala och horisontella initiativ rörande jordbruksprodukter, som syftar till att tillämpa krav som är strängare än de obligatoriska kraven, kan ha positiva effekter på hållbarhetsmålen ⁽³⁶⁾. Unionens medlagstiftare ansåg också att sådana avtal kan stärka producenternas ställning i leveranskedjan och öka deras förhandlingsposition ⁽³⁷⁾. Mot bakgrund av de problem som aktörerna står inför inom jordbrukssektorn och det akuta behovet göra framsteg mot ökad hållbarhet, antog unionen artikel 210a för att inrätta en ram som utesluter tillämpningen av artikel 101.1 i EUF-fördraget ⁽³⁸⁾ för att uppmuntra aktörer att ingå sådana avtal, förutsatt att vissa villkor är uppfyllda. Därför är prövningsstandarderna vid bedömningen av en konkurrensbegränsnings art och omfattning enligt artikel 210a inte densamma som när bedömningen görs enligt artikel 101.3 i EUF-fördraget. Detta innebär bland annat att begränsningar som skulle anses vara allvarliga begränsningar enligt artikel 101.1, t.ex. avtal om prissamarbete eller produktionsminskningar, kan anses vara nödvändiga enligt artikel 210a, under förutsättning att villkoren i avsnitten 5.3 och 5.4 är uppfyllda, medan det är osannolikt att sådana begränsningar skulle uppfylla villkoren i artikel 101.3 i EUF-fördraget.

⁽³⁴⁾ Tillkännagivande med riktlinjer för tillämpningen av artikel 81.3 i fördraget (EUT C 101, 27.4.2004, s. 97).

⁽³⁵⁾ Domstolens dom (stora avdelningen) av den 23 januari 2018, F. Hoffmann-La Roche Ltd m.fl./Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato, C-179/16, EU:C:2018:25, punkt 98; Domstolens dom (tionde avdelningen) av den 7 februari 2013, Protimonopolný úrad Slovenskej republiky/Slovenská sporiteľňa a.s., C-68/12, EU:C:2013:71, punkt 35; Tribunalens dom (andra avdelningen i utökad sammansättning) av den 24 september 2019, HSBC Holdings plc m.fl./Europeiska kommissionen, T-105/17, EU:T:2019:675, punkt 159.

⁽³⁶⁾ Skäl 62 i förordning 2021/2117.

⁽³⁷⁾ Samma som ovan.

⁽³⁸⁾ Enligt artikel 42 i EUF-fördraget ska bestämmelserna i kapitlet om konkurrensregler i fördraget tillämpas på produktion av och handel med jordbruksprodukter endast i den mån Europaparlamentet och rådet beslutar detta.

- (90) För att kunna göra bedömningen enligt steg 1 måste operatörerna i praktiken i) analysera om det är nödvändigt för dem att samarbeta för att uppnå hållbarhetsstandarden i stället för att göra det individuellt; och ii) analysera om hållbarhetsstandarden skulle kunna uppnås genom en annan mindre restriktiv typ av bestämmelse. För att kunna göra bedömningen enligt steg 2 måste operatörerna dels beakta begränsningens art och intensitet, dels avgöra om en sådan begränsning är det minst restriktiva medel som står till buds för att uppnå hållbarhetsstandarden.

5.3. **Steg 1 – Hållbarhetsavtalets nödvändighet**

- (91) I steg 1 i nödvändighetstestet vid tillämpningen av artikel 101.3 i EUF-fördraget avgörs om hållbarhetsavtalet som sådant rimligen är nödvändigt för att de effektivitetsvinster som avtalet innebär ska kunna uppnås. På motsvarande sätt bedöms i det första steget, i enlighet med artikel 210a, om hållbarhetsavtalet rimligen är nödvändigt för att nå den önskade hållbarhetsstandarden. Detta betyder att uppnåendet av hållbarhetsstandarden bör vara specifikt för avtalet i fråga. I detta avsnitt förklaras vad detta innebär i praktiken.
- (92) Generellt förutsätter meningen och målen med artikel 210a att ett hållbarhetsavtal har en eller flera bestämmelser. Varje hållbarhetsavtal bör ha minst en bestämmelse varigenom aktörerna enas om att gemensamt tillämpa en hållbarhetsstandard som är högre än vad som föreskrivs i de tvingande reglerna på unionsnivå eller nationell nivå. Utöver att enas om hållbarhetsstandarden kan aktörerna också behöva enas om en eller flera andra frågor kopplade till produktionen av eller handeln med jordbruksprodukter för att på ett effektivt sätt utarbeta eller genomföra hållbarhetsstandarden. Sådana bestämmelser kan avse konkurrensparametrar, till exempel produktens försäljningspris, priset för de insatsvaror som krävs för att producera produkten, mängden produkter som ska produceras, hur produkten distribueras eller saluförs och certifiering av produkten.
- (93) Vid bedömningen av om hållbarhetsavtalets nödvändighet måste varje bestämmelse i avtalet bedömas för sig. Även om exempelvis prisbestämmelserna i ett visst hållbarhetsavtal kan vara rimligen nödvändiga för att uppnå en viss hållbarhetsstandard, kanske andra avtalsbestämmelser, t.ex. om produktionen, inte är rimligen nödvändiga. Detta beror på att det problem som bestämmelsen om produktion syftar till att lösa i själva verket kan lösas ensidigt av parterna snarare än genom samarbete, eller på att den aktuella frågan också skulle hanteras praktiskt genom bestämmelser som är mindre konkurrensbegränsande.
- (94) Samtidigt måste aktörerna ändå betrakta hållbarhetsavtalet i dess helhet för att bedöma om genomförandet av dess olika bestämmelser tillsammans gör att hållbarhetsstandarden kan uppnås. Detta diskuteras vidare i avsnitten 5.3.1 och 5.3.2.
- (95) Dessutom gäller att ju lättare det är att göra den förbättring av hållbarhetsstandarden som aktörerna eftersträvar är, jämfört med vad som redan föreskrivs i unionsrätten och i nationell lagstiftning, desto mindre sannolikt är det att aktörerna behöver samarbeta eller att de valda restriktionerna skulle behöva vara striktare eller mer intensiva. Det kan dock förekomma fall där det kan bli mycket svårt för aktörerna att uppnå till och med små förbättringar utöver den obligatoriska normen när det gäller produktion eller handel, vilket skulle motivera samarbete dem emellan eller avtal om vissa konkurrensbegränsningar (att stoppa användningen av ett visst kemiskt bekämpningsmedel som utan något ekologiskt alternativ till överkomliga priser på marknaden). Samtidigt kan det också finnas situationer där betydande förbättringar utöver den obligatoriska standarden faktiskt kan uppnås utan att det medför några svårigheter för aktörerna och där det inte anses nödvändigt med samarbete eller avtal om begränsningar (att stoppa användningen av en uppsättning bekämpningsmedel för vilka det finns ekologiska alternativ till överkomliga priser).

Exempel 1: Producenter av vindruvor med små marginaler och verksamhet inom en viss region beslutar gemensamt att minska sin användning av kemiska bekämpningsmedel med 52 %, medan standarden enligt lagstiftningen endast kräver en minskning med 50 %. De beslutar att minska sin användning av kemiska bekämpningsmedel genom att köpa organiska bekämpningsmedel i stället. Merkostnaden för producenterna för köpet av organiska bekämpningsmedel är något högre än vad kostnaden skulle ha varit om de hade köpt kemiska bekämpningsmedel. Producenterna enas om ett fast pris som de kommer att ta ut för de mer hållbara vindruvorna för att därigenom uppnå standarden.

Eftersom de organiska bekämpningsmedlen är något dyrare och producenterna har små marginaler och därmed inget incitament för att ensamma bära dessa kostnader kommer det sannolikt att krävas samarbete. Det gemensamma avtalet om att ta ut ett fast pris i senare led är sannolikt inte nödvändigt med tanke på den förbättring i fråga om hållbarhet som avtalet syftar till. Även om avtalet om ett fast pris skulle tillhandahålla producenterna tillräcklig ersättning och säkerställa att standarden nås, förefaller det finnas ett mindre begränsande alternativ. I det fallet tycks ett avtal om att gemensamt minska användningen av bekämpningsmedel med ytterligare 2 % vara det minst begränsande sättet att nå standarden, eftersom merkostnaden för köp av organiska bekämpningsmedel är låg och skulle bäras av alla producenter i regionen. Detta skulle förhindra en situation där endast vissa av producenterna inte längre skulle vara konkurrenskraftiga på grund av denna merkostnad.

Exempel 2: Några producenter enas om att varje år utföra kontroller av kvaliteten på det dricksvatten som konsumeras av fjäderfåna för att förbättra deras välbefinnande. Syftet med kontrollerna är att bedöma halterna av främmande ämnen i vattnet, t.ex. tungmetaller och kemikalier, och när sådana påträffas, åtgärda alltför höga halter av sådana främmande ämnen. Inom ramen för avtalet ska producenterna själva genomföra kontrollerna med hjälp av utrustning till rimliga priser som endast behöver köpas in en gång och vars användning inte kräver vetenskaplig expertis. Det finns inte någon specifik unionsstandard eller nationell standard som kräver att sådana kontroller ska genomföras utöver det allmänna kravet att djur ska få dricksvatten. På grund av de årliga vattenkontrollerna ökar produktionskostnaden något. Fjäderfäproducenterna enas därför om exklusiva inköpsskyldigheter för köpare av fjäderfäkött i syfte att tjäna in merkostnaden genom att försäkra sig om att deras produktion kommer att köpas.

Sannolikt krävs inget samarbete mellan fjäderfäproducenterna, eftersom förbättringen i fråga om djurens välbefinnande inte tycks motivera de väntade begränsningarna. Eftersom producenterna inte behöver samma kunskap eller expertis som sina konkurrenter, kan varje producent i själva verket nå standarden på egen hand. En enskild producent kan dessutom nå hållbarhetsstandarderna utan att ådra sig betydande merkostnader som i annat fall hade gett dem en nackdel i förhållande till andra producenter, som inför standarden. Även om det hade krävts samarbete är det dessutom osannolikt att en överenskommelse mellan producenter och köpare om exklusiva inköpsskyldigheter är nödvändig, i och med de relativt låga kostnaderna för att testa vattenkvaliteten.

- (96) Slutligen måste aktörer bedöma begränsningens nödvändighet i det faktiska sammanhang inom vilket hållbarhetsavtalet tillämpas, med beaktande av marknadens struktur, riskerna med hållbarhetsavtalet och incitamenten för parterna. Om det blir mer osäkert att uppnå hållbarhetsstandarderna i avsaknad av den specifika begränsningen, är det mer sannolikt att begränsningen är nödvändig för att säkerställa att standarden uppnås.

5.3.1. Kan hållbarhetsstandarden även uppnås genom att en aktör agerar på egen hand?

- (97) Det måste avgöras om det är möjligt för parterna att nå hållbarhetsstandarden på egen hand, snarare än genom samarbete, för att bedöma huruvida ett hållbarhetsavtal rimligen är nödvändigt för att nå en hållbarhetsstandard. Aktörerna måste därför fastställa varför de behöver samarbeta och vad som hindrar dem från att nå standarden på egen hand. I en sådan bedömning måste de ta hänsyn till marknadsvillkor och företagsklimat som är relevanta för uppnåendet av hållbarhetsstandarden i fråga. Det kan förekomma situationer där en hållbarhetsstandard skulle kunna uppnås med hjälp av enskilda åtgärder, men där operatörerna skulle kunna uppnå den snabbare och till lägre kostnader och mindre ansträngning genom samarbete. Till följd av detta kan samarbete vara rimligen nödvändigt för att uppnå standarden, även om operatörerna fortfarande skulle behöva se till att eventuella konkurrensbegränsningar som föreskrivs i avtalet också är nödvändiga, vilket förklaras i avsnitt 5.4.
- (98) Om producenter av jordbruksprodukter till exempel inte kan nå en hållbarhetsstandard för att de saknar nödvändig erfarenhet eller kunskap inom ett visst område kan det vara nödvändigt att samarbeta med andra aktörer på olika nivåer i den jordbruksbaserade livsmedelskedjan som innehar sådan erfarenhet eller kunskap. Om producenter av jordbruksprodukter enkelt skulle kunna förvärva sådan kunskap på egen hand, utan större investeringar i tid eller pengar, är det dock osannolikt att de behöver samarbeta för att nå hållbarhetsstandarden.
- (99) Producenter av jordbruksprodukter har kanske inte heller incitament att betala de nödvändiga kostnaderna eller göra den investering som krävs för att uppnå hållbarhetsstandarden, eftersom de inte skulle kunna täcka dessa kostnader eller den investeringen eller inte bära dessa kostnader eller investeringar på egen hand. Samarbete med andra aktörer på olika nivåer i den jordbruksbaserade livsmedelskedjan som är villiga att medfinansiera uppnåendet av hållbarhetsstandarden skulle då kunna vara absolut nödvändigt. Däremot är kanske samarbete mellan producenter inte nödvändigt, om det för att uppnå hållbarhetsstandarden krävs en investering till ett belopp som inte väsentligt bidrar till den årstidsbaserade eller årliga investering som producenterna annars skulle göra för sin konventionella produktion.
- (100) Produktion av eller handel med en produkt på ett mer hållbart sätt kan dessutom vara lönsamt endast om en större produktvolym produceras eller handlas på ett hållbart sätt. I detta fall skulle ett avtal mellan aktörerna om att alla kommer att producera eller handla med den berörda produkten på ett hållbart sätt kunna betraktas som outhärligt. Ett exempel kunde vara användningen av logotyper/märkningar för att identifiera produkter som uppfyller vissa hållbarhetskrav, vilket skulle öka konsumenternas förtroende. Ett annat exempel kunde vara användningen av en plattform som gör det möjligt för producenter att dela innovativ utrustning och kostnaderna för inköp/underhåll av sådan utrustning för att producera på ett mer hållbart sätt. I det första exemplet gäller att ju fler operatörer som bedriver hållbar produktion eller handel och använder motsvarande logotyp, desto sannolikare är det att detaljhandlare och konsumenter uppfattar logotypen som trovärdig, vilket i sin tur förbättrar den ekonomiska avkastningen för de operatörer som säljer produkter med logotypen. I det andra exemplet gäller att ju fler producenter det finns som går med på att använda plattformen och göra sin utrustning tillgänglig för andra, desto större fördelar kommer varje enskild producent att få genom att delta i plattformen.
- (101) Det kan förekomma situationer där aktörerna behöver samarbeta eftersom det annars finns en risk att varje aktör skulle lägga betydande resurser och tid på att utarbeta olika produktionsmetoder för att nå hållbarhetsstandarden.
- (102) Å andra sidan kan det finnas situationer där den gemensamma utvecklingen av en produktionsmetod inte leder till några effektivitetsvinster och där en producents oberoende utvecklingsarbete ger ett större mervärde genom att standarden uppnås snabbare i konkurrensen med andra aktörer. Det kan också förekomma situationer där samarbetet inte gör att aktörerna kan nå hållbarhetsstandarden med betydligt mer begränsade investeringar i tid och resurser jämfört med individuella insatser. I sådana fall anses samarbete eventuellt inte vara nödvändigt.

Exempel: Producenter i en medlemsstat planerar att ingå ett hållbarhetsavtal med ett mål om att avsätta 25 % av sin mark till biologisk mångfald. Producenterna avsätter redan en betydande del av sin mark åt biologisk mångfald. Det finns en efterfrågan från köparna som täcker den mängd produkter som producenterna kommer att kunna odla från övriga 75 % av sin mark. Köparna av dessa produkter kommer också att betala ett pris som ekonomiskt kompenserar producenterna för de förbättringar av den biologiska mångfalden som de kommer att göra.

I sådana fall föreligger det inget problem som hindrar producenterna ifrån att uppnå hållbarhetsstandarderna på egen hand, eftersom varje producent redan har den erfarenhet och kunskap som krävs för att genomföra förbättringarna av den biologiska mångfalden. Dessutom skulle producenterna kunna återvinna kostnaderna för att uppnå hållbarhetsstandarderna från köparna.

- (103) Det kan också vara så att aktörer behöver samarbeta för att på ett effektivt sätt hantera den bristande information som konsumenterna har om hållbarhetsegenskaperna hos de produkter de köper. Enskilda åtgärder kanske inte alltid är tillräckliga för att uppmärksamma konsumenterna på problemet och övertyga dem om att köpa mer hållbara produkter. Däremot kan enskilda åtgärder räcka i de fall där det finns en outnyttjad konsumentefterfrågan på en mer hållbar produkt, men där hållbarhetsfördelarna inte har framhållits tillräckligt tydligt i förhållande till produkter från enskilda producenters produkter och där varje enskilt agerande producent enkelt kan tillhandahålla sådan information.
- (104) Om en aktör skulle få nackdel av att vara först ut med att anta en metod för att nå hållbarhetsstandarderna individuellt, kan samarbete bli nödvändigt för att hindra konkurrenter från att åka snålskjuts på den första aktörens investering. Annars skulle konkurrenterna helt enkelt kunna tillämpa den produktions- eller handelsmetod som utvecklats av den aktör som är först på marknaden utan att ådra sig några kostnader. Om den första aktören däremot kan förhindra snålskjutsproblemet genom att använda immateriella rättigheter för att hindra konkurrenter från att använda den metoden utan att kompensera aktören är det inte alltid nödvändigt för aktörerna att samarbeta för att nå standarderna.
- (105) En aktör som agerar på egen hand kan också drabbas av en nackdel om denne är först med att producera en mer hållbar produkt till ett pris som är betydligt högre än priset för det icke hållbara alternativet. I sådana fall kan det bli svårt för aktören att saluföra den mer hållbara produkten: deras kunder i senare led kanske inte har något incitament att erbjuda slutkunderna en dyrare produkt på grund av att dessa kunder sannolikt skulle fortsätta att köpa det billigare alternativet. Detta skulle göra produktion av eller handel med den hållbara produkten osannolik. I det fallet kan samarbete mellan aktörerna vara nödvändigt för att säkerställa att den ekonomiska bördan och risken med att producera eller handla med den mer hållbara produkten på marknaden fördelas mellan olika aktörer.
- (106) Ett hållbarhetsavtal kan syfta till att uppfylla en hållbarhetsstandard för vilken operatörerna individuellt kommer att få ersättning eller subventioner från en myndighet (t.ex. subventioner från den gemensamma jordbrukspolitiken). Förutom att ange det eller de skäl till samarbete som kommer att finnas måste aktörerna också noggrant bedöma om det är nödvändigt att samarbeta för att uppnå standarderna i fråga, med beaktande av sådan ersättning eller sådana subventioner. Om denna ersättning eller subvention å andra sidan är tillräcklig för att aktörerna ska bära den nödvändiga utgiften för att på egen hand nå hållbarhetsstandarderna behöver de eventuellt inte samarbeta för att nå standarderna. Om ersättningen eller subventionen endast täcker en del av den kostnad som krävs för att nå hållbarhetsstandarderna kan aktörerna däremot behöva samarbeta för att täcka den återstående kostnaden.
- (107) Vid bedömningen av huruvida enskilda åtgärder är tillräckliga för att uppnå en specifik hållbarhetsstandard kan aktörerna slutligen hänvisa till befintliga ensidiga initiativ, som framgångsrikt har uppnått samma eller liknande standard när de producerade eller handlade med en liknande mängd produkter som en indikation. Samtidigt betyder inte förekomsten av ensidiga initiativ som har uppnått samma eller liknande standard att det är uteslutet att aktörerna måste samarbeta. Snarare är det nödvändigt med en bedömning från fall till fall eftersom de särskilda omständigheterna för de aktörer som vill samarbeta, de rådande marknadsvillkoren vid tidpunkten för avtalet och de enskilda problemen med att uppnå standarderna i fråga kan variera.

5.3.2. Bestämmelserna i hållbarhetsavtalet och deras nödvändighet

(108) Efter kontroller av att parterna inte individuellt kan nå hållbarhetsstandarden måste de i ett hållbarhetsavtal beakta huruvida de olika bestämmelserna i avtalet, t.ex. om pris, produktion, innovation och distribution, begränsar konkurrensen och, om så är fallet, huruvida de är nödvändiga för att nå hållbarhetsstandarden. I steg 1 i nödvändighetstestet måste operatörerna jämföra de typer av bestämmelser som de kommer överens om med möjliga alternativ, till exempel pris kontra certifiering; resultat kontra delning av utrustning; informationsutbyte kontra marknadsföring. I steg 2 i nödvändighetstestet bedöms det huruvida de konkurrensbegränsningar som följer av en bestämmelse, till exempel fastställande av det totala priset i motsats till ett pristillägg, är nödvändiga.

(109) För att avgöra om en viss bestämmelse är nödvändig för att nå en hållbarhetsstandard måste parterna i hållbarhetsavtalet fastställa vilka problem som i praktiken hindrar dem från att uppnå denna standard. Aktörerna måste för varje problem avgöra vad som skulle vara en lämplig bestämmelse för att lösa problemet så att hållbarhetsstandarden kan uppnås. Det kan förekomma situationer där det finns lämpliga alternativa bestämmelser för att hantera problemet i fråga. Om det finns ett val mellan två eller fler sådana bestämmelser ska den bestämmelse anses nödvändig som begränsar konkurrensen minst. Det kan också förekomma situationer där två eller flera lämpliga alternativa bestämmelser är lika restriktiva eller där fastställandet av den minst restriktiva bestämmelsen kan vara mycket komplicerat. I sådana fall står det verksamhetsutövarna fritt att välja vilken bestämmelse de ska tillämpa, förutsatt att de uppfyller kraven i övriga delar av nödvändighetstestet enligt förklaringen i avsnitt 5.4.

(110) Aktörerna kan till exempel stöta på nedanstående problem:

(a) Om problemet rör bristande förtroende för hållbarhetsstandarden bland konsumenterna, kan bestämmelser, vilka beroende på omständigheterna i det enskilda fallet skulle kunna lämpa sig för att avhjälpa problemet, inbegripa krav på att en logotyp/etikett skapas, vars överensstämmelse kontrolleras genom ett oberoende certifieringssystem, eller gemensamt främjar och saluför produkterna. Det är däremot osannolikt att en bestämmelse om det pris som ska betalas producenterna, eller de produktionsvolym som ska tillgängliggöras för kunder i senare led, skulle vara lämplig för att åtgärda problemet eftersom den inte skulle bidra till att höja konsumenternas förtroende för hållbarhetsstandarden.

Om de två potentiellt lämpliga bestämmelserna ovan är de enda lämpliga alternativen för att lösa problemet med kundernas bristande förtroende, är bestämmelsen om skapandet av en logotyp/etikett sannolikt den som skulle begränsa konkurrensen minst och därmed vara den nödvändiga bestämmelsen.

(b) Om problemet rör bristande kunskap om och erfarenhet av mer hållbara produktionsmetoder, kan bestämmelser som skulle kunna lämpa sig för att avhjälpa problemet, beroende på omständigheterna i det enskilda fallet, omfatta utbyte av information om produktionsmetoder, till exempel användning av vissa insatsvaror eller utrustning, sammanslagning av vissa verksamheter och delning av bland annat infrastruktur och utrustning eller gemensam forsknings- och utvecklingsverksamhet. Däremot är det osannolikt att en bestämmelse om den produktvolym som får produceras eller om distribution eller marknadsföring av produkterna skulle vara lämplig för att lösa problemet, eftersom den inte skulle förbättra aktörernas kunskaper eller erfarenheter.

Om de tre potentiellt lämpliga bestämmelserna i första stycket, är de enda bestämmelser som kan bidra till att lösa problemet med bristande kunskap och erfarenhet, är bestämmelsen om gemensam forskning och utveckling sannolikt den som i lägst grad begränsar konkurrensen och därmed den som blir nödvändig. Om bestämmelserna om utbyte av information om produktionsmetoder och sammanslagning av verksamheter är de enda två potentiellt lämpliga bestämmelserna måste en ingående bedömning göras för att avgöra vilken bestämmelse som skulle bli minst begränsande.

- (c) Om problemet rör osäkerhet om saluföringen av produkten, det vill säga osäkerhet om vilka volymer som skulle kunna säljas, kan bestämmelser som skulle kunna lämpa sig för att avhjälpa problemet, beroende på omständigheterna i det enskilda fallet, vara köpeåtaganden (offtake) från vissa kunder, till exempel inköp av en minimimängd produkter per år, och särskilda distributionsarrangemang mellan producenter eller mellan producenter och deras kunder, såsom uppdelning av kunder och exklusivitet i fråga om leverans eller inköp. Däremot är det osannolikt att en bestämmelse om det pris till vilket produkterna kan säljas vidare i senare led eller en bestämmelse om att upphöra med produktionen av alternativa, icke hållbara produkter skulle vara lämplig för att åtgärda problemet, eftersom det skulle åtgärda andra problem än osäkerheter i fråga om volymer för saluföring.

Om de två potentiellt lämpliga bestämmelserna ovan, dvs. köpeåtaganden (offtake) och distributionsavtal, är de enda bestämmelser som kan bidra till lösningen av problemet med osäkerheter kring vilka volymer som kan saluföras måste en ingående bedömning göras av omständigheterna i fallet för att avgöra vilka bestämmelser som skulle vara minst begränsande.

- (d) Om problemet består i att täcka merkostnaden i samband med uppnåendet av standarden skulle bestämmelser som skulle kunna lämpa sig för att lösa problemet, beroende på omständigheterna i det enskilda fallet, inbegripa betalningar eller prisåtaganden från köparna, eller åtaganden att köpa en viss mängd produkter. Däremot är det osannolikt att en bestämmelse om ett förbud mot att utveckla andra hållbara eller icke hållbara produkter skulle inte vara lämplig eftersom den inte direkt skulle leda till lägre produktionskostnader i enlighet med hållbarhetsstandarderna i fråga.

Om de två potentiellt lämpliga bestämmelserna ovan är de enda bestämmelser som kan bidra till lösningen av problemet med att täcka merkostnaderna, måste en ingående bedömning göras av omständigheterna i fallet för att avgöra vilka bestämmelser som skulle vara minst begränsande.

- (e) Om problemet är konsumenternas bristande kunskap om mervärdet av produktion eller saluföring av produkten på ett mer hållbart sätt, kan det lämpligen hanteras genom en bestämmelse om att producenter eller kunder i senare led gemensamt ska marknadsföra produkten. Däremot är det sannolikt att en bestämmelse om uppdelning av kunder eller marknaden på ett lämpligt sätt skulle åtgärda problemet, eftersom den inte skulle öka kundernas kunskap om mervärdet med mer hållbar produktion eller försäljning.

Om det i en sådan situation bara finns en lämplig bestämmelse (gemensam marknadsföring) för att lösa problemet, anses den också vara den minst begränsande och därför den nödvändiga bestämmelsen.

- (f) Om problemet beror på nackdelen med att vara först ut (en mer hållbar produkt skulle utsättas för hård konkurrens från mindre hållbara och billigare alternativa produkter), kan bestämmelser som skulle kunna lämpa sig för att avhjälpa problemet, beroende på omständigheterna i det enskilda fallet, inbegripa gemensam marknadsföring av den mer hållbara produkten; ett åtagande från detaljhandlarna att köpa en viss andel av sitt produktbehov från producenterna av den mer hållbara produkten, uttryckt som procentandel av alla utbytbara produkter, eller en bestämmelse om ett åtagande från ett visst antal detaljhandlare att enbart köpa från producenterna av den mer hållbara produkten. Det är osannolikt att en bestämmelse om utbyte av information om produktionen skulle vara lämplig eftersom den inte skulle lösa problemet med att ersätta de produkter som säljs.

Om de tre ovanstående bestämmelserna, dvs. om gemensam marknadsföring, köp av en viss mängd produkter och exklusiva inköp, är de enda bestämmelser som är lämpliga för att lösa problemet är den bestämmelse som sannolikt är den minst begränsande bestämmelsen, och därmed den nödvändiga, den om gemensam marknadsföring av den mer hållbara produkten. Om bestämmelserna om att detaljhandlarna ska köpa ett visst antal produkter eller om att de enbart ska köpa från producenterna av den mer hållbara produkten är de enda lämpliga alternativen är den förstnämnda bestämmelsen sannolikt den minst begränsande och därför den nödvändiga bestämmelsen.

Vid genomförandet av bedömningen måste aktörerna beakta realistiska och inte rent hypotetiska alternativ till bestämmelserna som skulle kunna hjälpa dem att uppnå hållbarhetsstandarderna.

- (111) Om det finns alternativa bestämmelser och operatörerna väljer en som i) inte är lämplig för att lösa ett visst problem vilket hindrar dem från att uppnå den aktuella hållbarhetsstandarden; eller ii) inte är den minst begränsande jämfört med andra bestämmelser, skulle den utvalda bestämmelsen anses oförenlig med artikel 210a och därmed inte omfattas av undantaget. Om hållbarhetsavtalet dessutom innehåller andra bestämmelser som gör att aktörerna kan nå den eftersträlvade hållbarhetsstandarden kan dessa bestämmelser trots allt vara nödvändiga och sålunda omfattas av artikel 210a om de, ensamt och utan tillämpning av en ogiltigförklarad bestämmelse, når den aktuella hållbarhetsstandarden.
- (112) Slutligen kommer avtal som, utan en legitim motivering, utesluter aktörer från andra medlemsstater ifrån att delta i hållbarhetsstandarden inte att uppfylla kraven i nödvändighetstestet enligt artikel 210a.

Exempel 1: Mjolkproducenter från en region i en medlemsstat enas med en oststillverkare om att de endast kommer att producera mjuk- och färskost, eftersom produktionen av hårdost leder till relativt sett högre koldioxidutsläpp. Dessutom kommer mjolkproducenterna överens om att använda kogödsel till energiproduktion med hjälp av ett rötningsystem för produktion av anaerobt metan. För att minska koldioxidavtrycket från transporten av osten fastställs det också i avtalet att både mjuk- och färskosten endast ska säljas i den medlemsstat där producenterna är etablerade. Vissa angränsande medlemsstater ligger dock på samma avstånd som andra regioner i den medlemsstat där producenterna är etablerade.

Ett sådant avtal kommer inte att vara nödvändigt för att standarden för minskning av koldioxidutsläpp ska uppnås i samband med oststillverkning och osthandel, eftersom det finns ett mindre restriktivt sätt att säkerställa minskningen av koldioxidutsläppen, nämligen fastställandet av ett objektiva avståndsbaserat villkor beräknat från produktionsområdet till försäljningsområdet, till exempel 20 mil.

Exempel 2: Scenariot är detsamma som i exempel 1. Mjolkproducenterna beslutar dock att begränsa deltagandet i avtalet till mjolkproducenter etablerade i samma medlemsstat. Syftet med detta är att underlätta granskningen av efterlevnaden av produktionskriterierna, eftersom producenterna sedan länge har samarbetat med en nationell revisor som inte är verksam utanför den berörda medlemsstaten.

Ett avtal av det här slaget kommer inte att vara nödvändigt för att uppnå standarden, eftersom det finns ett mindre restriktivt sätt att säkerställa minskningen av koldioxidutsläppen, nämligen genom att revisionsprocessen utförs i andra medlemsstater eller utförs antingen av samma revisor eller av en annan som är villig att utföra tjänsten.

5.4. Steg 2 – Konkurrensbegränsningarnas nödvändighet

- (113) Om det är rimligen nödvändigt att ingå ett hållbarhetsavtal för att uppnå den hållbarhetsstandarden måste det fastställas huruvida varje konkurrensbegränsning som införs genom avtalet är nödvändig för uppnåendet av den standarden.
- (114) Enligt artikel 210a är en konkurrensbegränsning nödvändig för att uppnå en hållbarhetsstandard om en sådan begränsning är rimligen nödvändig för att uppnå den standarden.
- (115) I steg 1 inriktades analysen på huruvida typen av de valda bestämmelserna är lämplig för att undanröja hinder för att uppnå hållbarhetsstandarden och huruvida det fanns alternativa bestämmelser som på lämpligt sätt kunde lösa problemet och samtidigt var mindre begränsande. I steg 2 inriktas analysen i stället på huruvida den konkurrensbegränsning som följer av varje bestämmelse i hållbarhetsavtalet är det minst begränsande alternativet för att uppnå den berörda standarden. Detta beror i sin tur på både begränsningens art och intensitet.

5.4.1. *Begränsningens art*

- (116) Med begränsningens art avses de konkurrensparametrar som begränsas av bestämmelsen/bestämmelserna i hållbarhetsavtalet, t.ex. pris, produktion, kvalitet, val eller innovation.
- (117) För att bedöma begränsningens art behöver hänsyn tas till i) det sätt på vilket en specifik konkurrensparameter begränsas av en enskild bestämmelse och ii) huruvida det finns ett realistiskt och mindre begränsande alternativ till den bestämmelsen. Parterna i ett hållbarhetsavtal måste välja den begränsning som har minst negativ effekt på konkurrensen samtidigt som hållbarhetsstandarden uppnås.
- (118) Om en bestämmelse avser priser kan bedömningen av begränsningens art kräva att aktörerna väljer om de vill enas om en begränsning i form av fastställande av priser, dvs. fastställande av ett minimipris eller fastställande av det totala priset, ett pristillägg eller någon annan prisbegränsning. Om uppnåendet av hållbarhetsstandarden till exempel skulle innebära kostnader som enkelt kan avskiljas från aktörernas andra, ordinarie kostnader kan ett pristillägg vara en lämplig begränsning. Detta beror på att ett pristillägg skulle återspegla aktörernas kostnader för att uppnå hållbarhetsstandarden utan att påverka de övriga kostnader som aktörerna ådrar sig oberoende av hållbarhetsstandarden.
- (119) Ett exempel i detta avseende är en bestämmelse om att ett pristillägg ska betalas för att kompensera fjäderfäproducenter för användningen av ekologiskt foder snarare än konventionellt foder. Ett alternativ till denna bestämmelse kan vara att fastställa det totala pris som bearbetningsföretag kan köpa fjäderfä för till en nivå som kompenserar producenterna för merkostnaden i samband med användningen av ekologiskt foder. I ett sådant fall skulle fastställandet av det totala pris till vilket bearbetningsföretagen kan köpa fjäderfä sannolikt vara mer restriktivt än att enas om ett pristillägg som är skilt från inköpspriset. Pris- och bidragsbegränsningen påverkar nämligen endast en komponent i det totala pris som betalas för fjäderfäkött, vilket ger utrymme för konkurrens i fråga om övriga komponenter som avgör det totala fjäderfäpriset, till exempel infrastruktur, markförvaltning, vattenförsörjning och elförsörjning.
- (120) Om uppnåendet av hållbarhetsstandarden skulle innebära merkostnader under hela produktionsprocessen kan emellertid fastställandet av det pris till vilket producenterna kan köpa fjäderfä vara rimligen nödvändigt. Detta skulle exempelvis vara fallet om hållbarhetsstandarden avser högre krav på djurs välbefinnande och djurhälsa avseende fjäderfä såsom mer hållbart foder, mer burutrymme, mer utomhustid och professionell veterinärvård. Det kan blir nödvändigt att fastställa det totala priset i de fall där kostnaderna för produktion eller handel på ett mer hållbart sätt utgör huvuddelen av de totala produktions- och/eller handelskostnaderna. Detta kan krävas när det finns få eller inga inslag av produktion och/eller handel som inte påverkas av hållbarhetsavtalet. Aktörerna måste dock vara medvetna om att fastställandet av det totala priset utgör en allvarlig konkurrensbegränsning och därför måste ses som en sista utväg i en situation där ingen annan begränsning faktiskt skulle uppnå den aktuella hållbarhetsstandarden.
- (121) En bestämmelse kan gälla andelen av de krav vilka producenter som är parter i hållbarhetsavtalet riktar till köparen. Aktörerna kan behöva välja om de ska enas om krav på köp av en minimivolym jämfört med krav på att köp av en fast volym eller någon annan inköpsskyldighet för att kunna bedöma begränsningens karaktär. Om producenterna behöver försäkra sig om att de kan sälja en tillräcklig mängd produkter för att täcka kostnaderna, men inte känner till den exakta volym som krävs, kan en överenskommelse om en minimivolym vara den minst begränsande bestämmelsen för att nå hållbarhetsstandarden. Om en standard för uppfödning av ankor till exempel syftar till att minska antimikrobiell resistens genom att förbjuda användningen av antimikrobiella medel till förmån för andra alternativ, t.ex. vacciner, probiotika och prebiotika, kan producenterna behöva säkerställa att de kan sälja en viss mängd ankkött per år för att täcka merkostnaden i samband med användningen av alternativ till antimikrobiella medel. Om mängden kött som kan bearbetas däremot är begränsad kan det vara rimligen nödvändigt att fastställa en exakt eller högsta mängd för att säkerställa bearbetningen av allt ankkött som produceras.

5.4.2. Begränsningens intensitet

- (122) Fastställandet av en begränsnings intensitet inbegriper en bedömning av begränsningens kvantitativa nivå avseende pris, produktion och möjlig kvalitet, val och innovation samt begränsningens varaktighet.

5.4.2.1. Begränsningens kvantitativa nivå

- (123) Med begränsningens kvantitativa nivå avses den utsträckning i vilken begränsningen sannolikt påverkar de relevanta konkurrensparametrarna. Begränsningens kvantitativa nivå är nödvändig om en överenskommelse om en lägre nivå av begränsningen gör det mindre sannolikt för parterna att uppnå hållbarhetsstandarderna.
- (124) Om en begränsning direkt eller indirekt skulle leda till prishöjningar, bör bedömningen inriktas på vilken nivå för prishöjningen som skulle vara rimligen nödvändig för att aktörerna ska uppnå hållbarhetsstandarderna i fråga. I bedömningen bör följande tre delar ingå: i) De beräknade kostnaderna och det beräknade inkomstbortfallet; ii) sannolikheten att de förväntade kostnaderna och det beräknade inkomstbortfallet blir verklighet; och iii) den sannolika avkastningen på investeringen i förhållande till andra investeringsalternativ.
- (125) Eftersom de beräknade kostnaderna och det beräknade inkomstbortfallet kommer att vara avhängiga av ett antal osäkra faktorer, kan aktörerna inte förväntas beräkna den exakta prisökning som krävs för att de ska kunna uppnå hållbarhetsstandarderna. I stället bör de eftersträva att beräkna en genomsnittlig uppskattning av de kostnader och det inkomstbortfall som uppstår för alla aktörer som ådrar sig sådana kostnader och inkomstbortfall i det mest sannolika scenariot i fråga om marknadsförhållanden och marknadsutveckling. Det är osannolikt att en begränsning uppfyller detta steg i nödvändighetsanalysen, om resultatet av beräkningen av de uppskattade kostnaderna och det uppskattade inkomstbortfallet innehåller felaktigheter. Detta skulle vara fallet om resultatet grundar sig på osannolika antaganden om marknadsutvecklingen för kostnaderna för insatsvaror eller om beräkningen av inkomstbortfallet tar fullständig hänsyn till de eventuella intäkter som hållbar produktion eller handel skulle kunna leda till.
- (126) De tre faktorer som beskrivs ovan tjänar som komplement. Faktor i) syftar till att säkerställa att parterna i hållbarhetsavtalet kompenseras för merkostnader och inkomstbortfall till följd av genomförandet av hållbarhetsstandarderna. Faktor ii) syftar till att säkerställa att parterna i hållbarhetsavtalet skyddas mot oväntade kostnadsvariationer och inkomstbortfall. Faktor iii) syftar till att säkerställa att parterna i hållbarhetsavtalet finner det mer lönsamt att genomföra hållbarhetsstandarderna än att antingen inte genomföra någon standard alls, eller göra en annan investering som skulle kunna leda till mindre hållbar produktion eller handel.
- (127) Faktorerna ii) och iii) som avses i föregående punkt utgör således ett incitament för parterna att ingå hållbarhetsavtalet. Nivån på stimulansbidraget, dvs. summan av faktorerna ii) och iii) i punkt (124), uppfyller sannolikt den kvantitativa delen av nödvändighetstestet, om den inte överstiger 20 % av den ersättning som annars kan erhållas för kostnader och inkomstbortfall (faktor i)). I fall där incitamentsstödet är mer än 20 % en behovsprövning görs från fall till fall.
- (128) Genom extern revision säkerställs att de aktörer som faktiskt ådrar sig kostnader och inkomstbortfall erhåller den aktuella betalningen. Detta kan också säkerställas genom att slutkonsumenterna ges insyn i den procentandel eller mängd som de berörda aktörerna får för inköp av en jordbruksprodukt från slutkonsumentpriset.

Exempel: Det finns visserligen en efterfrågan på obesprutade jordgubbar, men samtidigt är konsumenterna skeptiska till högre priser. Produktion av obesprutade jordgubbar skulle kräva ytterligare investeringar i utrustning och orsaka merkostnader för arbetskraft och därmed leda till prisökningar. Konsumenterna skulle vara mindre benägna att köpa de dyrare obesprutade jordgubbarna, vilket skulle kunna leda till minskad försäljning för producenterna. Om konsumenterna inte köpte obesprutade jordgubbar skulle dessutom en större andel av jordgubbarna fördäras. Detta leder till en nackdel för den som är först ut med att vilja producera obesprutade jordgubbar.

En grupp producenter och detaljhandlare tar initiativ till en överenskommelse enligt vilken detaljhandlarna går med på att betala de deltagande jordbrukarna ytterligare 1,20 euro per kg bekämpningsmedelsfria jordgubbar. Denna incitamentsbetalning grundas på en studie där det konstaterades att

- a) merkostnaderna för arbete och utrustning för obesprutade jordgubbar förväntas uppgå till genomsnittligen 1 euro per kg för alla producenter som deltar i avtalet.
- b) producenterna behöver ett ytterligare incitament på 0,12 euro per kg för att ingå avtalet, eftersom det finns en risk att konsumenterna förlorar intresset för att köpa hållbara jordgubbar, jordgubbarna fördäras och produktionskostnaderna därför ökar. Således kan avtalet också behöva sägas upp, vilket leder till förluster för de producenter som gjort de nödvändiga investeringarna.
- c) producenter kan få en avkastning på 0,05 euro per kg på investeringen genom att inte ingå avtalet, utan i stället övergå till en annan blandning av bekämpningsmedel utan att risk för fördärvade skördar ökar. De skulle därför behöva uppnå en avkastning på investeringarna i produktion av obesprutade jordgubbar som överstiger 0,05 euro.

Det totala pristillägget på 1,20 euro per kg är högre än de uppkomna kostnaderna om 1 euro per kg och inkomstbortfallet för att uppnå hållbarhetsstandarden. Pristillägget omfattar dock också ett stimulansbidrag på högst 20 % av ersättningen för uppkomna kostnader och inkomstbortfall, i detta fall 0,20 euro per kilo. Det är oundgängligt i) att säkerställa att hållbarhetsstandarden verkligen tillämpas av producenterna, ii) då det föreligger en risk att producenterna säger upp avtalet om konsumenterna skulle förlora intresset för att köpa hållbara jordgubbar och att produktionskostnaderna stiger, och iii) då producenterna kan få 0,05 euro per kg i avkastning på en alternativ investering om de väljer att inte ingå hållbarhetsavtalet. Det belopp på 0,12 euro per kg som anslagits för osäkerhet (se led b ovan) motsvarar den förväntade kostnadsökningen och inkomstbortfallet. Det belopp som anslagits för en avkastning om 0,08 euro per kg på investeringar (se led c ovan) överstiger den alternativa icke-hållbara investeringsmöjligheten på 0,05 euro per kg.

Om stimulansbidraget översteg 0,20 euro per kg, skulle det dock behöva göras en bedömning från fall till fall av prishöjningens förenlighet med nödvändighetsvillkoret.

5.4.2.2. Begränsningens varaktighet

- (129) Vid bedömningen av begränsningens varaktighet, dvs. antalet månader eller år som begränsningen skulle gälla, är frågan huruvida en begränsning med kortare varaktighet skulle göra det mindre sannolikt att hållbarhetsstandarden uppnås. Å ena sidan kan begränsningen, om kostnaderna för genomförandet av hållbarhetsstandarden uppstår under hela genomförandet, behöva gälla under hållbarhetsavtalets hela löptid. Detta kan vara fallet när produktionen av en mer hållbar produkt kräver köp av en dyrare insatsvara som köparna av produkten behöver finansiera kontinuerligt så länge hållbarhetsavtalet gäller. Om det, å andra sidan, bara behövs en engångsinvestering för att uppnå en hållbarhetsstandard (till exempel om standarden kräver ett engångsinköp av utrustning eller infrastruktur som sedan kan användas i framtiden), är begränsningen kanske bara vara nödvändig under den tid som krävs för att säkerställa återvinningen av de medel som använts till investeringen.

Exempel 1: Detaljhandlare kommer överens om att betala producenter av vattenmeloner en pristillägg för att de ska kunna köpa innovativa bevattningsverktyg. Pristillägget kommer att behöva betalas under tre år eftersom producenterna inte på förhand har tillgång till de pengar som krävs. Efter tre år kommer producenterna att ha tjänat in kostnaderna för köpet av utrustningen och kommer att börja spara in på vattenförbrukningen genom att använda verktygen. Därför skulle det inte vara nödvändigt att för varaktighetens skull fortsätta med betalningen av pristillägget efter tre år.

Exempel 2: I ett liknande scenario som i exempel 1 enas vattenmelonodlare, tillsammans med detaljhandlare, om att producera obesprutade vattenmeloner och att använda organiska alternativ till kemiska bekämpningsmedel endast när alternativ saknas. Detaljhandlare enas om att betala ett högre pris än det som anges i exempel 1. Betalningen pristillägget är också ett sätt att kompensera för inköp av bevattningsredskap. Eftersom användning av inga eller endast organiska bekämpningsmedel är en återkommande kostnad för vattenmelonodlare, kommer den del av pristillägget som beror på att bekämpningsmedel inte används, eller att ekologiska alternativ används vid behov, att behöva betalas kontinuerligt under hållbarhetsavtalets löptid, medan den betalning som avser bevattningsverktygen måste upphöra efter tre år.

5.4.2.3. Inget krav på att bedöma begränsningens marknadstäckning

- (130) Vid utarbetandet av artikel 210a ville medlagstiftarna säkerställa bredast möjliga tillämpning av möjliga hållbarhetsstandarder. För att ge incitament för aktörerna att nå standarder som är högre än vad som krävs enligt unionsrätt eller i nationell rätt skapade medlagstiftarna en särskild balans mellan i) förhandsvillkoren för fastställandet av nödvändighet; och ii) möjligheten att ingripa i efterhand. Detta syftar till att stimulera en omfattande tillämpning av hållbarhetsstandarder utan risk för en intervention av konkurrensmyndigheter, såvida inte en viss nivå av negativa marknadseffekter uppnås. Dessutom är det betungande för aktörerna att bedöma marknadstäckningen, eftersom det skulle kräva att de fastställde ett exakt antal aktörer med vilka de kommer att behöva samarbeta under avtalets inledande skeden, vilket skulle kunna utesluta andra aktörer. Detta kan i slutändan leda till ett lägre utnyttjande av hållbarhetsstandarderna.
- (131) Om exempelvis en grupp producenter lyckas uppnå en hållbarhetsstandard i en viss region tillsammans och deras framgång blir känd för en annan grupp producenter med verksamhet i den regionen som vill ansluta sig till den första gruppens avtal, medger artikel 210a att den andra gruppen ansluter sig till avtalet och genomför hållbarhetsstandarderna, även om hållbarhetsstandarderna skulle kunna uppnås, och redan kan ha uppnåtts, med en lägre marknadstäckning för producenterna.
- (132) Till skillnad från artikel 101.3 i EUF-fördraget krävs det därför enligt artikel 210a inte nödvändigt att någon analys av en konkurrensbegränsnings marknadstäckning för att avgöra om begränsningen är nödvändig. Marknadstäckningen kan däremot leda till en intervention i efterhand av konkurrensmyndigheterna om den leder till omfattande negativa effekter på marknaden, såsom förklarar i avsnitt 8.
- (133) Att det inte finns något behov av att bedöma marknadstäckningen gör dock inte att det saknas behov av att bedöma vilken typ av aktörer som en eller flera producenter måste samarbeta med, i enlighet med beskrivningen i steg 1 i nödvändighetstestet.

Exempel 1: Tio producenter från Ecuador beslutar sig för att förbättra odlingsstandarderna för kakao genom att endast producera ekologisk kakao. De kommer överens med en chokladtillverkare om att få ett prispåslag på 0,50 euro per kg ekologisk kakao, som kommer att användas som ingrediens i chokladprodukter som saluförs med en hållbarhetslogotyp. Innan avtalet genomförs har även en annan producentgrupp och en annan chokladtillverkare visat intresse för att delta. De första tio tillverkarna bedömer att de tio producenter och chokladtillverkare som ursprungligen beslutade sig för att ingå avtalet skulle kunna uppnå standarderna på egen hand (som grupp) utan hjälp av den andra producentgruppen och chokladtillverkaren. De inbjuder dock de sistnämnda att ansluta sig.

I detta exempel hindrar inte nödvändighetstestet alla berörda tillverkare och chokladtillverkare ifrån att delta i avtalet. Detta beror på att upprättandet av avtalet visar att producenterna måste gå samman med minst en köpare för att standarden ska kunna uppnås (i detta fall en chokladtillverkare). Det faktum att den ursprungliga gruppen av producenter och köpare utvidgas, vilket leder till att avtalet får större marknadstäckning, är inte en fråga inom ramen för nödvändighetstestet.

Exempel 2: I samma scenario som återges i exempel 1 anger en leverantör av insatsvaror för utsäde att han vill ansluta sig till avtalet när det redan har genomförts av de tio producenterna och chokladtillverkaren.

I detta exempel utesluter nödvändighetstestet ett senare deltagande av leverantören av insatsvaror Detta beror på att nödvändighetsbedömningen visade att det räcker att producenter och minst en köpare deltar. Det är därför inte nödvändigt att leverantören av insatsvaror deltar.

5.5. Exempel på tillämpning av nödvändighetstestet

Exempel 1: En viss risodlingsteknik använder mindre vatten än traditionella risodlingstekniker, använder inte konstgödselmedel och är fri från bekämpningsmedel. Sådan teknik bidrar till en hållbar användning och skydd av landskap, vatten och jord och minskar användningen av bekämpningsmedel. Den kräver dock ytterligare investering av risproducenternas finansiella resurser och tid och är endast lönsam om den utförs i medelstor till stor skala. Tre riskooperativ enas om att producera "hållbart ris" med hjälp av ovannämnda odlingsmetod. Detaljhandlaren går med på att köpa en viss mängd av det hållbara riset – 100 ton per år i tre år.

De tre kooperativen har beräknat att de måste producera minst 95 ton ris per år under de tre åren för att deras investering ska motsvara de nödvändiga stordriftsfördelarna i syfte att nå hållbarhetsstandarderna och få en rimlig avkastning på investeringen. De tre kooperativen och detaljhandlaren enas om att detaljhandlaren återförsäljningspris inte får vara högre än 15 % över det genomsnittspris som detaljhandlaren tar ut för konventionellt ris för att uppmuntra konsumenterna att köpa det hållbara riset. På grund av kostnaderna för insatsvaror och arbetskraft kostar det hållbara riset dock återförsäljaren 30 % mer än konventionellt ris.

De flesta andra köpare på marknaden, såsom detaljhandlare, tillverkare och grossister, är främst intresserade av att köpa konventionellt ris, som säljs till ett lägre pris. Konsumenterna visar intresse för att köpa mer hållbart ris, men är inte medvetna om i vilken utsträckning produktionen av konventionellt ris innebär användning av gödselmedel och bekämpningsmedel samt mängden vatten som förbrukas för detta ändamål.

Steg 1:

Kan hållbarhetsstandarderna även uppnås genom att en aktör agerar på egen hand?

Riskooperativen skulle inte kunna finansiera produktionen av hållbart ris enskilt. Detta beror på att de inte kan vara säkra på att de kan saluföra riset med tanke på att de flesta köpare är intresserade av att köpa konventionellt ris, som säljs till ett lägre pris. De tre kooperativen kan därför inte ensamma anta standarden. I sådana fall är en överenskommelse med en detaljhandlare om köp av minst 100 ton hållbart ris per år sannolikt nödvändig.

En separat bedömning måste göras av överenskommelsen om att detaljhandlaren återförsäljningspris inte får vara högre än 15 % över genomsnittspriset för konventionellt ris. Det hållbara riset kostar 30 % mer än för konventionellt ris och det finns en risk att konsumenterna skulle köpa otillräckliga mängder av det hållbara riset. En överenskommelse om att marknadsföra det hållbara riset är därför sannolikt nödvändig i och med att detaljhandlaren annars inte skulle kunna fortsätta att köpa från de tre kooperativen. De tre kooperativen och detaljhandlaren kan inte marknadsföra riset var för sig, utan behöver varandras hjälp, eftersom produktionen och försäljningen av det hållbara riset är sammankopplade.

Hållbarhetsavtalet är en nödvändighet

Överenskommelsen om köp av en viss mängd hållbart ris per år är sannolikt nödvändig eftersom bara en detaljhandlare deltar i hållbarhetsavtalet och produktionen av hållbart ris innebär merkostnader för producenterna. En annan typ av bestämmelse för att komma åt problemet med att täcka kostnader skulle kunna vara att detaljhandlaren åtog sig att endast marknadsföra det hållbara riset utan att åta köpa av en minsta kvantitet. Detta skulle emellertid inte ge tillräcklig säkerhet för de tre kooperativen eftersom konventionellt ris är 30 % billigare och konsumenterna i allmänhet inte är medvetna om konsekvenserna av konventionell risproduktion.

När det gäller överenskommelsen om att återförsäljningspriset för hållbart ris inte får vara mer än 15 % högre än priset för konventionellt ris finns ett mindre begränsande sätt att marknadsföra köpet av hållbart ris. Eftersom problemet består i konsumenternas bristande medvetenhet om fördelarna med hållbart ris skulle de tre kooperativen och detaljhandlaren kunna ingå ett certifieringsavtal, t.ex. för att utveckla ett märkning för det hållbara riset via en tredje part. Den tredje parten bedömer huruvida riset överensstämmer med hållbara produktionsmetoder och vittnar därom. Märkningen skulle även kunna upplysa konsumenterna om den påverkan som konventionell risproduktion har på miljön. Detaljhandlaren skulle därmed vara fri att fastställa återförsäljningspriset för hållbart ris, genom användning av märkningen, skulle handlaren effektivt kunna möta konsumentefterfrågan på hållbart ris.

Steg 2: Nödvändigheten av begränsningens art och intensitet

Vid bedömningen av arten hos åtagandet att köpa 100 ton hållbart ris per år skulle ett alternativ kunna vara att detaljhandlaren åtar sig att köpa allt hållbart ris som behövs för återförsäljning från de tre kooperativen. I detta fall skulle hållbarhetsstandarden dock inte uppnås eftersom de tre kooperativen inte kan vara säkra på att detaljhandlaren verkligen skulle köpa den nödvändiga mängden ris som produceras. Detta beror på att detaljhandlaren kanske inte behöver hela 100 ton hållbart ris ett visst år, och kooperativen skulle därmed inte ha något incitament att göra den nödvändiga investeringen.

Vid bedömningen av intensiteten hos begränsningen i fråga om åtagandet att köpa 100 ton hållbart ris per år i tre år förefaller begränsningen vara nödvändig eftersom de tre kooperativen behöver producera minst 95 ton hållbart ris per år i tre år för att få avkastning på sin ytterligare investering. Eftersom hållbarhetsstandarden är ny och osäker, åtar sig detaljhandlaren genom köp av ytterligare 5 ton hållbart ris att erbjuda ett skyddsnet i händelse av fel i beräkningarna. Åtagandet om köp av 100 ton hållbart ris är därför sannolikt nödvändigt för att nå hållbarhetsstandarden.

Exempel 2: Det finns ett regionalt initiativ för att förbättra grisars levnadsvillkor. De deltagande jordbrukarna enas med ett slakteri och två köttbearbetningsföretag om att öka utrymmet per gris på sina gårdar över den lagstadgade miniminivån. På grund av lokala lagar om bevarande av mark för biologisk mångfald är det svårt för de flesta jordbrukare att öka utrymmet för grisuppfödning, eftersom de för att uppfylla normen skulle tvingas minska antalet grisar som föds upp. De deltagande jordbrukarna skulle därför missgynnas ekonomiskt jämfört med jordbrukare som inte deltar i initiativet.

Av initiativet följer därför att bearbetningsföretagen som prispremium ska betala jordbrukarna ytterligare 1 euro per kg sålt kött för att kompensera dem för deras minskade produktion och ökade kostnader. Pristillägget motsvarar den vinst som jordbrukarna annars skulle ha gjort, om de hade fött upp fler grisar på traditionellt sätt, plus en liten marginal för att uppmuntra jordbrukarna att ingå avtalet. Det hade räckt med ett bearbetningsföretag för att bearbeta jordbrukarnas hela produktion och täcka den relaterade ekonomiska bördan. Ett andra bearbetningsföretag har dock anslutit sig till initiativet eftersom det vill utnyttja marknaden för mer hållbara produkter. Initiativet innebär även att det berörda slakteriet enbart skulle slakta grisar som fötts upp i enlighet med de berörda djurskyddsstandarderna för att undvika att deras kött blandas med kött från konventionellt uppfödda djur.

Steg 1:**Kan hållbarhetsstandarden även uppnås genom att en aktör agerar på egen hand?**

Det första som behöver beaktas är om deltagarna i avtalet skulle kunna nå hållbarhetsstandarden genom att agera på egen hand, snarare än tillsammans. En jordbrukare som ökade utrymmet per gris enbart på sin egen gård skulle förlora en del av sin inkomst och möjligen även sina köpare till förmån för andra jordbrukare på grund av minskad egen kvantitet eller en höjning av det egna försäljningspriset. Om jordbrukarna skulle agera tillsammans, men utan att involvera bearbetningsföretagen, skulle de visserligen konkurrera mot varandra på lika villkor, men de skulle samtidigt missgynnas jämfört med jordbrukare som beslutade att inte delta i hållbarhetsavtalet. De skulle också ha svårt att hitta köpare som går med på att betala ett högre pris för kött från hållbart uppfödda djur. Ett avtal mellan jordbrukarna sinsemellan och mellan jordbrukarna och bearbetningsföretagen i egenskap av köpare av köttprodukterna skulle därför sannolikt vara nödvändigt, till skillnad från ensidiga åtgärder. Slutligen är i princip nödvändigt slakteriet är delaktigt, eftersom det säkerställer att köttet från de svin som omfattas av avtalet skils från det kött som kommer från svin som inte gör det.

Bestämmelsen i hållbarhetsavtalet och dess nödvändighet

Vad gäller betalningen av pristillägget, skulle bearbetningsföretagen sedan som ett alternativ kunna åta sig att köpa allt kött från grisar uppfödda i enlighet med initiativet till samma pris som kött från konventionellt uppfödda grisar. Jordbrukarna har vanligen inga problem att hitta köpare och skulle enkelt kunna sälja köttprodukterna från sina grisar. Om de tillämpar hållbarhetskriterierna, tvingas de dock sälja med förlust, eftersom de måste minska antalet djur samtidigt som de inte får något i utbyte. En betalning av ett pristillägg är därför sannolikt nödvändig.

När det gäller slakteriets åtagande att endast slakta djur som är uppfödda i enlighet med hållbarhetsstandarden kan ett alternativ vara att jordbrukarna begär att slakteriet separerar och tydligt identifierar det kött som kommer från deras grisar. Detta skulle sannolikt leda till vissa merkostnader, eftersom bibehållandet av två separata stammar i ett slakteri kan leda till ineffektiv slakt av djuren. Men om slakteriet lyckades hitta ett effektivt sätt att förvalta de två produktionslinjerna på, skulle slakt av båda typerna av djur möjliggöra en högre omsättning och därmed skulle det kompenseras för kostnaderna för att separera de två typerna av kött för bearbetning. Överenskommelsen med slakteriet om att endast slakta djur som fötts upp på ett hållbart sätt är därför sannolikt inte nödvändig.

Steg 2: Nödvändigheten av begränsningens art och intensitet

Vad gäller det prisbidrag som jordbrukarna får för att ge grisarna mer utrymme, kan en överenskommelse om totalpriset eller ett minimipris för köttprodukterna vara en alternativ begränsning. En överenskommelse om det totala priset skulle dock täcka många aspekter av produktionskostnaden som saknar samband med hållbarhetsstandarden, till exempel insatspriser, väderhändelser och sjukdomar. Även om ett minimipris, fastställt på en så hög nivå att kostnaderna för förbättringen av hållbarheten räknas in, skulle kunna säkerställa att producenterna kompenseras för sina ansträngningar, beaktas inte det faktum att övriga inslag i grisköttspriset, såsom insatsvaror, infrastruktur och produktens säsongsbundenhet, kan förändras i framtiden och att det överenskomna minimipriset inte längre korrekt återspeglar jordbrukarnas kostnader. Prispåslaget kommer därför sannolikt att vara nödvändig därför att det motsvarar den vinst som jordbrukarna går miste om när de föder upp färre grisar, samtidigt som andra priskomponenter kan variera fritt utifrån förändringar på marknaden.

Det är sannolikt också nödvändigt att fastställa prisbidraget till 1 euro per kg producerat kött. Detta skulle vara fallet om betalningen återspeglar den uteblivna vinsten för jordbrukare som inte uppnår samma resultat som om de hade fött upp grisar på konventionellt sätt inklusive en liten marginal, som understiger 20 % av ersättningen för uppkomna kostnader och inkomstbortfall, så att jordbrukarna uppmuntras att ingå avtalet. Utan denna marginal, och om jordbrukarna endast kompenseras för merkostnader och inkomstbortfall, skulle de kanske inte vara intresserade av att göra de ansträngningar som krävs för att uppnå hållbarhetsstandarden.

Det finns inget behov av att bedöma om antalet jordbrukare eller bearbetningsföretag som har anslutit sig till initiativet är absolut nödvändigt, vilket framgår av avsnitt 5.4.2.3.

Exempel 3: En grupp bestående av tre mejerikooperativ tar fram en kvalitetsmärkning för ost. Kvalitetsmärkningen innebär att producenterna intygar att den mjölk som används i deras ost enbart producerats med ekologiska metoder. Av kvalitetsmärkningen följer att all mjölkproduktion till ost ska ske med stöd i en på förhand definierad specifik förteckning över ekologiska metoder för att garantera att det inte förekommer någon sammanblandning mellan ekologisk mjölk och andra typer av mjölk. En sådan produktionsmetod medför extra kostnader för producenterna, minskar deras frihet att välja alternativa metoder för ekologisk ostproduktion och deras förmåga att fortsätta att erbjuda konventionell mjölk för ostprodukter. Produktvolymerna liknande dem som planeras av mejerikooperativet och som produceras med liknande produktionsmetoder har redan framgångsrikt lanserats. Konsumenternas efterfrågan på ekologisk ost är hög och de betalar redan nu ett högre pris för sådan ost. Detta leder i sin tur till att kooperativens kunder efterfrågar ekologisk ost, och mejerikooperativen kan täcka de kostnader som är kopplade till de ytterligare kraven.

Steg 1: Kan hållbarhetsstandarderna även uppnås genom att en aktör agerar på egen hand?

Vissa producenter tillämpar redan individuellt högre hållbarhetsstandarder än vad som föreskrivs i unionsrätt eller nationell rätt, och produkter som produceras i enlighet med dessa standarder uppvisar jämförbar kvalitet och volymer liknande dem som föreskrivs i avtalet. Det finns också en efterfrågan på ekologisk ost bland både konsumenter och uppköpare. Kooperativen kommer därmed att kunna tillämpa standarderna var för sig och möta den växande konsumentefterfrågan på hållbar ost genom att de skapar sitt eget märke. Samarbetet förefaller därför inte vara nödvändigt.

Exempel 4: Vid vissa tidpunkter varje år överstiger mängden av vissa tillgängliga grönsaker efterfrågan. Det leder till exempel till att 7–15 % av den årliga skörden av spenat går förlorad. Kooperativen har försökt att på egen hand genomföra olika strategier för att planera eller lagra överskottet, men de har inte lyckats hålla sina förluster under genomsnittet på 7 %. De har även försökt torka spenaten och sälja den, men det finns ingen kundefterfrågan på en sådan produkt.

En grupp spenatkooperativ beslutar sig för att utbyta information om leveranserna av spenat till kunderna per månad så att de bättre kan planera utbudet och efterfrågan, så att de kan minska sådant svinn. Kooperativen motiverar sådant utbyte med att de kommer att införa ett turordningssystem där de varje månad turas om att minska sin produktion med en viss procentsats för att möta den förväntade efterfrågan på spenat under nästkommande månad.

Steg 1:

Kan hållbarhetsstandarderna även uppnås genom att en aktör agerar på egen hand?

Behovet av samarbete förefaller nödvändigt eftersom de enskilda åtgärderna att ta itu med matsvinnet har misslyckats.

Bestämmelsen i hållbarhetsavtalet och dess nödvändighet

Spenatkooperativen eftersträvar att uppnå standarderna genom utbyte av information om utbud och efterfrågan. De skulle också kunna enas om minskade produktionsvolymer för varje kooperativ. Det hade dock inte löst problemet eftersom det hade varit svårt att med säkerhet förutse hur mycket kooperativet skulle behöva minska sin produktion. Dessutom skulle det fortfarande finnas perioder då efterfrågan är högre så att kooperativen skulle vara oförmögna att tillgodose kundernas beställningar. Ett avtal om produktionsvolymer skulle därtill vara mer begränsande än avtalet om informationsutbyte.

Avtalet om att utbyta information löser problemet genom att kooperativen får regelbunden information om marknadsläget så att de kan justera utbudet exakt under nästkommande månad. Det förefaller därför vara rimligen nödvändigt för att nå standarden och på så sätt minska matsvinnet.

Steg 2: Nödvändigheten av begränsningens art och intensitet

Vad gäller nödvändigheten av den konkurrensbegränsning som följer av avtalet, innebär utbyte av information om en parameter, såsom leveranser till kunder per månad, en betydande begränsning av konkurrensen. Ett mindre restriktivt men ändå realistiskt alternativ skulle vara att dela aggregerad information varannan eller var tredje månad i stället för månadsvis. Om uppgifterna sammanställdes mer sällan skulle enskilda kooperativs försäljning till enskilda kunder inte vara identifierbar. Genom delning av uppgifter varannan eller var tredje månad skulle producenterna fortfarande ändå vara medvetna om marknads eftersfrågan på spenat under de föregående 2–3 månaderna, så att de kunde anpassa sin egen produktion de följande månaderna.

Till följd av detta skulle överenskommelsen om att dela information månadsvis inte uppfylla kraven i steg 2 i nödvändighetstestet.

6. TILLÄMPNING I TIDEN AV ARTIKEL 210A

6.1. Hållbarhetsavtal som ingås före offentliggörandet av riktlinjerna

- (134) Artikel 210a trädde i kraft den 8 december 2021. Hållbarhetsavtal som ingåtts före detta datum kan omfattas av undantaget i artikel 210a först från och med den 8 december 2021. Före den 8 december 2021 kan hållbarhetsavtal inte omfattas av det undantag som fastställs i artikel 210a och omfattas av de konkurrensregler som var i kraft vid den tidpunkten.
- (135) Ett hållbarhetsavtal som ingåtts mellan den 8 december 2021 och offentliggörandet av dessa riktlinjer bör skyndsamt anpassas till artikel 210a och artikel 101 i EUF-fördraget efter dagen för offentliggörandet av dessa riktlinjer.

Exempel: Ett antal producenter ingår ett avtal före offentliggörandet av dessa riktlinjer. De åtar sig att upphöra med användningen av en tillåten herbicid som ofta upptäcks i dricksvatten. För att finansiera övergången till denna mer hållbara produktionsmetod kommer de överens om att tillfälligt fastställa priserna till 0,50 euro per kg.

Efter offentliggörandet av dessa riktlinjer står det klart för parterna att ett pristillägg hade varit tillräckligt för att nå standarden. Därför uppfyller avtalet inte kraven för det andra steget i nödvändighetstestet. Parterna bör därför snarast möjligt uppdatera avtalet, så att det blir förenligt med artikel 210a genom att fastställandet av priser ersätts med ett prispåslag.

6.2. Force majeure

- (136) Om några av de villkor i avtalet som är avgörande för tillämpningen av artikel 210a tillfälligt upphör att vara uppfyllda på grund av force majeure kan avtalet ändå omfattas av undantaget under en viss period, förutsatt att i) parterna utan dröjsmål vidtar alla nödvändiga åtgärder för att återställa efterlevnaden av villkoret i fråga; och ii) att avtalet uppfyller de övriga uteslutningskraven.

- (137) Force majeure begränsas inte bara till en absolut omöjlighet, utan ska förstås som ovanliga omständigheter som ligger utanför producentens eller aktörens kontroll. Trots att alla rimliga försiktighetsåtgärder vidtagits, hade dess följder inte kunnat undvikas med mindre än orimliga uppoffringar⁽³⁹⁾. *Force majeure* omfattar extrema väderhändelser, t.ex. stark torka eller översvämningar, naturkatastrofer (t.ex. jordbävningar), infrastrukturfel (t.ex. fel i transportsystemet och oavsiktlig förstörelse av stallbyggnader), inre oroligheter (t.ex. omfattande och långsiktiga protester från aktörer i den jordbruksbaserade livsmedelskedjan), sjukdomsutbrott (t.ex. covid-19-utbrottet, ett epizootiskt utbrott eller ett utbrott av en växtsjukdom) eller andra exceptionella omständigheter bland de enskilda aktörerna. Sådana ovanliga omständigheter måste ha en direkt och betydande inverkan på produktionen av eller handeln med jordbruksprodukter.

6.3. Övergångsperiod

- (138) Ett hållbarhetsavtal kan omfattas av undantaget under en viss period efter det att avtalet ingåtts och innan den hållbara verksamheten inleds. Detta gäller dock endast om det krävs en viss tidsram för att genomföra den hållbara verksamheten och om konkurrensbegränsningen under övergångsperioden är nödvändig. För detta krävs att det är mindre sannolikt att den hållbara verksamheten skulle genomföras om konkurrensbegränsningen inte tillämpades under denna period.

Exempel: Ett antal jordbruksproducenter enades i januari 2023 om att byta ut sina produktionsmetoder för att upphöra med användningen av en tillåten förorenande herbicid som ofta upptäcks i dricksvattentäkter. Eftersom det tog viss tid att ändra produktionsmetoden, kommer den mindre förorenande slutprodukten att lanseras i september 2023. Producenterna enades om betalning av ett pristillägg för produkten med den problematiska herbiciden från och med januari 2023, för att finansiera den investering som krävs för övergången.

Prispåslaget får börja tillämpas från och med januari 2023 om producenterna inte kan täcka sina investeringskostnader enbart genom att tillämpa prispåslaget från och med september 2023, efter lanseringen av den alternativa produkten. I avsaknad av ett pristillägg från och med januari 2023 skulle de annars inte överväga att ta upp hållbarhetsinitiativet. Om parterna däremot kan täcka sina investeringskostnader genom att bevilja betalningen pristillägget från september 2023 är tillämpningen av betalningen av pristillägget före den månaden inte nödvändig.

6.4. Misslyckat uppnående av standarden

- (139) Om det inte föreligger force majeure och parterna inte lyckas uppnå hållbarhetsstandarderna kan de inte fortsätta att dra nytta av undantaget.
- (140) Ett misslyckat uppnående av hållbarhetsstandarderna kan till exempel föreligga om parterna inte lyckas uppnå standarderna inom den planerade tidsramen. Det kan också vara fallet om parterna på grund av en inledande felräkning inte har råd att tillämpa standarderna. Ett annat exempel är om genomförandet av standarderna inte är praktiskt möjligt på grund av en faktor som inte utgör force majeure, t.ex. om parterna drabbas av oväntade ekonomiska svårigheter eller tillfällig brist på en viktig insatsvara för vilken det finns substitut eller alternativa lösningar.
- (141) I sådana fall kan parterna inte fortsätta att dra nytta av undantaget och bör upphöra med tillämpningen av konkurrensbegränsningen. Undantaget upphör att gälla när det inte längre är möjligt att uppnå standarderna. Om en omedelbar uppsägning av avtalet skulle få betydande ekonomiska konsekvenser för parterna får de fortsätta att tillämpa det under en nödvändig övergångsperiod, i enlighet med avsnitt 6.5 om den fortlöpande granskningen av nödvändighetsvillkoret.
- (142) Parterna kan också besluta att sänka den ambitionsnivå som de eftersträvar hållbarhetsstandarderna. I sådana fall bör de anpassa begränsningsnivån eller ändra typen av begränsning, i enlighet med nödvändighetskriteriet.

⁽³⁹⁾ För mer information om force majeure, se kommissionens tillkännagivande om force majeure i EU:s jordbrukslagstiftning, C(88) 1696.

Exempel: Två producenter har enats om att tillsammans investera i forskning och utveckling avseende en ny, mer hållbar produktionsmetod. Detta innebär fastställande av priser så att de kan finansiera sådana nya investering. Efter ingåendet av avtalet utbryter en ekonomisk kris som gör att parterna inte längre kan finansiera forskningen, och de beslutar därför att upphöra med forskningsinvesteringen.

Eftersom parterna inte har lyckats genomföra standarden av ett annat skäl än force majeure, kan de inte fortsätta att begränsa konkurrensen, dvs. fastställa priser.

6.5. Fortlöpande granskning av nödvändigheten

6.5.1. I vilka fall är det sannolikt att nödvändighetskriteriet inte längre är uppfyllt?

(143) Ett godkänt nödvändighetstest enligt artikel 210a i ett inledande skede av processen är inte en garanti för ett godkänt resultat i senare skeden, i synnerhet om det inträffar väsentliga förändringar av det ekonomiska och rättsliga sammanhang inom vilket hållbarhetsavtalet tillämpas. Parterna måste därför kontinuerligt se över huruvida avtalets genomförande alljämt uppfyller nödvändighetsvillkoret.

(144) När ett hållbarhetsavtal eller konkurrensbegränsningarna i detta inte längre kan anses nödvändiga, upphör artikel 210a att gälla. Konkurrensbegränsningar som upprätthålls av parterna efter det att de upphört att vara nödvändiga omfattas inte längre av artikel 210a.

(145) Ett exempel på en väsentlig förändring av omständigheterna som gör det nödvändigt att göra en ny bedömning av huruvida ett hållbarhetsavtal eller en begränsning är nödvändig är om kostnaden för att utarbeta eller genomföra hållbarhetsavtalet eller hållbarhetsstandarderna ändras. Förändrade kostnader kan ge anledning att ifrågasätta nödvändigheten av ett avtal eller en specifik konkurrensbegränsning som deltagarna inledningsvis beslutat om.

Exempel: Några producenter och detaljhandlare enas om att odla en ny sorts majs som är mer resistent mot skadegörare och som därför kräver mindre användning av bekämpningsmedel än konventionell majs. Utsädet för den nya sorten är dock dyrare och säljs för 6 euro per kg. Detaljhandlarna går med på att finansiera köpet av det dyrare utsädet genom att erbjuda betalning av ett pristillägg för den odlade majsen. Senare under genomförandet av hållbarhetsavtalet sjunker kostnaden för utsädet till 1 euro per kg eftersom grödan blir mer eftertraktad och det därför släpps ut mer utsäde på marknaden.

Förändringen av priset på utsäde, som är en insatsvara för majs, innebär att parterna måste göra en ny bedömning av pristilläggets storlek och huruvida det alls är nödvändigt för detaljhandlarna att stödja avtalet med betalning av ett pristillägg.

(146) En annan förändring som kräver en ny bedömning av nödvändigheten av en konkurrensbegränsning är en regleringsintervention som höjer den tidigare gällande hållbarhetsstandardens ambitionsnivå på ett visst område. I sådana fall bör avtalets nödvändighet eller dess begränsningar återigen bedömas eftersom det inledande beslutet om dessa grundades på en annan bindande rättslig ram. Om det i tvingande lagstiftning införs en högre standard kan avtalet eller restriktionerna behöva ändras så att de tar hänsyn till vad som då blivit en lägre ambitionsnivå i det inledande avtalet. Det kanske inte längre är nödvändigt att samarbeta, utan lämpar sig bättre med ett annat slags begränsning i förhållande till arten eller intensiteten. I vissa fall kan den nya bedömningen leda till att parterna konstaterar att en konkurrensbegränsning inte längre är nödvändig.

Exempel: Några producenter, bearbetningsföretag och detaljhandlare enas om betalning av ett visst pristillägg för uppfödning av djur utan användning av burar. Enligt lagstiftningen ska varje djur ha ett utrymme på minst 0,2 m². En tid senare ändras den tvingande lagstiftningen och det införs ett nytt krav på 0,5 m².

Hållbarhetsstandarden om krav på att djuren ska vara frigående kan fortfarande motivera tillämpningen av ett pristillägg. Eftersom lagstiftningen har höjt den tvingande standarden behöver det emellertid göras en ny bedömning av nivån på pristillägget, vilken i vissa fall kan leda till ett lägre pris.

- (147) Ett annat exempel är om parterna vill ändra hållbarhetsstandarden i avtalet. Parterna kanske vill införa en hållbarhetsstandard som fortfarande är högre än de tvingande reglerna på unionsnivå och nationell nivå, men som är mindre ambitiös än den hållbarhetsstandard de enades om från början. I det fallet kanske avtalet eller de initiala begränsningarna inte längre är nödvändiga för att nå den nya standarden. Det kan då vara motiverat med en justering av avtalet eller av begränsningarna.
- (148) Eftersom produkter av liknande kvalitet och volym som de som redan omfattas av avtalet framgångsrikt har lanserats enskilt eller utan samma konkurrensbegränsningar, skulle det kunna tyda på väsentligt förändrade omständigheter. Efterfrågan på en hållbar produkt kan öka på grund av hållbarhetsavtalet eller andra faktorer, såsom ett ökat konsumentintresse för att köpa produkter av liknande hållbarhetskvalitet. Därför skulle en stor majoritet aktörer, om inte samtliga, kunna ha ett starkt incitament att övergå till den hållbara produktionsmetoden eller handel med den produkten. I så fall bör parterna ompröva avtalets eller begränsningens nödvändighet.
- (149) Innovation inom produktions- eller distributionsprocesser kan också göra det nödvändigt med en ny bedömning av huruvida en begränsning i ett avtal är nödvändig. Detta kan vara fallet om avtalet var nödvändigt för att gemensamt utveckla en viss produkt eller process eller för att gemensamt införa en viss produkt på marknaden, men parterna efter en viss tid och investering kan producera och saluföra varorna utan behov av samarbete.

Exempel: Ett avtal mellan en producentorganisation och tillverkare gör det möjligt för tillverkarna att investera i teknik för artificiell intelligens (AI) som kan upptäcka sjukdomar i växter tidigt, vilket leder till högre avkastning. Tillverkarna enas om att köpa in tekniken åt producenterna samt täcka driftskostnaderna för tekniken genom att enas om ett minimipris för de produkter som produceras av producentorganisationen. Enligt avtalet ska organisationens medlemmar i sin tur licensiera tekniken för att säkerställa att det finns tillräckligt många licenser (och därmed licensavgifter) för att täcka kostnaderna för investeringen.

När tekniken har testats och leder till högre avkastning kommer producenterna att behöva göra en ny bedömning av pristilläggets nödvändighet. Eftersom de nu producerar mer varor kanske de själva kan täcka driftskostnaderna för tekniken.

- (150) Det finns inget exakt krav om hur ofta operatörerna ska göra en översyn av nödvändigheten. Aktörer som deltar i ett hållbarhetsavtal är de bäst lämpade att bedöma när en väsentlig förändring av det ekonomiska och rättsliga sammanhang i vilket de verkar äger rum. De bör noggrant hålla sig informerade om utvecklingen på områden som berör dem och agera i god tro.

6.5.2. Vilka alternativ har parterna om begränsningarna inte längre bedöms vara nödvändiga?

6.5.2.1. Alternativ 1: ändring av hållbarhetsavtalet

(151) Om ett hållbarhetsavtal inte längre är nödvändigt kan det ändras. Om problemet till exempel är att den överenskomna hållbarhetsstandarderna inte längre kan uppnås, kan man enas om en annan standard som fortfarande är högre än den som föreskrivs i unionsrätt eller nationell lagstiftning. Om problemet är att typen av bestämmelse inte är nödvändig för att uppnå hållbarhetsstandarderna skulle en typ av nödvändig bestämmelse kunna antas. Om problemet är att de särskilda restriktionerna i avtalet inte längre är nödvändiga för att uppnå hållbarhetsstandarderna, kan begränsningarna ändras så att de blir nödvändiga eller helt enkelt upphäva de bestämmelserna.

6.5.2.2. Alternativ 2: uppsägning av hållbarhetsavtalet

(152) Om parterna inte kan eller vill ändra hållbarhetsavtalet så att det fortsätter att uppfylla kraven i artikel 210a bör de säga upp avtalet så snart det upphör att vara nödvändigt.

(153) Om parterna emellertid har gjort investeringar i förlitan på de befintliga konkurrensbegränsningar som var nödvändiga för att uppnå hållbarhetsstandarderna vid den tidpunkt då de gjordes, hindrar artikel 210a dem inte från att återkräva alla kostnader de burit vid utarbetandet eller genomförandet av hållbarhetsstandarderna i fråga. Ett hållbarhetsavtal kan därför fortfarande omfattas av undantaget i artikel 210a under den period det tar för parterna att säga upp avtalet och få igen sina investeringar. Detta skulle inte vara fallet om ett hållbarhetsavtal upphör att vara nödvändigt på grund av en lagändring, varigenom en tvingande unionsstandard eller nationell standard fastställs som är likvärdig med eller högre än standarderna i avtalet om antagandet av regeländringen hade kunnat förutses när avtalet ingicks.

Exempel: Lokala fjäderfäuppfödare kommer överens om att tillhandahålla en större boyta per djur. För att minska sina övergångskostnader ingår de ett avtal med sina köpare, genom vilket de senare enas om ett fast pristillägg för att täcka merkostnaden i samband med den nya hållbarhetsstandarderna. Avtalet undertecknas i mars 2024 och inbegriper en formell ettårig uppsägningstid vid ensidigt hävande. Varselperioden säkerställer möjligheten till nödvändig planering för de köpare som vill positionera sig på marknaden för hållbar fjäderfäuppfödning och som har gjort investeringar för att göra detta. Ny lokal lagstiftning antas i juni 2024 och börjar gälla från och med december samma år. I och med detta måste man i all jordbruksproduktion i regionen tillhandahålla djuren exakt lika stort utrymme som det som föreskrivs i avtalet.

Eftersom kravet på minsta utrymme blir en rättslig bindande skyldighet i december 2024 är konkurrensbegränsningen inte längre nödvändig. En uppsägning av avtalet med köparna före utgången av fristen för den formella underrättelsen skulle emellertid kunna få allvarliga ekonomiska konsekvenser för parterna. Parterna handlade i god tro, eftersom de inte kunde förutse den nya lagen när de ingick avtalet. De kan därför omfattas av undantaget i artikel 210a ända till dess att den formella underrättelsen löper ut, dvs. ända till juni 2025.

7. YTTTRANDEORDNING ENLIGT ARTIKEL 210A.6

7.1. Sökande som lämnar in begäran

(154) Från och med den 8 december 2023 tillåter artikel 210a.6 att producenter eller producentorganisationer begär ett yttrande från kommissionen om huruvida deras hållbarhetsavtal är förenliga med artikel 210a. Parter i hållbarhetsavtalet som inte är producenter får delta i begäran. Branschorganisationer får också lämna in en begäran om yttrande i enlighet med artikel 210a.6.

- (155) Ett yttrande får endast begäras i enlighet med förfarandet i artikel 210a.6 i förordningen om en samlad marknadsordning. För de undantag som fastställs i artiklarna 209 och 210 i förordningen om en samlad marknadsordning bör aktörerna använda det tillämpliga förfarandet för att begära det yttrande som avses i dessa artiklar. För all annan osäkerhet i fråga om ärenden som ger upphov till nya eller olösta frågor om tillämpningen av artikel 101 eller artikel 102 i EUF-fördraget uppmanas aktörerna att samråda med kommissionen om ett avtals förenlighet med konkurrenslagstiftningen på grundval av det berörda tillkännagivandet från kommissionen ⁽⁴⁰⁾.
- (156) Producenter eller producentorganisationer får begära ett yttrande när som helst efter att hållbarhetsavtalet har ingåtts, även innan det har börjat tillämpas.
- (157) Begäran måste lämnas in till EC-210A-CMO-OPINION-REQUEST@ec.europa.eu. Alternativt kan begäran skickas till en av följande postadresser:
- European Commission; DG Competition; Antitrust and General Registry; Avenue de Bourget/Bourgetlaan 1; 1140 Bruxelles/Brussel; BELGIQUE/BELGIË;
  - European Commission; DG Agriculture and Rural Development; Rue de la Loi/Wetstraat 130; 1049 Bruxelles/Brussel; BELGIQUE/BELGIË.

7.2. Bakgrund till förslaget

- (158) Det finns inget standardformulär för begäran om ett yttrande enligt 210a.6.
- (159) Men för att den ska bedömas ska begäran innehålla följande:
- (a) Alla avtalsparters identiteter inklusive, om tillämpligt, deras registreringsnummer.
  - (b) En gemensam kontaktpunkt, som omfattar namn och e-postadress och/eller postadress, för all kommunikation med kommissionen.
  - (c) En kopia av det dokument där man fastställer villkoren för hållbarhetsavtalet eller, om det är ett muntligt avtal, en detaljerad skriftlig förklaring av avtalet, inklusive avtalets marknadstäckning om det finns, dess varaktighet och de konkurrensbegränsningar det innebär.
  - (d) En beskrivning av det/de hållbarhetsmål som eftersträvas.
  - (e) En förklaring av den hållbarhetsstandard som fastställts inom ramen för hållbarhetsavtalet och hänvisningar till befintliga obligatoriska standarder, däribland förklaringar och bevis för varför avtalets hållbarhetsstandard är högre än den som föreskrivs i unionsrätten eller nationell rätt.
  - (f) En ingående förklaring av hur vart och ett av de villkor som fastställs i artikel 210a.1, 3 och 7 fullgörs.
  - (g) Information om alla pågående förfaranden inför en nationell domstol eller nationell konkurrensmyndighet rörande efterlevnaden av artikel 210a eller artikel 101 i EUF-fördraget för det hållbarhetsavtal som begäran avser.
  - (h) Alla hänvisningar eller källor, däribland webbplatser, där den sökande har offentliggjort villkoren i hållbarhetsavtalet eller delar av det.
  - (i) All annan information eller andra dokument som är relevanta för bedömningen av hållbarhetsavtalet.

7.3. Kommissionens bedömning och innehållet i yttrandet

- (160) Kommissionen kommer att bedöma begäran på grundval av den information som tillhandahållits. Den får be sökanden, andra parter i hållbarhetsavtalet eller tredje parter om sådan ytterligare information som krävs för att bedöma begäran.

⁽⁴⁰⁾ Kommissionens tillkännagivande om informell vägledning i nya eller olösta frågor rörande artiklarna 101 och 102 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt som uppstår i enskilda fall (vägledande skrivelser) (EUT C 381, 4.10.2022, s. 9).

- (161) Kommissionen kan komma att dela den information som lämnats in till den med nationella konkurrens- eller jordbruksmyndigheter eller departement, beroende på vad som är lämpligt, förutsatt att dessa myndigheter och departement omfattas av skyldigheten att enbart använda denna information i det syfte för vilket kommissionen fick del av den. Kommissionen kan också komma att bjuda in och ta emot synpunkter från dessa myndigheter och departement. En sökande kan när som helst återkalla sin begäran. Kommissionen får emellertid behålla all information som lämnats in inom ramen för en begäran om ett yttrande enligt artikel 210a.6 och använda denna information i alla förfarande gällande verkställande av artikel 210a eller artikel 101 i EUF-fördraget.
- (162) I yttrandet från kommissionen kommer det att anges huruvida hållbarhetsavtalet är förenligt med artikel 210a och man kommer att tillhandahålla skäl för uttalandet.
- (163) Kommissionen kommer att meddela sitt yttrande till den gemensamma kontaktpunkten.
- (164) Ett yttrande om att hållbarhetsavtalet inte är förenligt med artikel 210a föregriper inte huruvida hållbarhetsavtalet är förenligt med artikel 101.3 i EUF-fördraget eller med andra bestämmelser i unionsrätten.
- (165) Om så är lämpligt, får kommissionen förklara att yttrandet bara är giltigt för en viss tidsperiod eller att yttrandet beror på förekomsten eller avsaknaden av vissa omständigheter.
- (166) Yttrandet kommer att offentliggöras på kommissionens webbplats, med beaktande av den eller de sökandes berättigade intressen att skydda sina affärshemligheter. Kommissionen kommer att komma överens med den eller de sökande om en icke-konfidentiell version innan den offentliggör sitt yttrande.

7.4. Frist för att avge ett yttrande

- (167) Kommissionen kommer att tillhandahålla den/de sökande med yttrandet inom fyra månader från det att den mottog en fullständig begäran, dvs. efter mottagandet av all information som krävs för att bedöma begäran. Den perioden inleds dagen efter att en fullständig begäran mottagits.

7.5. Ändrade omständigheter efter det att yttrandet antagits

- (168) Kommissionen kommer att utfärda yttrandet på grundval av den information som den sökande lämnat.
- (169) Om kommissionen, när som helst efter utfärdandet av ett yttrande, konstaterar att de villkor som anges i artikel 210a.1, 210a.3 och 210a.7 inte längre är uppfyllda, ska den enligt artikel 210a.6 förklara att artikel 101.1 i EUF-fördraget i framtiden ska tillämpas på det berörda hållbarhetsavtalet och vederbörligen informera den sökande som lämnade in begäran. Kommissionen kan lägga fram ett sådan slutsats på eget initiativ eller på begäran av en medlemsstat. Även om ett sådant konstaterande inte kommer att leda till att kommissionen utställer några sanktioner, kan det få konsekvenser för de nationella konkurrensmyndigheternas eller de nationella domstolarnas bedömning av hållbarhetsavtalet.
- (170) När kommissionen har anledning att tro att en sökande har lämnat in felaktig information kan den begära kompletterande upplysningar från den sökande.
- (171) Efter att unionsrätt eller nationell rätt som fastställer hållbarhetsstandarder trätt i kraft kan kommissionen ha anledning att tro att den hållbarhetsstandard vilken man försöker uppnå med hållbarhetsavtalet inte längre är högre än den som krävs enligt unionsrätt eller nationell rätt. Kommissionen kan då bjuda in den sökande att visa att den standard som man försöker uppnå med hållbarhetsavtalet är högre än den som föreskrivs i unionsrätt eller nationell rätt. Om sökanden inte lyckas göra detta, kan kommissionen meddela att yttrandet inte längre gäller och offentliggöra sina slutsatser på sin webbplats.

7.6. Yttrandets verkningar

- (172) Enligt punkt fem i artikel 288 i EUF-fördraget har yttrandena ingen verkan. De är i stället avsedda att hjälpa aktörerna att göra en självutvärdering av hållbarhetsavtalets förenlighet med artikel 210a. Nationella konkurrensmyndigheter och nationella domstolar kan emellertid ta hänsyn till yttranden från kommissionen när de finner det lämpligt inom ramen för ett ärende.
- (173) Ett yttrande kan inte föregripa en bedömning av samma fråga utfärdad av domstolen, nationella domstolar eller nationella konkurrensmyndigheter.
- (174) När ett hållbarhetsavtal har utgjort faktaunderlaget för ett yttrande, utgör det inget hinder för att kommissionen senare undersöker samma avtal i ett förfarande enligt rådets förordning nr 1/2003⁽⁴¹⁾. I detta fall ska kommissionen ta sitt tidigare yttrande i beaktanden, särskilt vad gäller i) förändrade bakomliggande sakförhållanden; ii) nya omständigheter har upptäckts av kommissionen eller tagits upp i ett klagomål; iii) rättspraxis från Europeiska unionens domstol har utvecklats; eller iv) större ändringar av kommissionens politik eller en utveckling på de berörda marknaderna har inträffat.

8. Intervention i efterhand från nationella konkurrensmyndigheter och kommissionen i enlighet med artikel 210a.7

- (175) I artikel 210a.7 fastställs en skyddsmekanism genom vilken antingen en nationell konkurrensmyndighet eller kommissionen (*den behöriga konkurrensmyndigheten*), sedan hållbarhetsavtalet ingåtts eller börjat tillämpas, får besluta att det inte ska ändras, avbrytas eller alls äga rum. Ett sådant beslut kan bli nödvändigt för att förhindra att konkurrensen hindras på marknaden eller när målen för den gemensamma jordbrukspolitiken, så som de fastställs i artikel 39 i EUF-fördraget, äventyras.

8.1. Målen för den gemensamma jordbrukspolitiken äventyras

- (176) I enlighet med artikel 42 i EUF-fördraget tillämpas konkurrensreglerna på produktion av och handel med jordbruksprodukter i den mån som det beslutas av medlagstiftarna i enlighet med artikel 43.2 i EUF-fördraget, med beaktande av de fem mål för den gemensamma jordbrukspolitiken som fastställs i artikel 39.1 i EUF-fördraget⁽⁴²⁾.
- (177) På grundval av detta ger artikel 210a.7 konkurrensmyndigheter befogenhet att ingripa när ett hållbarhetsavtal, som ingåtts eller tillämpats, äventyrar de fem GJP-ålen i artikel 39 i EUF-fördraget. När den gör detta måste den behöriga konkurrensmyndigheten överväga hållbarhetsavtalets konsekvenser på alla fem mål. I vissa fall räcker det att ett av de fem målen äventyras för att uppfylla kravet i artikel 210a.7. I andra fall däremot, där vissa av målen påverkas negativt medan andra påverkas positivt, blir det nödvändigt att förena de fem målen⁽⁴³⁾.

⁽⁴¹⁾ Rådets förordning (EG) nr 1/2003 av den 16 december 2002 om tillämpning av konkurrensreglerna i artiklarna 81 och 82 i fördraget, (GT L 1, 4.1.2003, s. 1).

⁽⁴²⁾ Dessa mål är följande:

- Höja produktiviteten inom jordbruket genom att främja tekniska framsteg och genom att trygga en rationell utveckling av jordbruksproduktionen och ett optimalt utnyttjande av produktionsfaktorerna, särskilt arbetskraften.
- På så sätt tillförsäkra jordbrukets befolkningen en skälig levnadsstandard, särskilt genom en höjning av den individuella inkomsten för dem som arbetar i jordbruket.
- stabilisera marknaderna,
- trygga försörjningen,
- tillförsäkra konsumenterna tillgång till varor till skäliga priser.”

⁽⁴³⁾ Dom av den 14 maj 1997, Florimex och VGB/kommissionen, de förenade målen T-70/92 och T-71/92, ECLI:EU:T:1997:69, punkt 153, bekräftat efter överklagan genom dom av den 30 mars 2000, C-265/97 P, ECLI:EU:C:2000:170.

- (178) Målet i artikel 39.1 a i EUF-fördraget, att höja produktiviteten inom jordbruket, skulle kunna äventyras i fall där hållbarhetsavtalet minskar parternas incitament till innovation. Detta skulle till exempel kunna ske om man i hållbarhetsavtalet fastställer en hållbarhetsstandard som minskar parternas incitament att investera i ny teknik som skulle kunna hjälpa till att uppnå en ännu högre hållbarhetsstandard, eller om hållbarhetsavtalet täcker en så stor del av marknaden att det också minskar andra marknadsdeltagares incitament till innovation.
- (179) Målet i artikel 39.1 b i EUF-fördraget syftar till att tillförsäkra jordbrukare en skälig levnadsstandard. När den relevanta konkurrensmyndigheten ska avgöra om detta mål kan äventyras, ska den bedöma hur hållbarhetsavtalet påverkar levnadsstandarden för alla jordbrukare och inte bara de jordbrukare som är parter i hållbarhetsavtalet.

Exempel: Tre majsproducenter, som bara representerar en liten del av antalet producenter på marknaden, enas med en foderproducent om att de ska övergå till ekologiska produktionsmetoder för att minska användningen av bekämpningsmedel med mer än vad som krävs i unionsrätten och nationell rätt. Eftersom den övergången kommer att öka deras kostnader, enas de tre majsproducenterna gemensamt om att de ska låsa priserna under en period på två år. Efter att ha tillämpat hållbarhetsavtalet i ett år, inser de tre majsproducenterna att de har underskattat hur mycket bytet till ekologisk produktion skulle öka deras kostnader och att det fasta priset inte täcker dessa extrakostnader. De tre majsproducenterna minskar därför sin vinst för att täcka dessa kostnader, eftersom de inte kan höja det fasta priset.

I detta exempel beror den minskade vinsten enbart på en felräkning från de tre majsproducenterna. Dessutom berör den bara ett begränsat antal producenter. Därför äventyrar det sannolikt inte målen med den gemensamma jordbrukspolitiken i artikel 39 i EUF-fördraget.

- (180) De mål som fastställs i artikel 39.1 c, d och e i EUF-fördraget rör marknadsstabilitet, försörjningstrygghet och säkerställande av skäliga priser för konsumenterna. De målen är ofta sammankopplade.

Exempel: Flera spannmålsproducenter, som står för 80 % av den spannmål som produceras i det berörda geografiska området, går med på att sluta sälja spannmål som behandlats med en viss typ av kemiskt bekämpningsmedel. Detta orsakar en brist på insatsvaror för bearbetningsföretag som använder spannmål, eftersom producenterna står för en stor andel av utsädesproduktionen, vilket leder till en betydande ökning av priset på bröd. Detta skulle sannolikt äventyra målen om att säkerställa försörjningstryggheten och om skäliga priser för konsumenterna.

- (181) Tröskeln för att den gemensamma jordbrukspolitiken mål enligt artikel 39 i EUF-fördraget ska anses äventyrade bör vara hög. Om man skulle anse att dessa mål äventyras varje gång som ett hållbarhetsavtal har en aldrig så liten inverkan på ett av dem, skulle det strida mot andan i artikel 210a och EU-domstolens rättspraxis om behovet av att förena de fem målen för den gemensamma jordbrukspolitiken.

- (182) Dessutom är målet om säkerställd försörjningstrygghet inte samma sak som självförsörjning⁽⁴⁴⁾. Försörjningstrygghet har att göra med tryggad livsmedelsförsörjning, inte nödvändigtvis med den största möjliga mångfalden av segment för samma livsmedel. Om ett hållbarhetsavtal leder till en minskning av marknadsandelarna för mindre hållbara segment av samma jordbruksprodukter, äventyrar detta inte nödvändigtvis målet om försörjningstrygghet. På samma sätt ska målet om "skäliga priser" inte förstås som att det gäller lägsta möjliga priser⁽⁴⁵⁾.

⁽⁴⁴⁾ Dom i mål C-353/92 av den 14 juli 1994, Grekland/Europeiska unionens råd, ECLI:EU:C:1994:295.

⁽⁴⁵⁾ Dom i mål 34/62 av den 15 juli 1963, Tyskland/kommissionen, ECLI:EU:C:1963:18.

- (183) Att äventyra GJP-målen i artikel 39.1 i EUF-fördraget är inte heller samma sak som att hindra konkurrensen. Konkurrensen kan hindras i vissa situationer utan att dessa mål äventyras. Dessutom kan dessa mål äventyras även om konkurrensen inte hindras.

8.2. Hindrande av konkurrens

- (184) Artikel 210a.7 tillåter också att nationella konkurrensmyndigheter och kommissionen intervenerar efter att ett hållbarhetsavtal har ingåtts eller tillämpats om en intervention blir nödvändig för att förhindra att konkurrensen hindras.
- (185) Den relevanta konkurrensmyndighetens bedömning av huruvida ett hållbarhetsavtal hindrar konkurrensen skiljer sig från bedömningen av huruvida hållbarhetsavtalet är nödvändigt för att uppnå hållbarhetsstandard. Detta innebär att en konkurrensbegränsning i ett hållbarhetsavtal kan vara nödvändig för att uppnå en hållbarhetsstandard men ändå hindra konkurrensen. Inte varje konkurrensbegränsning utesluter emellertid med nödvändighet konkurrens, eftersom det skulle göra undantaget i artikel 210a.1 verkningslöst. Därav följer att hindrandet av konkurrensen måste vara tillräckligt allvarligt för att väga tyngre än det faktum att hållbarhetsavtalet uppfyller kraven i nödvändighetskravet i artikel 210a.1.
- (186) Konceptet hindrande av konkurrensen skiljer sig också från konceptet äventyrande av målen i artikel 39.1 i EUF-fördraget, särskilt vad gäller de som rör skäliga priser och försörjningstrygghet. Tröskeln för hindrande av konkurrens ska därför vara hög för att undvika överlappning mellan de två distinkta grunderna för en intervention i efterhand.
- (187) Det kan föreligga ett hindrande av konkurrensen i enlighet med vad som avses i artikel 210a.7 om hållbarhetsavtalet leder till att man hindrar konkurrerande produkter som skulle kunna möta en betydande del av konsumenternas efterfrågan. Detta omfattar produkter som uppnår en högre hållbarhetsstandard än den som fastställs i avtalet, eller produkter som inte uppnår en lika hög hållbarhetsstandard, oavsett om begränsningen påverkar varor som tillhandahålls av parterna i avtalet eller av tredje parter.
- (188) Detta skulle kunna vara fallet om hållbarhetsavtalet hindrar införandet av alternativa produkter som uppfyller en högre hållbarhetsstandard än den i hållbarhetsavtalet och för vilka den finns en betydande efterfrågan hos konsumenterna.
- (189) Det kan även föreligga ett hindrande av konkurrensen i enlighet med vad som avses i artikel 210a.7 om ett hållbarhetsavtal hindrar livsmedelsprodukter med en lägre standard än den i hållbarhetsavtalet men som uppfyller obligatoriska livsmedelsstandarder och för vilka det finns en betydande efterfrågan bland konsumenterna.
- (190) Det faktum att vissa produkter som uppfyller lägre hållbarhetsstandarder dras tillbaka från marknaden innebär emellertid inte ett hindrande av konkurrensen i enlighet med vad som avses i artikel 210a.7 om sådana produkter drogs tillbaka för att konsumenterna i högre utsträckning efterfrågade mer hållbara produkter. Det är därför nödvändigt att bedöma huruvida hindrandet av konkurrensen beror på konsumenternas preferenser för hållbara produkter eller om hållbarhetsavtalet i stället har tvingat fram ett tillbakadragande av en produkt för vilken det finns en betydande ouppfylld efterfrågan bland konsumenterna.
- (191) I princip är risken för hindrande av konkurrensen kopplad till koncentrationsnivån på en marknad. Huruvida konkurrensen hindras beror också på graden av konkurrens före hållbarhetsavtalet. Där konkurrensen redan var svag, t.ex. på grund av ett litet antal konkurrenter eller för att det förelåg hinder för inträde, skulle även en liten minskning av konkurrensen på grund av hållbarhetsavtalet kunna leda till hindrande av konkurrensen.
- (192) Marknadstäckningen för ett hållbarhetsavtal blir troligtvis en faktor i beslutet om huruvida man ska ingripa i enlighet med artikel 210a.7. Frågan huruvida ett hållbarhetsavtal hindrar konkurrensen bör bedömas från fall till fall, beroende på i vilken grad konsumenternas efterfrågan inte tillgodoses. Enbart det faktum att ett hållbarhetsavtal täcker hela marknaden kommer inte nödvändigtvis att leda till ett hindrande av konkurrensen.

Exempel 1: Fjäderfåsproducenter som utgör runt 50 % av marknaden enas om att gemensamt köpa in foder för fjäderfån av högre kvalitet. Tack vare kostnadsbesparingarna på grund av det gemensamma inköpet lyckas producenterna bibehålla ett foderpris som är mer eller mindre samma som priset för foder för fjäderfån som inte omfattas av hållbarhetsavtalet. De enas också om att gemensamt finansiera en reklamkampanj för att öka medvetenheten om att fjäderfån som får bättre foder är bättre för människors hälsa och för djurskyddet. Som ett resultat av kampanjen bestämmer sig de flesta konsumenterna för att köpa kött från fjäderfån som fått bättre foder. Denna ökade efterfrågan ger andra producenter ett incitament att gå med i avtalet och ändra sina produktionsmetoder. Särskilt så lockar det gemensamma inköpet mindre producenter till den högre standarden eftersom de annars inte hade haft råd att köpa fodret av högre kvalitet. Som ett resultat byter producenter som står för över 90 % av den totala försörjningen till en mer hållbar standard.

Även om allt fjäderfåkött som producerats på ett mindre hållbart praktiskt taget avlägsnas från marknaden genom avtalet, är det osannolikt att det skulle innebära att konkurrensen hindras på det sätt som avses i artikel 210a.7. Detta beror på att syftet med artikel 210a inte är att förhindra avtal som så effektivt bidrar till leverans av hållbara produkter att de flesta konsumenter vill köpa och att andra aktörer antar samma standard.

Exempel 2: Kalkonuppfödare, som utgör 60 % av marknaden, bestämmer sig för att förbättra sina kalkoners levnadsvillkor genom att sätta en ny djurskyddsstandard som sträcker sig längre än vad som föreskrivs i gällande lagstiftning. Detta inbegriper en ökning av kalkonernas rörelseutrymme och installation av system för luftförnyelse och vattenrening. Enligt den nya hållbarhetsnormen krävs också att kalkoner enbart ges foder av premiumkvalitet. Producenterna enas med köparna om att de ska få ett pristillägg för att täcka kostnaderna för den hållbara kalkonen.

Prispåslaget leder till ett pris på hållbart producerat kalkonkött som är 150 % högre än priset på kalkonkött som inte producerats på ett hållbart sätt. Denna ökning är nödvändig eftersom det måste säkerställas att de omfattande extrakostnaderna för den nya standarden täcks. Inom några månader ansluter sig övriga kalkonuppfödare på marknaden i fråga till det nya hållbarhetsavtalet. Hinder för import av kalkonkött begränsar avsevärt mängden importerat kalkonkött som inte producerats på ett hållbart sätt på marknaden. Till följd av detta finns det i praktiken inte längre något ohållbart producerat kalkonkött att tillgå. Dessutom ökar priset på hållbart producerat kalkonkött ytterligare med 200 % jämfört med det ursprungliga priset på ohållbart producerat kalkonkött.

Det finns belegg för att avtalet lett till att mellan 45 % och 50 % av kalkonkonsumenterna inte längre har råd att köpa kalkon.

Som ett resultat av detta kommer konsumenter som bara var villiga att betala för det billigare – och mindre hållbara – alternativet inte längre att kunna köpa kalkon, eftersom de inte har råd med prisökningen på 200 %. En sådan situation innebär sannolikt att konkurrensen hindrats på det sätt som avses i artikel 210a.7.

8.3. Förfarandemässiga aspekter

- (193) När ett hållbarhetsavtal bara omfattar en enskild medlemsstat, kan den nationella konkurrensmyndigheten i den medlemsstaten fatta ett beslut enligt artikel 210a.7. När ett hållbarhetsavtal omfattar mer än en medlemsstat, kan bara kommissionen fatta beslut enligt artikel 210a.7.
- (194) När kommissionen beslutar huruvida den ska tillämpa artikel 210a.7, förlitar den sig på sin egen marknadsövervakning samt på anmälningar som gjorts av en fysisk eller juridisk person. Alla fysiska eller juridiska personer som innehar information om ett hållbarhetsavtal kan informera kommissionen eller den berörda nationella konkurrensmyndigheten via det lämpliga nationella förfarandet. Anmälningar ska innehålla information om innehållet i hållbarhetsavtalet, parterna i det, samt skälen som ligger till grund för påståendena. Kommissionen kan begära ytterligare nödvändig information från parterna i hållbarhetsavtalet inom två månader efter det att en formell utredning inletts, med hänsyn till affärsupplysningars konfidentialitet. Kommissionen får också be tredje parter om ytterligare information som är nödvändig för att bedöma hållbarhetsavtalet i fråga.

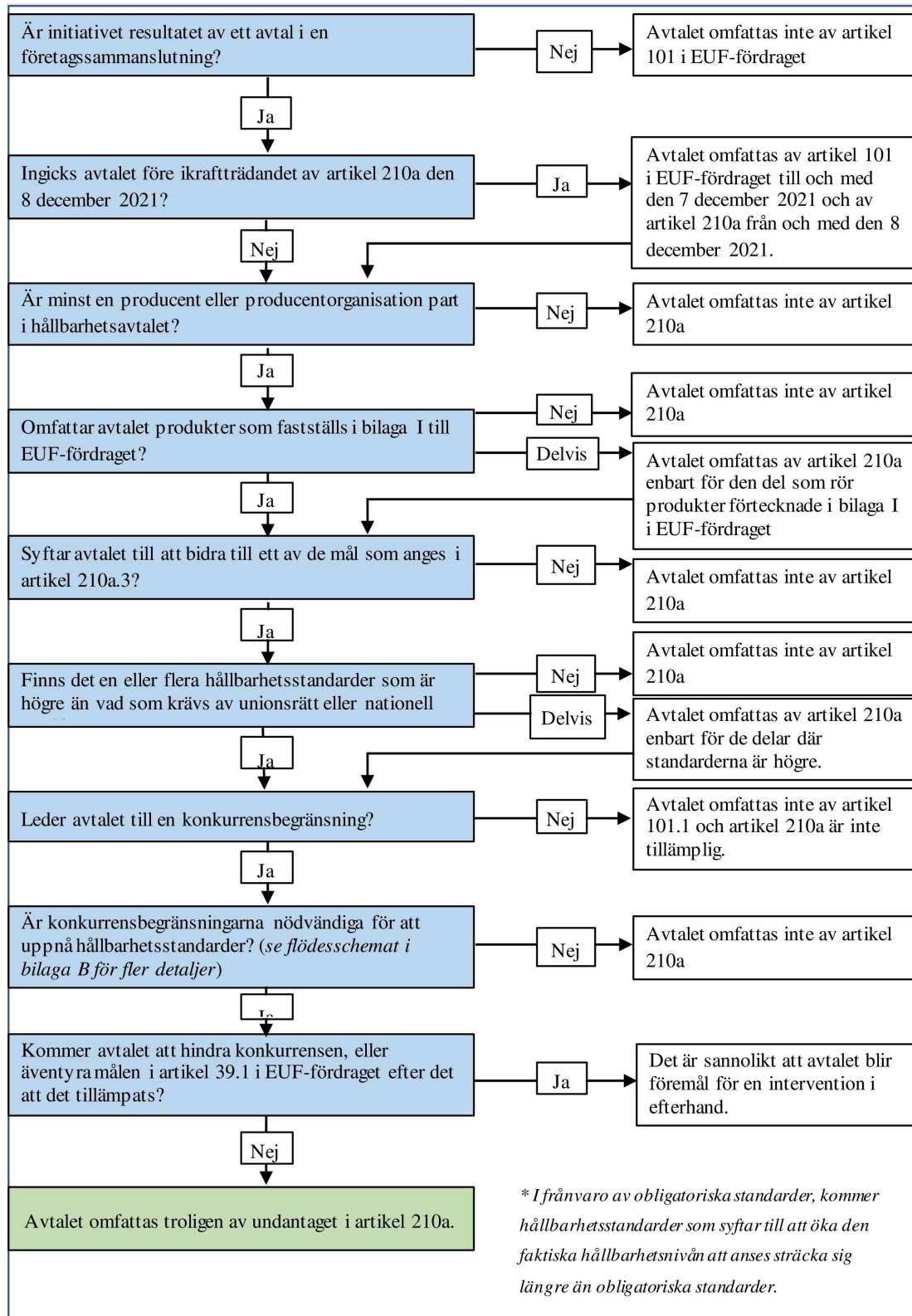
- (195) När kommissionen har inlett en utredning fattar den i normalfallet sitt beslut inom sex månader från den dag som utredningen inleddes eller inom sex månader från den dag då den nödvändiga informationen togs emot. Det står parterna fritt att fortsätta att genomföra hållbarhetsavtalet mellan inledandet av undersökningen och utfärdandet av ett beslut.
- (196) Om kommissionen fastslår att konkurrensen hindras eller att målen i artikel 39.1 i EUF-fördraget äventyras, får den vidta följande åtgärder:
- (a) **Om hållbarhetsavtalet har ingåtts men ännu inte har tillämpats**, och det inte kan ändras på så sätt att villkoren för undantag i enlighet med artikel 210a tillgodoses, kan kommissionen anta ett beslut som innebär att man föreskriver att avtalet inte ska tillämpas.
  - (b) **Om hållbarhetsavtalet redan har tillämpats**, kan kommissionen besluta att parterna ska
    - (i) ändra hållbarhetsavtalet, i de fall där en sådan ändring skulle vara tillräcklig för att åtgärda hindrandet av konkurrensen eller äventyrandet av målen i artikel 39.1 i EUF-fördraget,
    - (ii) Häva eller avbryta hållbarhetsavtalet, i de fall där en ändring inte skulle vara tillräcklig för att åtgärda hindrandet av konkurrensen eller äventyrandet av målen i artikel 39.1 i EUF-fördraget,
- (197) Efter ett beslut från kommissionen om att hållbarhetsavtalet ska avbrytas, kommer hållbarhetsavtalet inte längre att undantas från tillämpningen av artikel 101.1 i EUF-fördraget. Om parterna i hållbarhetsavtalet fortsätter att tillämpa hållbarhetsavtalet efter datumet för kommissionens beslut, kan förfaranden i enlighet med artikel 101 i EUF-fördraget inledas rörande tillämpningen av hållbarhetsavtalet efter det datumet. Ett sådant förfarande kan leda till böter.

9. BEVISBÖRDA FÖR UPPFYLLANDET AV VILLKOREN I ARTIKEL 210A

- (198) I samband med en intervention i efterhand har kommissionen och de nationella konkurrensmyndigheterna bevisbördan för att ett beslut med stöd i artikel 210a.7 är nödvändigt för att förhindra att konkurrensen utestängs eller att de mål som anges i artikel 39.1 FEUF äventyras.
- (199) I samband med en utredning utförd av en konkurrensmyndighet, eller en talan inför domstol, kan enskilda eller enheter som inte är parter i det berörda avtalet (t.ex. konsumenter eller konsumentorganisationer, icke-statliga organisationer, andra aktörer i kedjan osv.) hävda att ett hållbarhetsavtal inte uppfyller villkoren i artikel 210a. I dessa fall åligger det dessa personer eller enheter att kunna bevisa att hållbarhetsavtalet inte uppfyller villkoren i artikel 210a. Om de parter som har ingått ett hållbarhetsavtal och omfattas av undantaget enligt artikel 210a hävdar att villkoren i artikel 210a.1, 210a.2 och 210a.3 är uppfyllda, måste de lägga fram underbyggda argument till stöd för sitt påstående.

BILAGA A

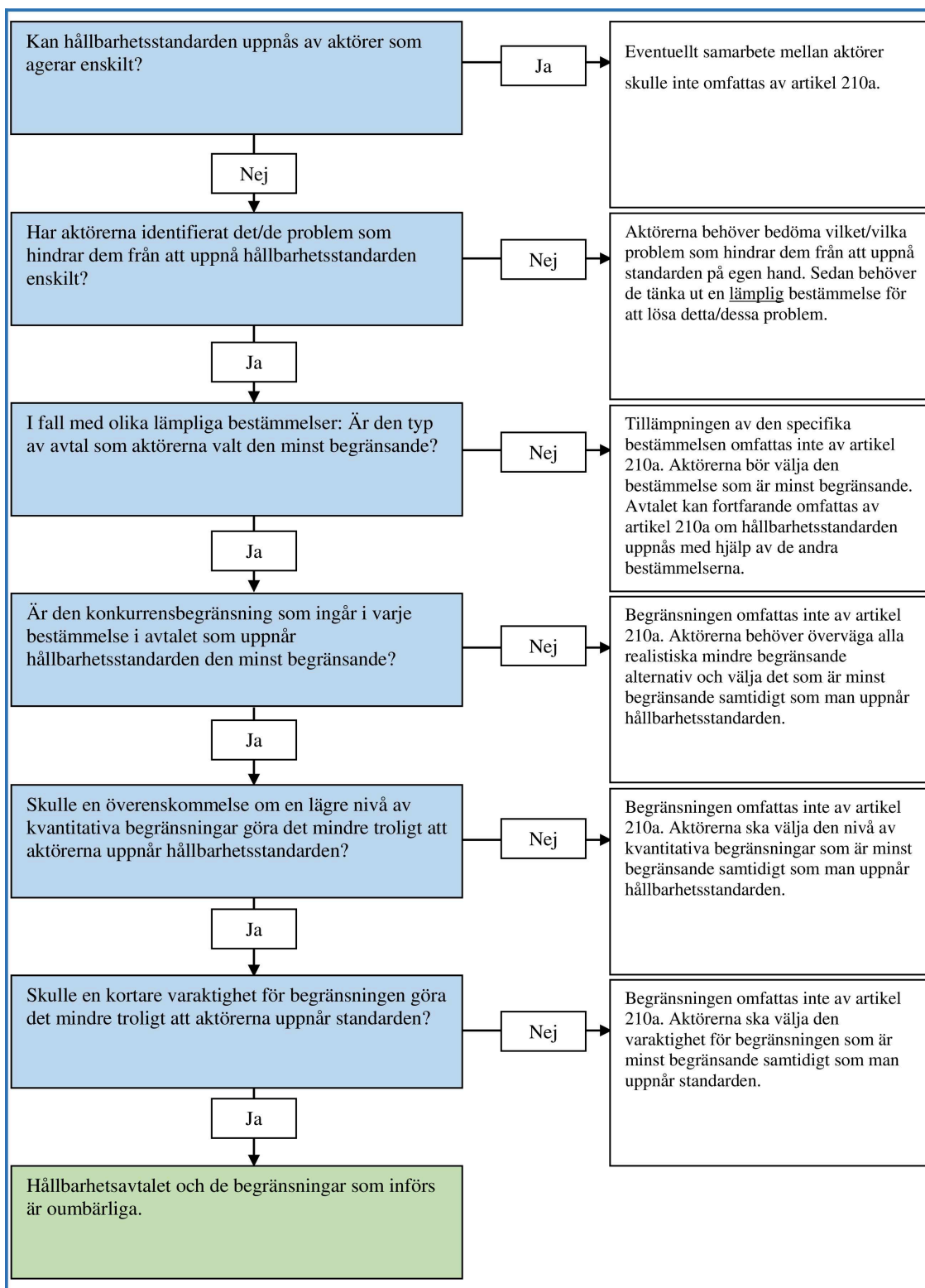
FLÖDESSCHEMA FÖR BEDÖMNINGEN I ENLIGHET MED ARTIKEL 210A

BILAGA B

FLÖDESSCHEMA FÖR BEDÖMNINGEN AV NÖDVÄNDIGHETSTESTET

BILAGA C

ORDLISTA

Begrepp	Definition
Avtal	Alla typer av avtal, beslut eller samordnade förfaranden mellan företag. Avtal som omfattas av artikel 210a är avtal som omfattar minst en producent och som avser produktion av eller handel med jordbruksprodukter, oavsett samarbetsform. Vid tillämpningen av artikel 210a kan även andra aktörer på olika nivåer i den jordbruksbaserade livsmedelskedjan, produktion, bearbetning och handel inbegripet, ingå i avtalet.
Den gemensamma jordbrukspolitiken (GJP)	Den gemensamma jordbrukspolitiken är Europeiska unionens jordbrukspolitik.
CMO-förordningen	Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1308/2013 ⁽¹⁾ .
EU-domstolen	Europeiska unionens domstol, inbegripet tribunalen.
Force majeure	Force majeure måste inte förstås som att något är helt omöjligt, utan som att ovanliga omständigheter utanför producentens eller operatörens kontroll vars konsekvenser producenten, trots att alla rimliga försiktighetsåtgärder vidtagits, inte hade kunnat undvika utom på bekostnad av överdrivna uppoffringar.
Horisontellt avtal	Ett avtal mellan ekonomiska aktörer på samma nivå i leveranskedjan, t.ex. ett avtal mellan jordbruksproducenter.
Obligatorisk standard	En standard där man fastställer de nivåer, ämnen, produkter eller tekniker som de enskilda producenterna eller andra aktörer ska uppnå eller undvika, med undantag för standarder eller mål som inte är juridiskt bindande för enskilda producenter eller aktörer.
Nationell standard	En obligatorisk standard som fastställts på nationell nivå av en medlemsstat, med undantag för standarder eller mål som är juridiskt bindande endast för medlemsstaten eller inom ett visst territorium eller en viss region i den medlemsstat men inte juridiskt bindande för enskilda producenter eller aktörer som verkar i medlemsstaten.
Aktör	Producenter av jordbruksprodukter, inbegripet producenter av obearbetade jordbruksprodukter och producenter av vissa bearbetade jordbruksprodukter som förtecknas i bilaga I; aktörer på "produktionsnivån", t.ex. leverantörer av insatsvaror för jordbruksproduktion och förpackningar, törer på bearbetningsnivå, såsom bearbetningsföretag/tillverkare som bearbetar jordbruksprodukter; och aktörer på "handelsnivå, inbegripet distribution", såsom näringsidkare, grossister, detaljhandlare och tjänsteleverantörer inom livsmedelssektorn samt transport- och logistikföretag, i den mån dessa aktörer bidrar till att hållbarhetsstandarderna som anges i avsnitt 3.2 uppnås genom att hållbarhetsavtalets genomförs.
Producent	En producent av jordbruksprodukter i enlighet med förteckningen i bilaga I i EUF-fördraget.
Hållbarhetsavtal	Ett avtal som syftar till att uppnå en hållbarhetsstandard som är högre än vad som krävs av unionsrätt eller nationell rätt.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1308/2013 av den 17 december 2013 om upprättande av en samlad marknadsordning för jordbruksprodukter (EUT L 347, 20.12.2013, s. 671).

EUF-fördraget	Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt
Åtagande	En enhet som utövar ekonomisk verksamhet, oavsett enhetens rättsliga form och hur den finansieras. Ett företag kan bestå av flera rättsliga enheter.
Unionsstandard	En obligatorisk standard som fastställts på unionsnivå, med undantag för standarder som är bindande för medlemsstaterna men inte rättsligt bindande för enskilda företag.
Vertikalt avtal	Ett avtal mellan aktörer på olika nivåer i leveranskedjan, t.ex. ett avtal där både producenter och andra operatörer i jordbruks- och livsmedelskedjan är parter.

BILAGA D

**ARTIKEL 210A I FÖRORDNING (EU) NR 1308/2013 - VERTIKALA OCH HORISONTELLA
INITIATIV FÖR HÅLLBARHET**

- ”1. Artikel 101.1 i EUF-fördraget ska inte tillämpas på avtal, beslut och samordnade förfaranden som antas av producenter av jordbruksprodukter som rör produktion av eller handel med jordbruksprodukter och som syftar till en högre hållbarhetsstandard än den som föreskrivs i unionsrätt eller nationell rätt, förutsatt att dessa avtal, beslut och samordnade förfaranden endast innebär begränsningar av konkurrensen som är nödvändiga för att uppnå den standarden.
2. Punkt 1 är tillämplig på avtal, beslut och samordnade förfaranden som antas av producenter av jordbruksprodukter i vilka flera producenter är part eller i vilka en eller flera producenter och en eller flera aktörer på olika nivåer av produktion, bearbetning och handel i livsmedelsförsörjningskedjan, inbegripet distribution, är part.
3. Vid tillämpning av punkt 1 avses med hållbarhetsstandard en standard som syftar till att bidra till ett eller flera av följande mål:
- a) Miljömål, inbegripet begränsning av och anpassning till klimatförändringar, hållbar användning och skydd av landskap, vatten och mark, omställning till en cirkulär ekonomi, inbegripet minskning av matsvinn, förebyggande och begränsande av föroreningar samt skydd och återställande av biologisk mångfald och ekosystem.
  - b) Produktion av jordbruksprodukter på sätt som minskar användningen av bekämpningsmedel och hanterar risker till följd av sådan användning eller som minskar faran för antimikrobiell resistens i jordbruksproduktionen.
  - c) Djurhälsa och djurskydd.
4. De avtal, beslut och samordnade förfaranden som uppfyller de villkor som avses i denna artikel ska inte vara förbjudna och inte heller ska förhandsbeslut om detta krävas.
5. Kommissionen ska utfärda riktlinjer för aktörer rörande villkoren för tillämpningen av denna artikel senast den 8 december 2023.
6. Från och med den 8 december 2023 får de producenter som avses i punkt 1 begära ett yttrande från kommissionen om huruvida de avtal, beslut och samordnade förfaranden som avses i punkt 1 är förenliga med denna artikel. Kommissionen ska skicka sitt yttrande till den sökande inom fyra månader från det att den mottog en fullständig begäran.
- Om kommissionen, när som helst efter utfärdandet av ett yttrande, konstaterar att de villkor som anges i punkterna 1, 3 och 7 i denna artikel inte längre är uppfyllda, ska den förklara att artikel 101.1 i EUF-fördraget i framtiden ska tillämpas på avtalet, beslutet och det samordnade förfarandet i fråga och informera producenterna om detta.
- Kommissionen får ändra ett yttrandes innehåll på eget initiativ eller på en medlemsstats begäran, särskilt om den sökande har lämnat felaktiga uppgifter eller missbrukat yttrandet.
7. Den nationella konkurrensmyndighet som avses i artikel 5 i förordning (EG) nr 1/2003 får i enskilda fall besluta att ett eller flera av de avtal, beslut eller samordnade förfaranden som avses i punkt 1 i framtiden ska ändras, avbrytas eller inte alls äga rum om myndigheten anser att ett sådant beslut är nödvändigt för att konkurrensen inte ska hindras eller om den finner att målen i artikel 39 i EUF-fördraget äventyras.

För avtal, beslut och samordnade förfaranden som omfattar mer än en medlemsstat ska det beslut som avses i första stycket i denna punkt fattas av kommissionen utan tillämpning av det förfarande som avses i artikel 229.2 och 229.3.

När den nationella konkurrensmyndigheten vidtar åtgärder enligt första stycket i denna punkt ska den skriftligen informera kommissionen efter det att den första formella undersökningsåtgärden har inletts, och ska underrätta kommissionen om beslut som följer därav omedelbart efter att de antagits.

De beslut som avses i denna punkt får inte tillämpas tidigare än den dag de meddelas till de berörda företagen.”

BILAGA E

EXEMPEL PÅ KONKURRENSBEGRÄNSNINGAR

- (1) Denna bilaga innehåller exempel på avtal som sannolikt omfattas eller inte omfattas av förbudet mot konkurrensbegränsningar i artikel 101.1 i EUF-fördraget. Avsikten med dem är att hjälpa läsaren att förstå de olika situationer i vilka det bör övervägas huruvida undantaget i artikel 210a är tillämpligt, eftersom artikel 210a är tillämplig endast om det planerade avtalet annars skulle strida mot artikel 101.1 i EUF-fördraget. Med andra ord ska exemplen hjälpa läsaren att förstå när artikel 210a inte är tillämplig på grund av att det planerade avtalet uppenbart inte begränsar konkurrensen.
- (2) Det bör noggrant noteras att exemplen i denna bilaga inte är, och inte bör förstås som, exempel på avtal som uppfyller eller inte uppfyller kriterierna för uteslutning enligt artikel 210a.

1. Begränsningar rörande pris

- (3) Hållbarhetsavtal som direkt eller indirekt begränsar en parts frihet att förhandla om det pris till vilket denne köper eller säljer en produkt begränsar sannolikt konkurrensen.

Exempel 1: En viss risodlingsteknik använder mindre vatten än traditionella risodlingstekniker, använder inte konstgödselmedel och är fri från bekämpningsmedel. Tillämpningen av denna teknik bidrar till en hållbar användning och skydd av landskap, vatten och jord och minskar användningen av bekämpningsmedel. En spannmålsgrossist enas med ett risproduktionskooperativ om att betala ett prispåslag per ton över ett referenspris för Arborioris som odlas med hjälp av den här tekniken. Tillägget beräknas utifrån ett sammansatt varuprisindex. Riskooperativet är fritt att producera ris med hjälp av traditionella metoder och fritt att sälja så mycket ris det vill till andra kunder.

Pristillägget begränsar sannolikt inte konkurrensen. Det är bara en formel som en köpare och en säljare enas om för att bestämma vid vilket pris köparen köper produkten från säljaren.

Exempel 2: En icke-statlig organisation som förespråkar den risodlingsteknik som beskrivs i exempel 1 tar fram en kvalitetsmärkning som ska användas vid marknadsföringen av Arborioris som producerats med hjälp av sådan odlingsteknik. De ger grossister och producenter rätt att använda kvalitetsmärkningen. Bland villkoren för att få använda kvalitetsmärkningen finns att spannmålsgrossisten ska betala ett tillägg per ton över det referenspris som beskrivs i exempel 1.

Pristillägget begränsar sannolikt konkurrensen. Även om spannmålsgrossisten skulle betala samma pris i exempel 1, är det inte längre ett resultat av en direkt förhandling mellan köpare och säljare, utan snarare en överenskommelse om villkoren under vilka en enhet får förhandla med en oberoende tredje part.

Exempel 3: En grupp av riskooperativ, i stället för en icke-statlig organisation, tar fram kvalitetsmärkningen och pristillägget för att främja användningen av risodlingstekniken.

Pristillägget begränsar sannolikt konkurrensen. Även om parterna i det här fallet är köpare och säljare, så avtalar varje säljare om det pris till vilket andra säljare också kommer att sälja sina produkter.

Exempel 4: Ett kooperativ och en detaljhandlare enas om att återförsäljningspriset för kvalitetsmärkt arborioris inte ska vara högre än en viss procentandel över det genomsnittspris som detaljhandlaren tar ut för arborioris för att främja konsumenternas användning av ris som producerats med hjälp av den odlingsteknik som beskrivs i exemplen 1, 2 och 3, .

Det avtalet begränsar sannolikt konkurrensen, eftersom det begränsar återförsäljarens frihet att sätta det pris till vilken denne återförsäljer ris till sina kunder. Eftersom det maximala återförsäljningspriset dessutom bestäms utifrån priset på andra typer av arborioris, begränsar det också återförsäljarens frihet i fråga om priset på dessa andra typer av arborioris. I stället för att begränsa priset på ris med kvalitetsmärknings skulle återförsäljaren kunna möta pristaket genom att öka det genomsnittliga återförsäljningspriset på dessa andra typer av Arborioris.

2. Begränsningar rörande produktion

- (4) Hållbarhetsavtal som begränsar produktionen är likvärdiga med hållbarhetsavtal som begränsar en parts möjlighet att sätta priser. Om den kvantitet som släpps ut på marknaden sänks och efterfrågan ligger kvar på samma nivå, leder det troligtvis till stigande priser.

Exempel 1: Med en önskan att mildra klimatförändringarna och återställa den biologiska mångfalden, kommer en icke-statlig organisation överens med enskilda jordbrukare om att hyra 20 % av deras åkermark. Den icke-statliga organisationen kommer att lämna marken i träda för att öka den lokala biologiska mångfalden. Effekterna av sådana överenskommelser skulle bli att man minskar den mängd mark som enskilda jordbrukare använder vid varje given tidpunkt, och därmed minska deras skördar, även om det kan bidra till annan verksamhet, så som honungsproduktion.

Dessa överenskommelser sannolikt inte produktionen eftersom de i praktiken bara handlar om en fastighetstransaktion. Jordbrukarna är fria att använda den mark de behåller på det sätt de själva finner lämpligt.

Exempel 2: I stället för att en icke-statlig organisation hyr landet, enas i det här exemplet en grupp jordbrukare som odlar liknande grödor om att reservera minst 20 % av sin åkermark till användning som ekologisk fokusareal. En sådan överenskommelse har till effekt att man minskar den mängd mark som jordbrukarna använder vid varje given tidpunkt, och därför minska deras skördar, även om den kan bidra till annan verksamhet, så som honungsproduktion.

Detta begränsar sannolikt konkurrensen eftersom jordbrukarna enas om att begränsa den mängd mark var och en av dem använder för produktion.

Exempel 3: Som en del av ett regionalt djurskyddsinitiativ som syftar till att förbättra levnadsvillkoren för grisar, ska de deltagande jordbrukarna öka det utrymme som avsätts för varje gris på deras gård till ett avsevärt större utrymme än de rättsliga minimikraven. På grund av nationell rätt är det svårt för de flesta jordbrukare att öka den mängd utrymme som avsätts för att föda upp grisar. Som ett resultat av detta kommer de deltagande jordbrukarna att minska antalet grisar de föder upp under ett visst år. Initiativet skulle därför säkerställa att jordbrukarna får betalning för att kompensera dem för deras investering och för deras minskade produktion.

Denna betalning begränsar sannolikt konkurrensen eftersom de deltagande jordbrukarna implicit avtalar att föda upp färre grisar.

3. Begränsningar rörande insatsvaror

- (5) Hållbarhetsavtal som begränsar valmöjligheterna vad gäller insatsvaror kan påverka produktionskostnaden, vilket i sin tur påverkar det pris vid vilket produkten kan säljas med vinst, eller begränsa den typ av produkter som kan produceras, eftersom de potentiellt begränsar producentens möjligheter att möta efterfrågan bland konsumenterna.

Exempel 1: En grupp mejerikooperativ tar fram en kvalitetsmärkning för ostar som kräver att producenterna intygar att mjölken som använts i deras ost enbart producerats med specificerade "biodynamiska" metoder som överstiger standarderna för ekologiskt jordbruk i enlighet med unionsrätten. Deltagande ostproducenter är fria att producera andra ostar med mjölk som inte producerats med dessa biodynamiska metoder.

Det kravet på ett intyg begränsar sannolikt inte konkurrensen. Även om man i avtalet specifikt anger användning av vissa insatsvaror så är de deltagande ostproducenterna fria att producera ost med andra mjölkällor.

Exempel 2: En grupp mejerikooperativ tar fram en kvalitetsmärkning för ostar som kräver att producenterna intygar att mjölken som använts i deras ost enbart producerats med de "biodynamiska" metoder som beskrivs i det första exemplet. Men, till skillnad från scenariot i exempel 1, kräver man med kvalitetsmärkningen att all mjölk som används i mejeriet produceras med hjälp av biodynamiska metoder, för att man ska kunna garantera att det inte förekommer någon sammanblandning av biodynamisk mjölk och andra typer av mjölk.

Detta certifieringskrav kan göra att konkurrensen begränsas, eftersom avtalet, till skillnad från scenariot i exempel 1, där jordbrukarna var fria att producera hur mycket ost de ville utan att använda biodynamisk mjölk, innebär att de deltagande mejerierna berövas möjligheten att använda andra typer av mjölk för produktion av ost som inte har kvalitetsmärke, vilket tvingar dem att använda biodynamisk mjölk.

4. Begränsningar rörande kunder, leverantörer eller territorier

- (6) Hållbarhetsavtal som kräver att ett företag inte säljer till vissa kunder eller kundgrupper, eller att de inte säljer utanför ett visst territorium eller till vissa territorier, begränsar sannolikt konkurrensen. Hållbarhetsavtal som kräver att ett företag inte köper från andra leverantörer eller från andra territorier begränsar sannolikt också konkurrensen. Det samma gäller för hållbarhetsavtal som begränsar konkurrerande återförsäljares möjlighet att sälja till vissa kunder eller territorier eller att köpa från vissa leverantörer eller territorier.
- (7) När sådana hållbarhetsavtal ingås mellan en leverantör och en återförsäljare, kommer leverantörens och återförsäljarens position på sina respektive marknader avgöra huruvida hållbarhetsavtalet sannolikt begränsar konkurrensen. Om en leverantör, till exempel, står för en stor andel av leveranserna till återförsäljare på den relevanta marknaden, kan ett hållbarhetsavtal mellan en återförsäljare och en leverantör som begränsar leverantörens frihet att sälja till andra återförsäljare begränsa konkurrensen om andra återförsäljare inte skulle kunna få tag på nödvändiga varor som ett resultat av hållbarhetsavtalet. Om en återförsäljare står för en stor andel av inköpen av en produkt skulle ett hållbarhetsavtal som begränsar dess möjlighet att köpa från andra leverantörer, på samma sätt, kunna begränsa dessa leverantörers möjlighet att sälja sina produkter. Dessutom, även om ett enskilt hållbarhetsavtal mellan en återförsäljare och en leverantör i sig självt kanske inte är begränsande så kan, om andra återförsäljare och leverantörer som står för en stor andel av leveranser eller inköp på marknaden också har ingått liknande hållbarhetsavtal, de övergripande konsekvenserna av dessa hållbarhetsavtal vara att konkurrensen begränsas.

Exempel 1: En organisation för regional utveckling tar fram ett landsbygdsturisminitiativ för att skydda och återställa den biologiska mångfalden samtidigt som man möter en ökande efterfrågan bland konsumenterna på hållbar turism. De deltagande jordbruken enas om att plantera blommande växter på en viss procentandel av sin mark för att stödja insektspopulationen samtidigt som man gör landskapet mer attraktivt. I utbyte får de en ersättning eller bidrag från en fond som finansieras av deltagande återförsäljare, livsmedelsberedningsföretag och restauranger. Dessa företag får rätt att använda en särskild blomlogotyp och finns med på en förteckning i lokala turismmaterial som lyfter fram hållbara företag i området. Deltagandet är frivilligt och öppet för alla jordbruk och företag i regionen.

Detta avtal begränsar sannolikt inte konkurrensen. Hållbarhetsavtalet är inte direkt kopplat till några konkurrensparametrar. Även om blomlogotypen och marknadsföringsprogrammet kan påverka jordbrukens lönsamhet och de lokala företagens förmåga att locka till sig kunder så är programmet frivilligt och öppet för alla.

Exempel 2: I det här exemplet införs samma landsbygdsturismprogram i en region som sträcker sig över gränsen mellan två medlemsstater. Jordbruken levererar vanligtvis till kunder på båda sidor om gränsen och turister som besöker regioner besöker vanligtvis platser på båda sidor om gränsen. Programmet är bara tillgängligt för jordbruk och företag i en av de två medlemsstaterna.

Detta beslut begränsar sannolikt konkurrensen. Till skillnad från scenariot i exempel 1, där deltagandet var öppet för alla, är det i det här fallet bara jordbruk och företag på ena sidan gränsen som får delta. Eftersom programmet kan påverka lönsamheten för de deltagande jordbruken och de deltagande företagens förmåga att locka till sig kunder så begränsar det sannolikt konkurrensen i förhållande till konkurrerande jordbruk och företag på andra sidan gränsen.

Exempel 3. För att minska matsvinnet tar en grupp kooperativ fram en uppförandekod där man beskriver de åtgärder jordbruksproducenter, bearbetare och återförsäljare bör vidta för att minska matsvinnet. Uppförandekoden har tagits fram med deltagande från akademiker och icke-statliga organisationer och gynnar inga specifika jordbruksproducenter, bearbetningsföretag eller återförsäljare. Företagens deltagande är frivilligt.

Den koden begränsar sannolikt inte konkurrensen. Deltagandet är frivilligt och koden diskriminerar inte någon av deltagarna.

Exempel 4: I detta exempel enas medlemmarna i kooperativet, som en del av den uppförandekod som beskrivs i exempel 3, om att bara sälja sina varor till återförsäljare som har undertecknat uppförandekoden.

Denna kod begränsar sannolikt konkurrensen eftersom återförsäljare som inte deltar inte längre skulle kunna köpa jordbruksprodukter från ett lika brett urval av leverantörer som de kunnat före hållbarhetsavtalet.

5. Begränsningar rörande informationsutbyte

- (8) Hållbarhetsavtal kan omfatta utbyten av icke-offentlig information mellan konkurrenter. Utbyte av icke-offentlig information begränsar sannolikt konkurrensen om informationen kommer att påverka hur mottagaren konkurrerar på marknaden. Sådan information kallas ofta "kommersiellt känsliga uppgifter".
- (9) En grundläggande princip för konkurrens är att varje företag ska bestämma sin handelspolicy självständigt. Genom att man utbyter kommersiellt känsliga uppgifter inom ramen för ett hållbarhetsavtal, kan konkurrerande företag undanröja osäkerhet om hur de kommer att svara på marknaden. Detta kan göra det enklare att nå en gemensam förståelse för hur man ska bete sig på marknaden och därmed minska eller undanröja konkurrensen mellan företagen.
- (10) Huruvida uppgifter som utbyts inom ramen för ett hållbarhetsavtal sannolikt är kommersiellt känsliga kommer att bero på uppgifternas natur och det sammanhang inom vilket de avslöjats. Vissa uppgifter är konkurrensmässigt känsliga till sin natur. Till exempel är uppgifter som rör en aktörs prissättningsavsikter eller strategiska planer vanligtvis kommersiellt känsliga eftersom konkurrenter som känner till dessa uppgifter kan anpassa sitt konkurrensbeteende utifrån detta.
- (11) Andra uppgifter kan vara kommersiellt känsliga beroende på hur detaljerade de är. Ju mer specifika uppgifterna är, desto mer sannolikt är det att konkurrenterna kan använda uppgifterna för att förutsäga varandras avsikter.
- (12) På samma sätt kan åldern på uppgifterna avgöra huruvida de är kommersiellt känsliga eller inte. Ju äldre uppgifterna är, desto mindre sannolikt är det att de kan avslöja konkurrenternas avsedda beteende eller att de kan hjälpa till med att nå en gemensam överenskommelse om hur man ska konkurrera på marknaden.
- (13) I andra fall kan viss uppgifterna vara avgörande för att möjliggöra konkurrens. I sådana fall kan hållbarhetsavtal som begränsar vissa företags möjlighet att få tillgång till sådana uppgifter försvåra för uteslutna företag att konkurrera eller hindra konkurrerande företags tillträde eller expansion.

Exempel 1: Varje sommar finns det vissa perioder då mängden grönsaker överstiger efterfrågan, vilket leder till att en viss andel av skörden ruttnar bort på åkrarna eller i lagren. För att minska detta svinn, samlar en grupp kooperativ in information om de planterade områdena och om skördarna per grönsak under det gångna året samt om mängden förlorad skörd för alla jordbruk som är medlemmar. Denna information aggregeras på regional nivå och offentliggörs på en webbplats som är tillgänglig för allmänheten. Kooperativet utarbetar en gemensam rekommendation för sina medlemmar om hur man ska hantera skördesvinnet baserat av bästa praxis från medlemmarna.

Den praktiken begränsar sannolikt inte konkurrensen. Informationen är i det här fallet historisk och aggregerad, vilket gör det osannolikt att ett visst jordbruk ska kunna förutspå i detalj vad dess konkurrenter kommer att göra på marknaden.

Exempel 2: I det här fallet faller enas gruppen av kooperativ om att inför varje planteringssäsong ska varje medlem i kooperativet rapportera sin planteringsplan till sitt kooperativ. Kooperativet publicerar då snabbt de enskilda planteringsplanerna på en webbplats som är tillgänglig för allmänheten, så att varje jordbruk kan anpassa sina planteringsplaner för att undvika överproduktion som skulle leda till livsmedelssvinn.

Detta avtal begränsar sannolikt konkurrensen. Informationen som utbyts är känslig därför att den gäller planeringen för framtiden, som är detaljerad och icke-aggregerad, vilket gör att varje kooperativ kan utläsa vad dess konkurrenter planerar att producera under den kommande säsongen och utifrån detta minska sin produktion.

Exempel 3: I det här exemplet utbyter kooperativet, i stället för planteringsplaner, information om sina veckovisa leveranser till specifika kunder, för att kunna minska livsmedelssvinn genom att se till att utbud och efterfrågan är mer balanserade.

Detta utbyte begränsar sannolikt också konkurrensen. Den berörda informationen, försäljningsvolymerna och kundidentiteter, är känslig, och uppgifterna är aktuella. Ett utbyte av dessa uppgifter gör det enklare för kooperativet att uppnå en tyst överenskommelse om att de inte ska konkurrera hårt om vissa kunder.

- (14) För mer information om analysen av hållbarhetsavtal i enlighet med artikel 101 i EUF-fördraget, däribland avtal som inte omfattas av artikel 210a, se avsnitt 9 i de horisontella riktlinjerna ⁽¹⁾.

6. Begränsningar som rör det sätt på vilket hållbarhetsstandarder fastställs

- (15) I vissa fall kan det sätt på vilket hållbarhetsstandarder fastställs i sig självt sannolikt begränsa konkurrensen. Särskilt kan frågetecken uppstå när deltagande i en hållbarhetsstandard ger deltagarna en konkurrensmässig fördel gentemot icke-deltagare, eller när det sätt som standarden fastställs på kan ge vissa deltagare fördelar gentemot andra deltagare. Antagandet av en hållbarhetsstandard hindrar med nödvändighet företag ifrån att anta andra hållbarhetsstandarder, vilket också kan leda till oro.

Exempel 1: Utsädesföretag och en organisation som representerar squashproducenterna utarbetar tillsammans en standard för att bekämpa mjöldagg, som minskar behovet av att använda antimikrobiella produkter under odlingen för att bekämpa antimikrobiell resistens. Jordbrukare som använder standarden har rätt att använda en särskild kvalitetsmärkning och organisationen som representerar squashproducenterna investerar i att öka medvetenheten hos konsumenterna om antimikrobiell resistens. Standarden består av flera jordbruksmetoder och kräver att man använder squashsorter som har visats kunna uppnå en viss nivå av resistens mot mjöldagg. Medlemskapet i organisationen är öppet för alla squashproducenter och utsädesföretag, samt för forskare på området. Alla medlemmar får delta i utarbetandet av standarden. Mötena i organisationens standardiseringskommitté direktströmmas och alla förberedande dokument av intresse publiceras på organisationens webbplats. Antagandet av standarden går till omröstning för alla medlemmar i organisationen, där alla har en röst var. Deltagande i standarden och kvalitetsmärkningsprogrammet är frivilligt.

⁽¹⁾ Meddelande från kommissionen – Riktlinjer för tillämpningen av artikel 101 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på horisontella samarbetsavtal (EUT C 259, 21.7.2023, s. 1).

Den standarden begränsar sannolikt inte konkurrensen. Deltagande i fastställandet av standarden är öppet för alla organisationens medlemmar, och standarderna antas på ett öppet och transparent sätt. Organisationens medlemmar väljer fritt om de vill anta standarden.

Exempel 2: I det här fallet är omständigheterna samma som de i exempel 1, förutom att standarden kräver att man använder vissa äganderättsligt skyddade hybridsorter, trots att det finns andra sorter som visar upp liknande resistens mot mjöldagg.

Detta särskilda krav begränsar sannolikt konkurrensen. Även om deltagandet i standarden är frivilligt, leder den medvetandehöjande kampanjen till att squashproducenter anpassar sig till standarden. Det påverkar troligen också konkurrensen både mellan squashproducenter och mellan utsädesföretag, eftersom standarden gynnar vissa sorters squash framför andra. Dessutom kan standarden, genom att den begränsar squashproducenternas frihet att välja andra sorter, hindra squashproducenterna från att använda andra mer effektiva sorter som skulle kunna minska behovet av att använda antimikrobiella behandlingar ännu mer.

Exempel 3: I det här fallet har organisationen i exempel 1 olika typer av medlemskapsregler och förfaranden. Här är medlemskapet öppet inte bara för alla squashproducenter utan även för frötvecklare. Årsavgiften bestäms utifrån varje medlems årsomsättning och rösträtten bestäms proportionellt utifrån medlemmarnas årsavgifter. Som ett resultat av detta har ett litet antal stora utsädesföretag tillräckligt med röster för att anta standarden oberoende av squashproducenternas röster.

Reglering av rösträtter kommer sannolikt att begränsa konkurrensen. Processen för att fastställa standarden skulle sannolikt ge de stora utsädesföretagen ett incitament för att gynna sina egna sorter framför dem från andra utsädesproducenter.

Exempel 4: I det här fallet är omständigheterna samma som i exempel 1, förutom att organisationen som representerar squashproducenter antar ett beslut som kräver att alla medlemmar antar standarden. Squashproducenter som inte vill anta standarden är fria att lämna organisationen men genom att göra det förlorar de tillgången till värdefull marknadsföring och tekniskt stöd.

Det beslutet begränsar sannolikt konkurrensen. Även om squashproducenterna kan besluta sig för att inte anta standarden, så gör det faktum att man måste lämna organisationen i så fall det sannolikt att många squashproducenter kommer att anta standarden och att konkurrensen vad gäller kvalitet och pris därmed kommer att begränsas.